

TALOUSARVIO 2012

*Taloussuunnitelma
2013-2014*

Kaupunginhallitus 31.10.2011
Kaupunginvaltuusto 9.11.2011

TALOUSARVIO 2012

Toimittaja:

Ulkoasu ja taitto:

Kuvat:

Lohjan kaupunki

Hallinto- ja talouspalvelut, Ulla Långström

Lohjan kaupunki

1 LOHJAN KAUPUNGIN TAVOITTEET	1
1.1 Kaupunkistrategia	1
1.1.1 Lohjan kaupungin visio vuoteen 2017	1
1.1.2 Arvot Lohjan strategian taustalla	1
2 KÄYTTÖTALOUS JA TULOSLASKELMAOSA	2
2.1 Keskusvaalilautakunnan tuloslaskelma	2
2.2 Tarkastuslautakunta	3
2.2.1 Tarkastuslautakunnan tavoitteet vuodelle 2012	3
2.2.2 Sisäisen tarkastuksen tavoitteet vuodelle 2012	3
2.2.3 Tarkastuslautakunnan tuloslaskelma.....	4
2.3 Yleisen luottamushenkilöhallinnon tuloslaskelma.....	5
2.4 Keskushallinnon vuoden 2012 tavoitteet	6
2.4.1 Kasvun edellytykset	6
2.4.2 Toiminnan tehokkuus.....	7
2.4.3 Kuntayhteistyö	10
2.4.4 Keskushallinnon tuloslaskelma	11
2.5 Perusturvatoimen vuoden 2012 tavoitteet	12
2.5.1 Kasvun edellytykset	12
2.5.2 Toiminnan tehokkuus.....	12
2.5.3 Elämisen laatu	13
2.5.4 Kuntayhteistyö	14
2.5.5 Sosiaali- ja terveyslautakunnan tuloslaskelma.....	15
2.5.6 Lohjan perusturvalautakunnan tuloslaskelma	16
2.6 Sivistystoimen vuoden 2012 tavoitteet	17
2.6.1 Kasvun edellytykset	17
2.6.2 Toiminnan tehokkuus.....	19
2.6.3 Elämisen laatu	22
2.6.4 Kaupunkirakenne	23
2.6.5 Kuntayhteistyö	24
2.6.6 Opetuslautakunnan tuloslaskelma	25
2.6.7 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan tuloslaskelma	26
2.7 Teknisen lautakunnan vuoden 2012 tavoitteet	27
2.7.1 Kasvun edellytykset	27
2.7.2 Toiminnan tehokkuus.....	27
2.7.3 Elämisen laatu	29
2.7.4 Kaupunkirakenne	29
2.7.5 Kuntayhteistyö	30
2.7.6 Teknisen lautakunnan tuloslaskelma.....	31
2.8 Ympäristölautakunnan vuoden 2012 tavoitteet.....	32
2.8.1 Kasvun edellytykset	32
2.8.2 Toiminnan tehokkuus.....	33
2.8.3 Elämisen laatu	34
2.8.4 Kaupunkirakenne	35
2.8.5 Kuntayhteistyö	36
2.8.6 Ympäristölautakunnan tuloslaskelma	37

2.9 Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan vuoden 2012 tavoitteet.....	38
2.9.1 Kasvun edellytykset	38
2.9.2 Toiminnan tehokkuus.....	38
2.9.3 Elämisen laatu	39
2.9.4 Kuntayhteistyö	39
2.9.5 Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan tuloslaskelma	40
2.10 Käyttötalous yhteensä	41
2.11 Tuloslaskelmaosan rahoitustulot ja –menot.....	41
2.11.1 Valtionosuudet ja avustukset.....	41
2.11.2 Verotulot	42
2.11.3 Korkokulut ja –tuotot	42
2.12 Tuloslaskelma	43
3 INVESTOINTI- JA RAHOITUSOSA	45
3.1 Kaupunginhallitus/Keskushallinto	45
3.2 Sosiaali- ja terveyslautakunta.....	46
3.3 Opetuslautakunta	46
3.4 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta.....	47
3.5 Tekninen lautakunta	48
3.6 Ympäristölautakunta	53
3.7 Investoinnit yhteensä.....	54
3.8 Rahoitusosan tulot ja menot	55
3.8.1 Antolainat.....	55
3.8.2 Lainat	55
3.8.3 Liittymismaksut.....	55
3.9 Rahoituslaskelma.....	56
4 RAHOITUSTULOT JA -MENOT YHTEENSÄ	58
5 MENOT JA TULOT YHTEENSÄ	58
6 TALOUSARVION SITOVUUSMÄÄRÄYKSET JA PÄÄTÖSVALTUUDET.....	59
6.1 Talousarvion sitovuus	59
6.2 Maksut ja myyntihinnat.....	60
6.3 Päätösvaltuudet.....	60
PERUSTELUOSA	61
7 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN RAKENNE.....	61
7.1 Taloussuunnittelun tavoitteet ja lähtökohdat	61

7.2 Rakenne ja sisältö	61
7.3 Toiminnalliset tavoitteet ja määrärahat.....	62
7.4 Toiminnalliset muutokset, suoritteet ja yksikkökustannukset.....	63
8 TALOUDEN PERUSTEET	64
8.1 Kaupungin väestökehitys.....	64
8.2 Huoltosuhteiden kehitys.....	65
8.2.1 Väestön ikärakenteen kehitys.....	66
8.2.2 Työllisyys.....	68
8.2.3 Työttömyys	68
8.2.4 Verotulojen kehitys	70
8.3 Yleinen taloudellinen tilanne	70
8.4 Palkat ja hinnat.....	71
8.5 Verotulojen perusteet	72
8.6 Valtionosuudet vuonna 2012	73
8.7 Laskentaperusteet.....	74
9 SUUNNITTELUKAUDEN ASUNTOTUOTANTO	76
9.1 Kaavavaranto ja vireillä oleva kaavoitus	76
9.2 Asuntotuotantokohteet 2011-2015 väestösuunnitealueittain	76
10 TOIMINNALLISET MUUTOKSET	78
10.1 Tarkastuslautakunta	78
10.2 Yleinen luottamushenkilöhallinto	79
10.3 Keskushallinto.....	79
10.3.1 Edunvalvonta ja suhdetoiminta	79
10.3.2 Elinkeinopalvelut	79
10.3.3 Hallinto- ja talouspalvelut	80
10.3.4 Henkilöstöpalvelut	80
10.3.5 Oikeuspalvelut.....	80
10.3.6 Tietopalvelut	81
10.3.7 Keskushallinnon suoritteet	81
10.4 Sosiaali- ja terveyslautakunta.....	84
10.4.1 Hallintopalvelut.....	84
10.4.2 Vanhus- ja sairaalapalvelut	84
10.4.3 Erityispalvelut	84
10.4.4 Sosiaalipalvelut	85
10.4.5 Terveyspalvelut	85
10.4.6 Sosiaali- ja terveyslautakunnan suoritteet	86
10.5 Lohjan perusturvalautakunta	89
10.5.1 Perusturvan hallinto	89
10.5.2 Asuntopalvelut	89

10.5.3 Erikoissairaanhoito.....	89
10.5.4 Lohja perusturvalautakunnan suoritteet	90
10.6 Opetuslautakunta	91
10.6.1 Hallinto- ja talouspalvelut	91
10.6.2 Varhaiskasvatus.....	91
10.6.3 Perusopetus ja lukiokoulutus.....	92
10.6.4 Opetuslautakunnan suoritteet	92
10.7 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta.....	95
10.7.1 Hallinto- ja talouspalvelut	95
10.7.2 Vapaa sivistys ja muu opetus	95
10.7.3 Nuorisotoimi	95
10.7.4 Kulttuuritoimi.....	95
10.7.5 Kirjastotoimi	96
10.7.6 Liikuntatoimi.....	96
10.7.7 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan suoritteet	97
10.8 Tekninen lautakunta	100
10.8.1 Hallinto.....	100
10.8.2 Kunnallistekniikka	100
10.8.3 Tilapalvelut	102
10.8.4 Ruoka- ja siivouspalvelut.....	102
10.8.5 Teknisen lautakunnan suoritteet.....	103
10.9 Ympäristölautakunta	106
10.9.1 Hallinto.....	106
10.9.2 Maankäyttö.....	106
10.9.3 Rakennusvalvonta	106
10.9.4 Ympäristönsuojelu	106
10.9.5 Ympäristönvalvonta	106
10.9.6 Joukkoliikenne	106
10.9.7 Kiinteistö- ja kartastotoimi.....	107
10.9.8 Ympäristölautakunnan suoritteet.....	107
10.10 Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunta	109
10.10.1 Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan suoritteet	110
11 TALouden YHTeenVETOTAULUKOT	112

1 LOHJAN KAUPUNGIN TAVOITTEET

1.1 Kaupunkistrategia

1.1.1 Lohjan kaupungin visio vuoteen 2017

Lohja on laadukkaan elämän elinvoimainen järvikaupunki.

Lohjan vision elementtejä:

Lohja tarjoaa hyvän asuin- ja elinympäristön kaikenikäisille ihmisille.

Monipuoliset palvelut, hyvät liikenneyhteydet, turvallisuus ja ainutlaatuinen järvi- ja harjuluonto ympäristöineen tekevät Lohjasta houkuttelevan.

Lohja on yhteistyö- ja kasvuhakuinen kaupunki osana metropolialueen voimakkaasti kehittyvää läntistä kasvusuuntaa. Yhdessä yhteistyökumppanien kanssa Lohja muodostaa nauhakaupungin Läntiselle Uudellemaalle. Lohjalla on oma selkeä profiili.

Lohjan kaupunki on taloudellisesti vakaa. Sen toiminta on tehokasta.

Lohjan kaupungin elinkeinoelämä on uudistunut ja työpaikkaomavaraisuus on korkea.

1.1.2 Arvot Lohjan strategian taustalla

Avoimuus

Avoimuudella lisäämme kuntalaisten osallisuutta kaupungin toimintaa koskevaan keskusteluun. Avoimuudella tarkoitamme myös eri osapuolia hyödyttävää avointa yhteistyötä ja verkostomaista työtapaa sekä monipuolisia kumppanisuhteita. Tavoitteenamme on, että aktiivisen ja johdonmukaisen viestinnän kautta kuntalaiset ja eri sidosryhmät saavat tarvitsemaansa tietoa ja voivat myös seurata hallintomme toimintaa.

Asiakaslähtöisyys

Asiakaslähtöisyyden kautta kehitämme palveluitamme mahdollisimman hyvin kuntalaisten ja sidosryhmien tarpeita vastaavaksi niin, että kuntalaiset ja sidosryhmät ovat palvelutasoomme tyytyväisiä. Asiakaslähtöisyyteen sisältyy myös kuntalaisten ja sidosryhmien mukanaolo ja osallistuminen palveluiden suunnitteluun ja toteutukseen.

Tasapuolisuus

Tasapuolisuudella tarkoitamme toisten ajatusten arvostamista, eri mielipiteiden yhtäläistä kuuntelemista, ihmisten tasa-arvoa ja oikeudenmukaista kohtelua, sukupuolten välisen tasa-arvon edistämistä sekä erilaisuuden ymmärtämistä niin yksilö- kuin ryhmätasolla.

Tuloksellisuus

Tuloksellisuudella tarkoitamme toiminnan tuottavuutta, taloudellisuutta ja vaikuttavuutta. Tuloksellisuuteen liittyy rohkeus tehdä asioita aiemmasta poikkeavalla tavalla ja ajatella asioita uusista näkökulmista. Onnistumme asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa eri tasoilla. Palvelumme ja muut toimintamme on tehokkaasti ja taloudellisesti järjestetty. Tuloksellisuuden kautta saavutetaan kaupungin vakaa talous.

2 KÄYTTÖTALOUS JA TULOSLASKELMAOSA

2.1 Keskusvaalilautakunnan tuloslaskelma

		TA2011		Muutos %		
10 Keskusvaalilautakunta	TP2010	muutettu	TA2012	TA11/ TA12	TS2013	TS2014
Toimintatuotot	0	58 567	114 240	95,1	0	65 000
Tuet ja avustukset	0	58 567	114 240	95,1		65 000
Toimintakulut	-2 161	-94 879	-434 960	358,4	0	-153 300
Henkilöstökulut	-178	-82 825	-379 303	358,0		-135 500
Palkat ja palkkiot	-147	-76 658	-343 173	347,7		-121 000
Henkilöstösivukulut	-31	-6 167	-36 130	485,9		-12 500
Eläkekulut	-23	-3 631	-23 463	546,2		-8 000
Muut henkilöstösivukulut	-8	-2 536	-12 667	399,5		-4 500
Palvelujen ostot	-554	-9 296	-44 694	380,8		-16 000
Muiden palvelujen ostot		-9 296	-44 694	380,8		-16 000
Ostot tilikauden aikana	-119	-1 128	-9 301	724,6		-2 044
Muut toimintakulut	-1 310	-1 630	-1 662	2,0		-1 756
Vuokrat	-1 308	-1 630	-1 662	2,0		-1 756
Muut toimintakulut	-2	0	0			0
Toimintakate	-2 161	-36 312	-320 720	783,2	0	-88 300
Kustannuslaskennalliset erät						
Kulut	-2 460	-2 670	-2 505	-6,2	0	0
Vyörytykset	-42	-266	-487	83,1		
Pääomavuokrat	-1 433	-1 425	-1 205	-15,4		
Pääomavuokrien korot	-985	-979	-813	-17,0		

Vuonna 2012 järjestetään Tasavallan Presidentin vaalit sekä kunnallisvaalit.

2.2 Tarkastuslautakunta

2.2.1 Tarkastuslautakunnan tavoitteet vuodelle 2012

Tavoite: Kattava sisäisen ja ulkoisen valvonnan koordinoiva tarkastustoimi

Tarkastuslautakunnan toimenpide 2012:

Tilintarkastuksen, tarkastuslautakunnan ja sisäisen tarkastuksen työohjelmat on koordinoitu kattavaksi kokonaisuudeksi, jotka tukevat toisiaan.

Tavoite: Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen aktiivinen seuranta

Tarkastuslautakunnan toimenpide 2012:

Arviointi valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä taloudellisuutta, tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavien tunnuslukujen kehityksestä

Valtuustokaudelle 2009–2012 laaditun arviointisuunnitelman ja vuodelle 2012 laaditun työohjelman painopisteiden hyödyntäminen arviointikäynneissä ja viranhaltijoiden haastatteluissa.

Kaupunkikonsernin omistajaohjauksen arviointi ja siitä raportointi arviointikertomuksessa

2.2.2 Sisäisen tarkastuksen tavoitteet vuodelle 2012

Tavoite: Asiakassuuntautunut, riskilähtöinen ja ennakoiva sisäinen tarkastus

Sisäisen tarkastuksen toimenpide 2012:

Hankintaprosessin kokonaisvaltainen tarkastus

Kaupungin turvallisuusohjelman ja toimialojen riskienhallintasuunnitelmien toteutumisen aktiivinen seuranta ja raportointia tukevan riskienhallintatyökalun hankkiminen

Kustannuslaskennan jatkojalostaminen sisäisen benchmarkkauksen ja todellisen omakustannusarvon määrittelyn tukena: LOST:in yksiköt

Käyttäjälokiseurannan tehostaminen Lohjan kaupungin kriittisissä tietojärjestelmissä

2.2.3 Tarkastuslautakunnan tuloslaskelma

12 Tarkastuslautakunta				Muutos %		
	TP2010	TA2011 muutettu	TA2012	TA11/ TA12	TS2013	TS2014
Toimintakulut	-70 833	-77 656	-78 164	0,7	-82 479	-84 746
Henkilöstökulut	-36 041	-39 403	-39 017	-1,0	-40 815	-42 040
Palkat ja palkkiot	-30 547	-33 061	-32 832	-0,7	-34 332	-35 362
Henkilöstösivukulut	-5 494	-6 342	-6 185	-2,5	-6 483	-6 678
Eläkekulut	-4 424	-4 842	-4 744	-2,0	-4 969	-5 118
Muut henkilöstösivukulut	-1 070	-1 500	-1 470	-2,0	-1 514	-1 560
Palvelujen ostot	-33 623	-37 075	-36 801	-0,7	-39 259	-40 240
Ostot tilikauden aikana	-594	-912	-883	-3,2	-902	-920
Muut toimintakulut	-575	-266	-1 463	450,0	-1 504	-1 546
Toimintakate	-70 833	-77 656	-78 164	0,7	-82 479	-84 746
Kustannuslaskennalliset erät						
Tuotot	65 548	77 855	68 643	-11,8	70 359	72 118
Vyörytykset	65 548	77 855	68 643	-11,8	70 359	72 118
Kulut	-1 419	-1 246	-3 712	197,9	-3 740	-3 769
Vyörytykset	-1 214	-1 045	-1 118	7,0	-1 146	-1 175
Pääomavuokrat	-121	-119	-1 549	1201,7	-1 549	-1 549
Pääomavuokrien korot	-84	-82	-1 045	1174,4	-1 045	-1 045
Kust.lask.erät netto	64 129	76 609	64 931	-15,2	66 619	68 349

2.3 Yleisen luottamushenkilöhallinnon tuloslaskelma

14 Yleinen luottamus- henk.hallinto	TP2010	TA2011 muutettu	TA2012	Muutos % TA11/TA12	TS2013	TS2014
Toimintatuotot	28 294	24	12 094	50291,7	12 094	12 094
Myyntituotot	0	24	0	-100,0	0	0
Tuet ja avustukset	16 200	0	0			
Muut toimintatuotot	12 094	0	12 094		12 094	12 094
Toimintakulut	-730 324	-770 189	-724 378	-5,9	-744 931	-766 072
Henkilöstökulut	-477 255	-535 703	-497 961	-7,0	-512 899	-528 286
Palkat ja palkkiot	-406 799	-437 723	-414 581	-5,3	-427 018	-439 829
Henkilöstösivukulut	-70 456	-97 980	-83 380	-14,9	-85 881	-88 457
Eläkekulut	-59 916	-81 543	-67 795	-16,9	-69 829	-71 923
Muut henkilöstösivukulut	-10 540	-16 437	-15 585	-5,2	-16 052	-16 534
Palvelujen ostot	-227 914	-206 190	-205 327	-0,4	-211 998	-217 298
Muiden palvelujen ostot	-227 914	-206 190	-205 327	-0,4	-211 998	-217 298
Ostot tilikauden aikana	-12 592	-13 423	-10 353	-22,9	-10 570	-10 792
Avustukset	-3 045	-9 434	-3 016	-68,0	-3 079	-3 144
Muut toimintakulut	-9 518	-5 438	-6 221	14,4	-6 384	-6 552
Toimintakate	-702 030	-770 165	-710 784	-7,7	-732 837	-753 978
Poistot	-1 482	-1 511	-1 482	-1,9	-1482	-1 482
Kustannuslaskennalliset erät						
Tuotot	632 241	505 165	208 650	-58,7	521 366	534 400
Vyörytykset	632 241	505 165	208 650	-58,7	521 366	534 400
Kulut	-226 270	-219 330	-236 429	7,8	-242 152	-248 019
Vyörytykset	-223 312	-216 325	-228 935	5,8	-234 658	-240 525
Pääomavuokrat	-1 753	-1 781	-4 474	151,2	-4 474	-4 474
Pääomavuokrien korot	-1 205	-1 224	-3 020	146,7	-3 020	-3 020
Kust.lask.erät netto	405 971	285 835	-27 779	-109,7	279 214	286 381

2.4 Keskushallinnon vuoden 2012 tavoitteet

2.4.1 Kasvun edellytykset

Tavoite: Ajantasainen, Lohjan kasvua tehokkaasti tukeva kaavoitus

Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2012
Aktiivinen maapolitiikka	Länsi-Uudenmaan tonttipörssin hyödyntäminen markkinoinnissa. Tonttimarkkinointi osana kehittyvää asiakaspalvelukeskusta.
Yrittäjäalueiden kaavoitus moottoritien varrelle	Yrittäjä- ja asuntotonttien käyttöönoton ohjelmointi.

Tavoite: Laadukas osaamisympäristö

Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2012
Koulutuksen ja elinkeinoelämän vahvan yhteyden kehittäminen	Ammatillisen koulutuksen ja elinkeinotoiminnan yhteistoiminnan konkretisointi.
Yliopisto- ja korkeakoulu yhteistyön kehittäminen	Innomaraton-konseptin lanseeraaminen yhdessä Laurea-ammattikorkeakoulun kanssa alueen yrityksiä palvelemaan osana yrittäjyyden teemavuotta.

Tavoite: Yritysten hyvä ja kasvua tukeva toimintaympäristö

Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2012
Yrittäjäpalvelutoiminnan kehittäminen	Elinkeino- ja poliittisen ohjelman toimenpiteiden toteuttaminen ja raportointi
Laadullisesti ja määrällisesti riittävän tontti- ja toimitilatarjonnan turvaaminen	Toimitilapörssin hyödyntäminen toimitilojen ja yritystonttien markkinoinnissa.

Tavoite: Lohjan tunnettavuuden lisääminen

Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2012
Tunnettavuuden rakentaminen Lohjan ominaispiirteiden ja valittujen vetovoimatekijöiden pohjalta	Lohjan markkinoinnin painopiste vuonna 2012 on yritysmarkkinoinnissa markkinointisuunnitelman mukaisesti. Länsi.fi, Visitlohja.fi ja Lohja.fi integroiminen

Tavoite: Tasapainoinen talous

Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2012
Vuosikate kattaa poistot (ja osan investoinneista), pitkällä aikavälillä tulorahoitus kattaa investoinnit	Keskushallinnon taloudellisten tavoitteiden toteuttaminen

Tavoite: Kuntarakenteen ja asiakastarpeiden edellyttämät kielisuhteet

Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2012
Kuntayhteistyön edellyttämien kielipalveluiden turvaaminen	Kielipalvelusitoumuksen tarkistaminen kuntaliitoksia ja kaksikielisyyden jatkamista koskevat ratkaisut huomioon ottaen.
	Asiakastarpeiden edellyttämien käänösressurssien tarkistaminen.

2.4.2 Toiminnan tehokkuus

Tavoite: Palveluiden tarkoituksenmukainen järjestämistapa

Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2012
Yhteistyön kehittäminen yritys- ja kolmannen sektorin kanssa kustannus-hyötyanalyysin pohjalta	Järjestelmäkehitys ja ylläpitotoiminnot osittain Tiera Oy:n palveluna (maakunnallinen yhteistointi).
	Hankintatoimessa Kuntahankinnat Oy:n yhteishankintojen hyödyntäminen. KL-kuntahankintojen telekilpailutuksen analysointi ja soveltuvuus Hiiden puhelinympäristöön.
Oman palvelutoiminnan kehittäminen	Tuottavuuden parantamishankkeen käynnistäminen koko kaupunkiorganisaatiossa (mittaamisjärjestelmä, kehittäminen ja seuranta)

Tavoite: Tehokkaat ja tarkoituksenmukaiset toimintatavat kaupungin omassa palvelutuotannossa

Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2012
Poikkihallinnollisen palveluprosessiyhteistyön lisääminen	Vanhusten palvelutarjottimen vakiinnuttaminen.
	Palveluprosessien tarkistaminen ja hallintokuntien välisten rajapintojen kuvaaminen.
Nykyaikaiset tietojärjestelmät	Luottamushenkilöportaalin palvelujen laajentaminen - Raindance - Hjalmar
	Asiakkuuden hallinnan selvittäminen kaupungin prosesseissa.
	Henkilöstöhallinnon raportoinnin uudistaminen.
	Väestösuunnite-järjestelmän uusiminen
Tietoyhteiskuntavalmiuksien vahvistaminen palvelutuotannossa	Hammashuollon internet-palveluiden laajentaminen
	Sähköisen viestinnän tehostaminen kaupungissa, Lync tavoitettavuuspalvelun käyttöönotto.
	Kanta-hanke: - terveystoimen e-health -palvelut, - e-arkisto, - e-resepti käytössä - tietosuojaprosessien käynnistäminen - lokihallintaprosessien käynnistäminen
	Länsi-Uudenmaan potilastietojärjestelmän infrastruktuurin laajentaminen (palvelimet uusittu ja varajärjestelyt olemassa).
	Telestrategian laatiminen Hiiden seudulle.
	Johdon raportointi -järjestelmä.
Tietoverkkojen (maakuntaverkko, kaupunki-verkko) toteuttaminen	Maakuntaverkon toteuttaminen, Hiiden loogisen tietoverkon perustaminen Puhdin kanssa
Tietoturvallisuuden edistäminen	Tietojärjestelmien turvallisuuden kehittäminen (identiteetti, lokijärjestelmät ja toimikortit) Tietosuoja- ja lokihallintajärjestelmä käytössä

Tavoite: Ennakoiva toimintamalli palvelutuotannossa

Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2012
Ennakointitoiminnan ja -osaamisen kehittäminen	Asukasyhdistysten kanssa tehtävän yhteistyön mallin kehittäminen.
	Poikkeusolojen verkkotiedottaminen (www-sivut poikkeusolojen tiedottamiseen), Google portaalin kautta varakapasiteetti, varalohja.fi.
	Strategiset riskikartoitukset päivitetty ja tehdyt hallintatoimenpiteet dokumentoitu.
	Valmiussuunnitelmaan liittyvien poikkeustilanteiden käytännön harjoitukset järjestetty yhdessä yhteistyökumppanien kanssa.
	Tietoturvallisuusriskit kartoitettu kaikkien tulosalueiden esimiesten kanssa ja tietoturvallisuuden peruskurssi (verkkokoulutus) suoritettu.

Tavoite: Henkilöstön hyvä valmius strategian toteuttamiseen

Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2012
Töiden oikea mitoitus	Kaupungin henkilöstön mitoitusperusteiden ja henkilöstömäärän määrittely. Tuloksellisuuden perusteella selvitetään mitoitusperusteet.
Oikeudenmukainen ja kilpailukykyinen palkkaus	Tehtävien vaativuuden arviointi tarkistettu ja puuttuvilta osin laadittu.
	Palkkavertailut laadittu ja analysoitu vuosittain.
	Tuloksellisuuden kriteerit määritelty koko kaupungissa työyksiköittäin.
Johtamisosaamisen kehittäminen	Sisäisen esimieskoulutuksen jatkaminen kaikille esimiehille. Jet-koulutus käynnissä kahdella ryhmällä.
	Työhyvinvointikyselyn pohjalta laaditun hyvinvointiohjelman toteuttaminen.

Tavoite: Tehokkuutta tukevat laskenta- ja raportointijärjestelmät käytössä

Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2012
Palvelutehokkuuden aktiivinen seuranta ja arviointi	Kustannuspaikkarakenteen tarkistaminen sisäisen benchmarkkauksen ja tuotteistamisen näkökulmasta.
	LOST:n sisäinen benchmarkkaus terveysasemien osalta yhteistoiminnassa perusturvan kanssa.
Ajantasaisten laskenta- ja raportointijärjestelmien käyttöönotto	Tuotteistamisen kehittäminen ja suoritteiden raportoinnin automatisointi

2.4.3 Kuntayhteistyö

Tavoite: Lohja Länsi-Uudenmaan aluekeskus

Lohjan toimenpide 2017	Keskushallinnon toimenpide 2012
Kuntaliitoksiin varautuminen	Karjalohjan kuntaliitossuunnitelma.
	Kuntaliitospäätösten edellyttämät toimenpiteet.

Tavoite: Aktiivinen seutuyhteistyö

Strategia 2017	Keskushallinnon toimenpide 2012
Matkailuyhteistyön lisääminen	Osallistutaan mahdollisen liiketoimintalähtöisen Länsi-Uudenmaan matkailun markkinointi- ja myyntiyhtiön perustamiseen.
Markkinointi- ja viestintäyhteistyön lisääminen	Seutuviestintäyhteistyön jatkaminen koko Länsi-Uudellemaalle
Maakuntaverkko-hankkeen loppuun saattaminen	Maakuntaverkko-hankkeen toteutus
Yrityspalveluyhteistyön lisääminen Länsi-Uudenmaan yrityskeskuksen toiminta-aluetta laajentamalla	Novago Oy:n toiminnan vakiinnuttaminen
Sosiaali- ja terveyssektorin yhteistyön seudullinen lisääminen	Kanta-hankkeen toteuttaminen
Tukipalvelujen seudullinen järjestäminen	Tiera Oy:n palveluiden hyödyntäminen seudullisena yhteistyönä

2.4.4 Keskushallinnon tuloslaskelma

16 Keskushallinto	TP2010	TA2011 muutettu	TA2012	Muutos % TA11/TA12	TS2013	TS2014
Toimintatuotot	2 810 142	2 651 440	2 797 795	5,5	2 862 406	2 928 720
Myyntituotot	1 886 473	1 781 288	1 830 641	2,8	1 881 899	1 934 592
Maksutuotot	71 462	51 803	67 957	31,2	68 976	70 011
Tuet ja avustukset	516 864	476 792	584 629	22,6	596 321	608 248
Muut toimintatuotot	335 343	341 557	314 568	-7,9	315 210	315 870
Toimintakulut	-7 891 892	-8 152 435	-8 395 458	3,0	-8 692 159	-8 929 886
Henkilöstökulut	-3 742 832	-3 902 073	-4 122 724	5,7	-4 298 891	-4 427 857
Palkat ja palkkiot	-2 825 927	-2 977 956	-3 104 092	4,2	-3 236 040	-3 333 121
Henkilöstösivukulut	-916 906	-924 117	-1 018 632	10,2	-1 062 851	-1 094 736
Eläkekulut	-761 531	-747 637	-836 485	11,9	-872 980	-899 170
Muut henkilöstösivukulut	-155 375	-176 480	-182 147	3,2	-189 871	-195 566
Palvelujen ostot	-3 633 169	-3 744 605	-3 775 485	0,8	-3 880 762	-3 977 832
Asiakaspalvelujen ostot	-16 726	-20 500	-17 546	-14,4	-18 037	-18 542
Muiden palvelujen ostot	-3 616 443	-3 724 105	-3 757 939	0,9	-3 862 725	-3 959 290
Ostot tilikauden aikana	-226 199	-224 261	-221 754	-1,1	-230 322	-235 158
Avustukset	-48 318	-48 537	-50 686	4,4	-51 750	-52 837
Muut toimintakulut	-241 373	-232 958	-224 809	-3,5	-230 434	-236 202
Vuokrat	-228 109	-232 958	-224 809	-3,5	-230 434	-236 202
Muut toimintakulut	-13 264					
Toimintakate	-5 081 750	-5 500 995	-5 597 663	1,8	-5 829 753	-6 001 166
Poistot	-465 074	-480 474	-605 281	26,0	-725 261	-785 261
Kustannuslaskennalliset erät						
Tuotot	4 037 047	4 078 219	4 326 042	6,1	4 434 193	4 545 048
Vyörytykset	4 037 047	4 078 219	4 326 042	6,1	4 434 193	4 545 048
Kulut	-185 161	-190 843	-275 547	44,4	-278 492	-281 510
Vyörytykset muilta	-111 841	-117 415	-117 794	0,3	-120 739	-123 757
Pääomavuokrat	-43 449	-43 513	-94 181	116,4	-94 181	-94 181
Pääomavuokrien korot	-29 871	-29 915	-63 572	112,5	-63 572	-63 572
Kust.lask.erät netto	3 851 886	3 887 376	4 050 495	4,2	4 155 701	4 263 538

2.5 Perusturvatoimen vuoden 2012 tavoitteet

2.5.1 Kasvun edellytykset

Tavoite: Ajantasainen, Lohjan kasvua tehokkaasti tukeva kaavoitus

Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2012
Yritysalueiden kaavoitus moottoritien varrelle	Lausunnot annettu vireillä olevista kaavoista

Tavoite: Laadukas osaamisympäristö

Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2012
Oppilaitosyhteistyön kehittäminen	Lähihoitajien oppisopimuskoulutus käynnistynyt
	Kaupungin tukema koulutus lähihoitajasta sairaanhoitajaksi käynnistynyt

Tavoite: Tasapainoinen talous

Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2012
Veroprosentin ylläpito kilpailukykyisenä	Säännöllisen kotihoidon peittävyys nousee 12 prosenttiin yli 75-vuotiaista
	Työttömien terveystarkastukset vakiintuneet
	Lost-kustannusjaon yksinkertaistaminen valmis

2.5.2 Toiminnan tehokkuus

Tavoite: Palveluiden tarkoituksenmukainen järjestämistapa

Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2012
Kansalaisten omaehtoisen palvelutuottamisen edistäminen	Sähköistä asiointia pilotoidaan suunterveydenhuollon yksikössä
Oman palvelutoiminnan kehittäminen	Yhteispäivystyksen järjestämisen edellyttämät päätökset tehty
	Mielenterveys- ja päihdepalveluiden Koho-hankkeen kehittämä toimintamalli valmis
	Kotiutustiimi otettu käyttöön kotihoitoon
	Kotihoidon lääkäripalvelujen viikkopalaverikäytäntö vakiintunut
	Hyvä vastaanotto -hankkeen toimintamalli käytössä kaikilla terveysesemilla
	Tuottavuuden parantamishankkeen käynnistäminen koko kaupunkiorganisaatiossa (mittaamisjärjestelmä, kehittäminen ja seuranta)

Tavoite: Tehokkaat toimintatavat kaupungin omassa palvelutuotannossa

Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2012
Poikkihallinnollisen palveluprosessiyhteistyön lisääminen	"Terveysliikuntareseptit" käytössä
	Kattava osallistuminen koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kyselyihin
Ajan tasalla olevat tietojärjestelmät	eResepti käytössä syksyllä
Tietoturvallisuuden edistäminen	Tietosuojaohjeistuksen ja -toiminnan koordinointi valmis

Tavoite: Ennakoiva toimintamalli palvelutuotannossa

Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2012
Laitoshoitopainotteisuuden vähentäminen	Lohjan palveluasumisyksikkö Kultakodit käytössä
	Inkoon palveluasumisyksikkö Vaahteramäki valmistunut Ingakodin tilalle
	Paloniemen tukiasuntojen toimintamalli synkronoitu erityisasuntojen kanssa
	Seudullinen työllistämismalli valmistunut

Tavoite: Henkilöstön hyvä valmius strategian toteuttamiseen

Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2012
Johtamisosaamisen kehittäminen	Uudet esimiehet osallistuvat Jet-koulutukseen

2.5.3 Elämisen laatu

Tavoite: Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2012
Elinympäristön terveellisuuden edistäminen	Maahanmuuttajien kotoutumisohjelma valmistunut

Tavoite: Tarvittavat peruspalvelut kaikille

Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2012
Perheiden hyvinvoinnin huomioiminen	Vammaispoliittinen ohjelma valmistunut
	Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelutyön lakisääteiset palveluajat toteutuvat
	Perheneuvolaan pääsee kahden viikon kuluessa yhteydenotosta
	Systemaattinen ohjelma vanhemmuuden tukemiseksi valmisteltu kaupungin organisaation käyttöön

2.5.4 Kuntayhteistyö

Tavoite: Aktiivinen seutuyhteistyö

Lohjan toimenpide 2017	Perusturvakeskuksen toimenpide 2012
Sosiaali- ja terveyssektorin yhteistyön seudullinen lisääminen	Uusi Lost-sopimus valmisteltu
	Sijaishuoltopalveluiden sekä mielenterveys- ja päihdehuollon asumispalveluiden puitesopimukset otettu käyttöön
	Ensihoidon siirto HUS:lle toteutuu hallitusti

2.5.5 Sosiaali- ja terveyslautakunnan tuloslaskelma

20 Sosiaali- ja terveyslautakunta	TA2011		TA2012	Muutos % TA11/TA12	TS2013		TS2014
	TP2010	muutettu			TS2013	TS2014	
Toimintatuotot	32 511 449	33 441 838	35 213 225	5,3	36 534 766	37 410 505	
Myyntituotot	21 924 815	22 586 421	23 349 350	3,4	24 154 762	24 831 096	
Maksutuotot	8 042 493	7 904 208	8 824 729	11,6	9 028 150	9 163 571	
Tuet ja avustukset	2 164 954	2 349 132	2 141 650	-8,8	2 184 482	2 228 172	
Muut toimintatuotot	379 187	602 077	897 496	49,1	1 167 372	1 187 666	
Toimintakulut	-89 953 574	-93 709 973	-99 591 206	6,3	-103 863 080	-106 653 753	
Henkilöstökulut	-35 330 796	-38 293 278	-42 521 766	11,0	-44 516 005	-45 851 478	
Palkat ja palkkiot	-28 988 642	-31 394 447	-34 374 124	9,5	-36 228 660	-37 315 520	
Henkilöstösivukulut	-6 342 154	-6 898 831	-8 147 642	18,1	-8 287 345	-8 535 958	
Eläkekulut	-4 730 980	-5 168 751	-6 100 740	18,0	-6 131 114	-6 315 049	
Muut henkilöstösivukulut	-1 611 174	-1 730 080	-2 046 902	18,3	-2 156 231	-2 220 909	
Palvelujen ostot	-39 793 565	-38 245 588	-40 717 158	6,5	-42 187 827	-43 326 760	
Asiakaspalvelujen ostot	-27 711 750	-26 084 546	-27 179 174	4,2	-28 078 782	-28 864 988	
Muiden palvelujen ostot	-12 081 815	-12 161 042	-13 537 984	11,3	-14 109 045	-14 461 772	
Ostot tilikauden aikana	-3 199 087	-3 469 830	-3 674 752	5,9	-3 779 998	-3 859 385	
Avustukset	-6 551 632	-7 584 997	-6 632 638	-12,6	-6 792 344	-6 934 984	
Muut toimintakulut	-5 078 495	-6 116 279	-6 044 892	-1,2	-6 586 906	-6 681 147	
Vuokrat	-4 999 428	-6 113 779	-6 044 892	-1,1	-6 382 706	-6 472 659	
Muut toimintakulut	-79 067	-2 500	0	-100,0	-204 200	-208 488	
Toimintakate	-57 442 125	-60 268 135	-64 377 981	6,8	-67 328 314	-69 243 248	
Poistot	-287 985	-407 062	-446 358	9,7	-616 358	-636 358	
Kustannuslaskennalliset erät							
Tuotot	4 347 207	5 623 387	6 276 467	11,6	6 433 379	6 594 213	
Vyörytykset	4 347 207	5 623 387	6 276 467	11,6	6 433 379	6 594 213	
Kulut	-6 046 844	-7 245 563	-8 042 860	11,0	-8 243 932	-8 450 030	
Vyörytykset	-6 040 769	-7 239 452	-8 042 860	11,1	-8 243 932	-8 450 030	
Pääomavuokrat	-3 600	-3 621	0	-100,0	0	0	
Pääomavuokrien korot	-2 475	-2 490	0	-100,0	0	0	
Kust.lask.erät netto	-1 699 637	-1 622 176	-1 766 393	8,9	-1 810 553	-1 855 817	

2.5.6 Lohjan perusturvalautakunnan tuloslaskelma

25 Perusturvaltk / Lohja

	TP2010	TA2011 muutettu	TA2012	Muutos % TA11/TA12	TS2013	TS2014
Toimintatuotot	1 306 299	1 159 511	1 223 692	5,5	1 250 253	1 277 395
Myyntituotot	86 266	86 475	123 312	42,6	126 765	130 314
Maksutuotot	909	238	0	-100,0	0	0
Tuet ja avustukset	0	68	0	-100,0	0	0
Muut toimintatuotot	1 219 124	1 072 730	1 100 380	2,6	1 123 488	1 147 081
Toimintakulut	-42 647 108	-43 449 907	-45 685 864	5,1	-46 019 997	-47 312 578
Henkilöstökulut	-2 993 194	-3 097 328	-2 996 408	-3,3	-3 371 502	-3 472 647
Palkat ja palkkiot	-121 846	-148 760	-149 352	0,4	-153 833	-158 448
Henkilöstösivukulut	-2 871 348	-2 948 568	-2 847 056	-3,4	-3 217 669	-3 314 199
Eläkekulut	-2 865 024	-2 940 339	-2 838 720	-3,5	-3 209 083	-3 305 355
Muut henkilöstösivukulut	-6 324	-8 229	-8 336	1,3	-8 586	-8 844
Palvelujen ostot	-38 786 294	-39 473 794	-41 892 770	6,1	-41 831 859	-43 002 836
Asiakaspalvelujen ostot	-38 694 086	-39 379 132	-41 790 096	6,1	-41 726 619	-42 894 964
Muiden palvelujen ostot	-92 208	-94 662	-102 674	8,5	-105 240	-107 872
Ostot tilikauden aikana	-9 475	-5 656	-3 907	-30,9	-3 989	-4 073
Avustukset	-31 968	-62 929	-25 000	-60,3	-25 525	-26 061
Muut toimintakulut	-826 177	-810 200	-767 779	-5,2	-787 122	-806 961
Vuokrat	-830 639	-810 200	-767 779	-5,2	-787 122	-806 961
Muut toimintakulut	4 462	0	0		0	0
Toimintakate	-41 340 809	-42 290 396	-44 462 172	5,1	-44 769 745	-46 035 182
Poistot	-320	0	-160	0	-160	-160
Kustannuslaskennalliset erät						
Kulut	-458 307	-462 343	-476 957	3,2	-478 140	-479 352
Vyörytykset	-40 493	-44 510	-47 308	6,3	-48 491	-49 703
Pääomavuokrat	-247 593	-247 606	-256 506	3,6	-256 506	-256 506
Pääomavuokrien korot	-170 221	-170 227	-173 143	1,7	-173 143	-173 143
Kust.lask.erät netto	-458 307	-462 343	-476 957	3,2	-478 140	-479 352

2.6 Sivistystoimen vuoden 2012 tavoitteet

2.6.1 Kasvun edellytykset

Tavoite: Ajantasainen, Lohjan kasvua tehokkaasti tukeva kaavoitus

Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2012
Vetovoimaisten asuinalueiden suunnitelmallinen ja yhdyskuntarakenteen tiivistävä kaavoitus	Kulttuuritoimi antaa tarvittaessa kaavoitusta koskevia lausuntoja kulttuuriarvojen huomioonottamiseksi.
	Kesäteatterin suunnittelu tehty.
	LLK Oy tekee kaavoituksen suhteen yhteistyötä kaupunkisuunnittelun kanssa. Erityisenä tavoitteena on laajan ja houkuttelevan lähiliikuntapaikaverkoston huomioiminen kaavoituksen yhteydessä.

Tavoite: Laadukas osaamisympäristö

Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2012
Vahvan koulutuksen ja elinkeinoelämän yhteyden kehittäminen	Hiiden Opistossa otetaan opetusta suunniteltaessa huomioon paikalliset kurssitoiveet, valtakunnalliset ja alueelliset strategiat.
	Hiiden Opistossa juurrutetaan tilauskurssitoiminnan työtapa, tehostetaan markkinointia sekä tarjotaan kaupungin henkilöstökoulutusta.
	Euroopan sosiaalirahaston rahoittama kirjastoimen Kiravo-hanke jatkuu tavoitteena mm. pienyritysten tiedonhankinta- ja -hallintataitojen vahvistaminen.
	Kirjasto on kaikille avoin opiskeluympäristö ja osaamisen välittäjä, jossa tehostetaan opastusta tiedonhallinta- ja kirjastonkäyttötaitoihin.
	LLK Oy tekee tiivistä yhteistyötä paikallisten yksityisten liikunta-alan palveluntarjoajien kanssa.
Oppilaitosyhteistyön kehittäminen	OpinOvi-projektin kautta Hiiden Opiston opinto-ohjausmalli valmiina.
	Taiteen perusopetuksen asema vahvistuu peruskoulujen, Länsi-Uudenman musiikkiopiston, Hiiden Opiston ja Kuvataidekoulun sekä tanssikoulujen yhteistyönä.
	LLK Oy luo uusia yhteistoimintamalleja Kisakallion urheiluopiston, Laurea-ammattikorkeakoulun ja Luksian kanssa.
	LLK Oy tiivistää yhteistyötään Lohjan perusopetuksen ja lukion kanssa.
Yliopisto- ja korkeakoulu-yhteistyön kehittäminen	Hiiden Opiston yhteistyö korkeakoulujen kanssa vahvistuu.

Tavoite: Lohjan tunnettavuuden lisääminen

Strategia 2017	Sivistystoimen toimenpide 2012
Lohjan julkisuuskuvan luominen ja terävöittäminen	Hiiden Opisto osallistuu OpinOvi Länsi-Uudenmaan tapahtumiin ja opistolla on edustajat työryhmissä.
	Hiiden Opisto osallistuu aikuisopiskelijaviikkoon OpinOvi -projektin kautta.
	Lohjan Muisti –hankkeen teemana kulttuuriympäristöt.
	Kaivosmuseo uudistaminen kehittämissuunnitelman mukaisesti käynnistyy.
	Museo toimii Lohjan perinnekeskuksena, museon nykydokumentointi käynnistyy.
	Lohjan Kesän organisointi selvitetään.
	Kulttuurikeskuksen suunnittelu alkaa.
	Lohjan Teatteri tuottaa 3-4 esitystä eri kohderyhmät huomioon ottaen.
	Orkesteri tekee valtakunnallista yhteistyötä merkittävien kulttuuritoimijoiden kanssa ja on mukana tuottamassa korkeatasoisia sekä monipuolisia konserttikokonaisuuksia paikallisen kulttuuritarjonnan lisäksi myös muualle Uudellemaalle. Orkesteri toimii ammatillisesti laadukkaasti ja vahvistaa julkisuuskuvansa hyvänä yhteistyökumppanina.
LLK luo toimintamallin kahden valtakunnallisen liikuntatapahtuman järjestämistä varten	

Tavoite: Tasapainoinen talous

Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2012
Vuosikate kattaa poistot, (ja osan investoinneista) pitkällä aikavälillä tulorahoitus kattaa investoinnit	Nuorisotoimen palveluiden kustannusvaikutukset lasketaan (ehkäisevän työn tärkeys ja edullisuus suhteessa korjaavaan työhön).
	Kulttuuritoimi hakee ulkopuolisia rahoituslähteitä.
	LLK Oy:n vuosikate kattaa poistot.

2.6.2 Toiminnan tehokkuus

Tavoite: Palveluiden tarkoituksenmukainen järjestämistapa

Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2012
Yhteistyön kehittäminen yritys- ja kolmannen sektorin kanssa kustannus-hyötyanalyysien pohjalta	Kolmas sektori hyödyntää monipuolisesti nuorisotoimen tilaverkosta.
	Kolmas sektori ja sivistystoimi tuottavat yhteistyössä monipuolisia palveluita.
	LLK Oy tekee tiivistä yhteistyötä paikallisten yksityisten liikunta-alan palveluntarjoajien kanssa ja tutkii mahdollisuudet palveluiden hankkimiseksi urheiluseuroilta/-yhdistyksiltä.
	Varhaiskasvatuksessa valmistellaan vuoden 2012 aikana erilaisia malleja lasten kotihoidontuen, ns. Lohja-lisän käyttöönottamiseksi vuonna 2013. Valmistelun pohjaksi tehdään lapsiperheille suunnattu kysely, jonka avulla selvitetään, kuinka paljon kuntalaisia ohjaisi perheiden päivähoitopäätöksiä ja millaisella summalla saavutettaisiin kokonaistaloudellisesti paras vaikutus.
Oman palvelutoiminnan kehittäminen	Tuottavuuden parantamishankkeen käynnistäminen koko kaupunkioorganisaatiossa (mittaamisjärjestelmä, kehittäminen ja seuranta)
	Kasvatuksen ja opetuksen kehittämisohjelman toteutumista seurataan kolmannesvuosiraporttien yhteydessä.
	Varhaiskasvatuksessa etsitään uusia malleja vanhempien osallisuuden toteutumiseksi.
	Kehitetään lapsen tarpeet huomioiva koulun ja aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteinen prosessi.
	Kouluruokailun kehittämiseksi käynnistetään kehittämisprojekti.
	Hiiden Opiston toiminnassa kolme kehittämissuunnitelmaa tukevaa tiimiä: Osaamistiimi, Markkinointitiimi ja Hyvinvointitiimi.
	Kulttuuritoimen kehittämissuunnitelma ohjaa toimintaa.
	Asiakastyytyväisyyskyselyiden tuloksia hyödynnetään toiminnan kehittämisessä.
	Viestintäsuunnitelma käytössä.
	Nuorisotoimi on ottanut käyttöön laatutyökalut.
	Nuorisotoimella on edustus nuorisokeskuksen suunnittelussa.
	Kulttuuritilojen sähköinen varausjärjestelmä on käytössä

	Lukki-kirjastojen Laadunarviointi-hanke toteutetaan.
	Lukki-kirjastojen tietojärjestelmä päivitetään Axiellin Auroraan ja asiakasliittymä uusitaan.
	Kirjastoihin tehdään avoin langaton verkko.
	Kirjaston lasten internet-sivuja kehitetään Ely-keskukselta saadun apurahan turvin.
	Tuotetaan uutena palveluna 1-3 –vuotiaille lapsille satutunnit Ely-keskuksen projektirahoituksella.
	LLK Oy:llä on käytössä uusi sähköinen tilanvarausohjelma.
	LLK Oy tarkistaa prosessinsa..
	LLK Oy:llä on käytössään henkilöstön arviointijärjestelmä.

Tavoite: Tehokkaat ja tarkoituksenmukaiset toimintatavat kaupungin omassa palvelutuotannossa

Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2012
Tilaverkon optimaalinen käyttö	Solbrinkens skolan laajennus valmistuu. Aloitetaan Sammatin koulun sekä Ojaniitun ja Moision päiväkodin suunnittelu pedagogisten periaatteiden mukaisesti ottaen huomioon muunneltavuus ja muuttuvat palvelutarpeet. Palveluverkkoselvitys päivitetään sivistystoimen osalta.
Poikkihallinnollisen palveluprosessiyhteistyön lisääminen	Kasvatuksen ja opetuksen tukipalvelujen suunnittelua jatketaan. Varmistetaan aamu- ja iltapäivätoiminnan ja koulun yhteissuunnittelun rakenteet. Kulttuuritoimen ja opetustoimen yhteistyö tiivistyy. Museotoimen ja kaupunkisuunnittelun poikkihallinnollinen kaavatyöprosessi laadittu. Mäntynummen kirjaston uudet tilat rakennetaan kombikirjastoksi, jolloin kirjasto toimii sekä koulu- että yleisenä kirjastona. Tehdään kirjaston, päivähoiton ja koulun yhteistyösuunnitelma. Toteutetaan kirjavinkkausprojekti kolmasluokkalaisille. LLK Oy luo yhteistyössä muun sivistystoimen kanssa uusia palveluprosesseja.
Palvelutason määrittely palvelujen tuottamisessa ja järjestämisessä	Nuorisotyön peruspalvelut on priorisoitu ja toimivien rakenteiden malli on luotu resursseja vastaaviksi.

Nykyaikaiset tietojärjestelmät	Reitti-Gis-koulumatkasuunnitteluohjelmistoa kehitetään edelleen tarpeita vastaavaksi. Sähköinen tilavarausohjelma käytössä.
Tietoturvallisuuden edistäminen	Henkilöstö suorittanut tietoturvallisuuden peruskurssin ja testin.

Tavoite: Ennakoiva toimintamalli palvelutuotannossa

Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2012
Ennakointitoiminnan ja –osaamisen kehittäminen	Kuntarekry.fi-ohjelma on otettu käyttöön vakituisen henkilökunnan ja sijaisten hankinnassa. Kulttuuritoimen työntekijöiden hyvinvointiohjelmaa on otettu käyttöön.

Tavoite: Henkilöstön hyvä valmius strategian toteuttamiseen

Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2012
Töiden oikea mitoitus	Henkilöstösuunnittelua kehitetään. LLK Oy:n johto ryhtyy toimenpiteisiin kehityskeskustelujen pohjalta.
Henkilöstön osaamisen kehittäminen	Koulutetaan henkilöstöä pienten lasten varhaisen vuorovaikutuksen kehittämiseen. Luodaan opetustoimen osaamisen kehittämisen rakenteita (Osaava-ohjelma). Toteutetaan yhteisökohtainen kasvatuskumppanuuskoulutus nykyisen yksilömallin rinnalle. Osaamiskartoitukset tehty. Henkilöstön osaamisen tukeminen osaamiskartoitusten pohjalta. Hiiden Opiston sisäistä opinto-ohjausta kehitetään. Kulttuuritoimen lisä- ja täydennyskoulutusohjelma käytössä. LLK Oy:n henkilöstö tekee osastoittain kaksi tutustumiskäyntiä referenssikohteisiin
Työaikajoustoihin kannustaminen	Etätyösäännöt on laadittu.

Tavoite: Tehokkuutta tukevat laskenta- ja raportointijärjestelmät käytössä

Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2012
Palvelutehokkuuden aktiivinen seuranta ja arviointi	Laatutyö on otettu käyttöön nuorisotoimessa.
	Työn tuloksellisuuden ja tehokkuuden mittamiseen mittarit ja arviointityökalut on luotu.
Ajantasaisten laskenta- ja raportointijärjestelmien käyttöönotto	Koulutuksen arvioinnin suunnittelu käynnistyy.

2.6.3 Elämisen laatu

Tavoite: Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2012
Yhteisöllisyyden tukeminen yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.	LKK Oy toteuttaa tapahtumia yhdessä urheiluseurojen/-yhdistysten sekä kulttuuritoimen kanssa.
Ennakoivan riskienhallinnan toteuttaminen	Kiusaamisen ehkäisemisen ohjelman toteuttaminen koko varhaiskasvatuksessa.
	Turvatekniikkaa on otettu käyttöön nuorisotoimen työpisteissä.
	Kulttuuritoimen yksiköiden valmiusharjoitukset on pidetty säännöllisesti ja pelastussuunnitelmat päivitetty.
	LKK Oy:ssä järjestetään turvallisuuskoulutuspäiviä.
Elinympäristön terveellisuuden edistäminen	Koulujen osallistamisrakenteet on kytketty nuorisovaltuuston toimintaan.

Tavoite: Tarvittavat peruspalvelut kaikille

Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2012
Riittävien palveluiden ylläpito ja kehittäminen	Perustetaan opetussuunnitelman ohjausryhmä ja laaditaan toiminta- ja arviointisuunnitelma.
	Vakiinnutetaan 4-vuotiaiden hyvinvointikysely osaksi palautejärjestelmää.
	Hiiden Opisto tekee ruotsinkielisen opetuksen tarvekartoituksen ja tehostaa markkinointiaan.
	Omin Jaloin –menetelmä vakiintuu..
	Lohjan Liikuntastrategia 2020 –työ valmistuu.
	LKK Oy tekee palveluanalyysin.
Asukkaiden hyvinvoinnin huomioiminen	Hiiden Opistossa on erilaisia kursseja ikäihmisille ja perheille.
	Kulttuuritoimi tuottaa kulttuuripalveluilla kaikille ikäryhmille kulttuurikasvatuksen keinoin.
	LKK Oy tarjoaa erityisesti perheille suunnattuja liikuntatuotteita.

Tavoite: Laadukkaat kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut

Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2012
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kehittäminen seudullisesti	Nuoret ovat vahvasti mukana toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä.
	Kulttuuritoimi osallistuu Helsinki Design-pääkaupunki –vuoteen.
	Kulttuuritoimen monipuolinen yhteistyö peruspalvelujen kanssa: Kulttuuripolku –hanke käynnistyy.
Ilmaston muutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen	LLK Oy käynnistää ulkoilureittisuunnitelmatyön. LLK Oy osallistuu Aalto-yliopiston RYM-energiatehokkuusprojektiin..

2.6.4 Kaupunkirakenne

Tavoite: Elävä kaupunkikeskusta

Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2012
Keskustan roolin vahvistaminen todellisena kaupunkikeskuksena	Toimintakeskus Harjula on kuntalaisten aktiivisessa käytössä toimintatilana.
	Kulttuurikeskuksen suunnittelu alkaa.

Tavoite: Aluetehokas, joukkoliikenteeseen tukeutuva nauhakaupunkirakenne

Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2012
Palveluverkon toiminnallisten keskusten kehittäminen väestönkasvuun pohjautuen	Nuorisotilaverkoston saavutettavuudesta huolehditaan.

Tavoite: Elävä maaseutu ja elinvoimaiset kylät

Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2012
Rakentamisen ohjaaminen haja-asutusalueella kyläkeskuksiin	Kulttuuripalveluja tuotetaan kattavasti koko kunnan alueella.
	Kirjastoautopalveluiden vahvistaminen. Uuden kirjastoauton suunnittelu valmistuu v. 2013 toteutettavaa hankintaa varten.
	LLK Oy:ssä tehdään yksityiskohtaisempi suunnitelma liikuntapalveluiden tuottamiseksi laajenevassa Lohjassa 2013

2.6.5 Kuntayhteistyö

Tavoite: Lohja Länsi-Uudenmaan aluekeskus

Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2012
Kuntaliitoksiin varautuminen	Hiiden Opiston asemointi kuntaliitoksissa.
	Sivistystoimi varautuu kuntaliitoksiin.
Kuntarajat ylittävien yhteistyöalueiden ja –muotojen kehittäminen	Hiiden Opiston sopimuskuntien sivistysvirkamiesten ja talouspäälliköiden opistotoiminnan yhteistyöpalaveri pidetty.
	Luodaan kulttuuritoimen seudulliset toimintamuodot.
	Kulttuuritoimen laaja ja monipuolinen aluetoiminta tiivistyy.
	Orkesterin kuntarajat ylittäviä palveluja pyritään tarjoamaan sopimus pohjaisesti.
	LLK tekee yhteistyötä lähikuntien liikuntatoimien kanssa.

Tavoite: Aktiivinen seutuyhteistyö

Lohjan toimenpide 2017	Sivistystoimen toimenpide 2012
Kulttuuriyhteistyön lisääminen	Seudullinen kulttuuriyhteistyö on vilkasta.
	Lukki-kirjastot toimivat aktiivisesti yhteistyössä. Uudenmaan Ely-keskuksen projektirahoituksella toteutetaan hankkeet Laadunarviointi, Tekijänoikeudet tutuksi ja Arkistojen aarteet asiakkaiden käyttöön.

2.6.6 Opetuslautakunnan tuloslaskelma

30 Opetuslautakunta

	TP2010	TA2011 muutettu	TA2012	Muutos % TA11/TA12	TS2013	TS2014
Toimintatuotot	6 789 016	6 322 554	6 814 590	7,8	6 958 496	7 112 501
Myyntituotot	3 442 619	3 145 743	3 587 826	14,1	3 688 285	3 791 557
Maksutuotot	2 730 834	3 052 519	2 953 363	-3,2	2 991 066	3 035 932
Tuet ja avustukset	501 693	78 673	158 945	102,0	162 125	165 367
Muut toimintatuotot	113 870	45 620	114 456	150,9	117 021	119 646
Toimintakulut	-61 404 130	-62 346 806	-65 430 692	4,9	-67 840 344	-69 761 709
Henkilöstökulut	-41 214 557	-42 290 384	-44 278 784	4,7	-46 015 398	-47 395 858
Palkat ja palkkiot	-32 792 543	-33 482 209	-35 061 296	4,7	-36 447 985	-37 541 424
Henkilöstösivukulut	-8 422 014	-8 808 175	-9 217 488	4,6	-9 567 413	-9 854 434
Eläkekulut	-6 588 350	-6 817 290	-7 140 134	4,7	-7 408 251	-7 630 496
Muut henkilöstösivukulut	-1 833 664	-1 990 885	-2 077 353	4,3	-2 159 162	-2 223 938
Palvelujen ostot	-11 778 286	-11 209 577	-12 255 271	9,3	-12 566 688	-12 886 032
Asiakaspalvelujen ostot	-1 600 115	-1 072 778	-1 678 520	56,5	-1 725 519	-1 773 834
Muiden palvelujen ostot	-10 178 171	-10 136 799	-10 576 751	4,3	-10 841 169	-11 112 198
Ostot tilikauden aikana	-1 212 034	-1 359 371	-1 379 400	1,5	-1 505 711	-1 537 331
Avustukset	-3 359 962	-3 484 240	-3 408 788	-2,2	-3 480 373	-3 553 461
Muut toimintakulut	-3 839 291	-4 003 234	-4 108 449	2,6	-4 272 174	-4 389 027
Vuokrat	-3 690 117	-4 003 234	-4 108 449	2,6	-4 272 174	-4 389 027
Muut toimintakulut	-149 174					
Toimintakate	-54 615 114	-56 024 252	-58 616 102	4,6	-60 881 847	-62 649 208
Poistot	-356 556	-271 059	-426 330	57,3	-513 830	-606 330
Kustannuslaskennalliset erät						
Tuotot	2 039 962	2 092 882	2 128 134	1,7	2 181 337	2 235 871
Vyörytykset	2 039 962	2 092 882	2 128 134	1,7	2 181 337	2 235 871
Kulut	-11 490 424	-11 552 124	-11 138 968	-3,6	-11 233 419	-11 330 231
Vyörytykset	-3 814 089	-3 679 653	-3 778 035	2,7	-3 872 486	-3 969 298
Pääomavuokrat	-4 467 458	-4 665 169	-4 394 587	-5,8	-4 394 587	-4 394 587
Pääomavuokrien korot	-3 208 877	-3 207 302	-2 966 346	-7,5	-2 966 346	-2 966 346
Kust.lask.erät netto	-9 450 462	-9 459 242	-9 010 834	-4,7	-9 052 082	-9 094 360

2.6.7 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan tuloslaskelma

40 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautak	TP2010	TA2011 muutettu	TA2012	Muutos % TA11/TA12	TS2013	TS2014
Toimintatuotot	2 140 441	1 703 736	1 869 765	9,7	1 895 004	1 930 985
Myyntituotot	468 812	479 369	475 188	-0,9	488 492	502 171
Maksutuotot	1 103 147	900 640	1 082 630	20,2	1 088 719	1 105 050
Tuet ja avustukset	320 452	78 806	110 045	39,6	112 246	114 491
Muut toimintatuotot	248 030	244 921	201 902	-17,6	205 547	209 273
Toimintakulut	-11 795 187	-11 513 674	-12 302 965	6,4	-12 705 941	-13 064 757
Henkilöstökulut	-6 496 136	-6 306 695	-6 708 989	6,4	-6 948 658	-7 157 118
Palkat ja palkkiot	-5 067 570	-4 880 826	-5 166 330	5,8	-5 352 815	-5 513 399
Henkilöstösivukulut	-1 428 566	-1 425 869	-1 542 659	8,2	-1 595 843	-1 643 719
Eläkekulut	-1 151 326	-1 136 026	-1 239 112	9,1	-1 281 356	-1 319 797
Muut henkilöstösivukulut	-277 240	-289 843	-303 547	4,7	-314 487	-323 922
Palvelujen ostot	-3 734 557	-3 645 944	-4 006 786	8,5	-4 131 856	-4 243 030
Asiakaspalvelujen ostot	-2 354 919	-2 413 837	-2 561 770	4,1	0	0
Muiden palvelujen ostot	-1 379 638	-1 232 107	-1 395 016	17,3	-4 131 856	-4 243 030
Ostot tilikauden aikana	-514 520	-475 159	-531 176	11,8	-542 329	-553 720
Avustukset	-163 416	-192 860	-184 298	-4,4	-188 168	-192 119
Muut toimintakulut	-886 558	-893 015	-871 717	-2,4	-894 931	-918 770
Vuokrat	-798 177	-893 015	-870 717	-2,5	-893 910	-917 728
Muut toimintakulut	-88 381	0	-1 000		-1 021	-1 042
Toimintakate	-9 654 746	-9 809 938	-10 433 200	5,8	-10 810 936	-11 133 772
Poistot	-138 556	-79 901	-172 324	115,7	-205 324	-210 324
Kustannuslaskennalliset erät						
Tuotot						
Vyörytykset	351 015	365 868	377 312	3,1	386 745	396 413
Kulut	-1 891 773	-1 903 964	-1 842 352	-3,2	-1 858 870	-1 875 801
Vyörytykset	-627 548	-640 051	-660 730	3,2	-677 248	-694 179
Pääomavuokrat	-749 170	-748 986	-705 447	-5,8	-705 447	-705 447
Pääomavuokrien korot	-515 055	-514 927	-476 175	-7,5	-476 175	-476 175
Kust.lask.erät netto	-1 540 758	-1 538 096	-1 465 040	-4,7	-1 472 125	-1 479 388

2.7 Teknisen lautakunnan vuoden 2012 tavoitteet

2.7.1 Kasvun edellytykset

Tavoite: Laadukas osaamisympäristö

Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2012
Yliopisto- ja korkeakouluysteistyön kehittäminen	Harjoittelupaikkojen ja opinnäytetöiden tarjoaminen alan opiskelijoille
Oppilaitos yhteistyön kehittäminen	Oppisopimuskoulutusmahdollisuuksien käyttäminen

Tavoite: Yritysten hyvä ja kasvua tukeva toimintaympäristö

Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2012
Laadullisesti ja määrällisesti riittävän tontti- ja toimitilatarjonnan turvaaminen	Hyväksytyin investointiohjelman toteuttaminen

Tavoite: Lohjan tunnettavuuden lisääminen

Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2012
Lohjan julkisuuskuvan luominen ja terävöittäminen	Uudistettujen nettisivujen palvelevuuden varmistaminen

Tavoite: Tasapainoinen talous

Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2012
Vuosikate kattaa poistot, (ja osan investoinneista) pitkällä aikavälillä tulorahoitus kattaa investoinnit	Investointiohjelman hyväksyminen palveluverkon kehittämismahdollisuudet ja talousraami huomioiden
	Talousarvion puitteissa toimiminen

2.7.2 Toiminnan tehokkuus

Tavoite: Palveluiden tarkoituksenmukainen järjestämistapa

Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2012
Yhteistyön kehittäminen yritys ja kolmannen sektorin kanssa kustannus-hyötyanalyysien pohjalta	Vesiosuuskuntien toteutumisen edistäminen avustuksin ja neuvonnalla
Oman palvelutoiminnan kehittäminen	Rekrytoinnin tehostaminen
	Prosessien syventäminen
	Tuottavuuden parantamishankkeen käynnistäminen koko kaupunkiorganisaatiossa (mittaamisjärjestelmä, kehittäminen ja seuranta)

Tavoite: Tehokkaat ja tarkoituksenmukaiset toimintatavat kaupungin omassa palvelutuotannossa

Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2012
Tilaverkon optimaalinen käyttö	Vajaakäyttöisistä tiloista luopuminen
Poikkihallinnollisen palveluprosessiyhteistyön lisääminen	Energiatehokkuustoimenpiteiden toteuttamisen jatkaminen
Palvelujen tuotteistamisen loppuun saattaminen	Kiinteistöhoitotyön mitoittamisen aloittaminen liitospäätöksen mukaisissa kunnissa
	Isännöintialueiden ja palvelujen järjestämisen suunnittelu liitospäätöksen mukaisissa kunnissa
	Ruoka- ja siivouspalvelun järjestämisen suunnittelu liitospäätöksen mukaisissa kunnissa
Palvelutason määrittely palvelujen tuottamisessa ja järjestämisessä	Tilasuunnittelun suunnittelukriteerien laatiminen

Tavoite: Ennakoiva toimintamalli palvelutuotannossa

Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2012
Ennakointitoiminnan ja -osaamisen kehittäminen	Palvelujen järjestämisen ennakointi liitospäätöksen mukaisissa kunnissa

Tavoite: Henkilöstön hyvä valmius strategian toteuttamiseen

Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2012
Töiden oikea mitoitus	Kiinteistöhoitotyön mitoittaminen liitospäätöksen mukaisissa kunnissa
	Ruoka- ja siivouspalvelun mitoittaminen liitospäätöksen mukaisissa kunnissa
Oikeudenmukainen ja kilpailukykyinen palkkaus	Kehityskeskusteluiden käyminen ja tehtävien vaativuuden ja vastuiden tarkistaminen
Työympäristön kehittäminen toimivammaksi	Tuotantokeittiön suunnittelun jatkaminen
Henkilöstön osaamisen kehittäminen	Henkilökohtaisten koulutusohjelmien laatiminen osana kehityskeskustelua Koulutustietojen vieminen Lohkoon
Johtamisosaamisen kehittäminen	JET-koulutusten jatkaminen

Tavoite: Tehokkuutta tukevat laskenta- ja raportointijärjestelmät käytössä

Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2012
Palvelutehokkuuden aktiivinen seuranta ja arviointi	Toiminnan ja talouden seurantaraportin käsitteleminen säännöllisesti

2.7.3 Elämisen laatu

Tavoite: Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2012
Ennakoiva riskienhallinnan toteuttaminen	Kiinteistön turvallisuusohjeen laatiminen
Infrastruktuurin mitoittaminen turvallisuutta edistävällä tavalla	Liikenneturvallisuuden huomioiminen suunnittelussa ja toteutuksessa

Tavoite: Ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2012
Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Energiatehokkuuden huomioiminen hankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa

2.7.4 Kaupunkirakenne

Tavoite: Miellyttävä, ympäristöarvot huomioiva asuinympäristö

Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2012
Kevyen liikenteen reittien kehittäminen	Hankkeiden toteuttaminen investointiohjelman mukaisesti

Tavoite: Monipuoliset virkistysalueet (luontopuistot, lähiliikuntapaikat, rannat)

Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2012
Rantojen käytön ja palveluiden toiminnallinen selkeyttäminen	Suunnittelun toteuttaminen yhteistyössä maankäytön ja kaavoituksen kanssa

Tavoite: Tehokkaan, ympäristöystävällisen energian hyödyntäminen kattavaa

Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2012
Uuden teknologian hyödyntäminen	Katuvalaistuksen saneerauksen jatkaminen

2.7.5 Kuntayhteistyö

Tavoite: Kuntaliitoksiin varautuminen

Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2012
Kuntaliitoksiin varautuminen	Rakennuskannan ennakoivan korjaustoiminnan konsultoinnin toteuttaminen
	Kiinteistöhoitotyön mitoittaminen Lohjan kriteerein liitospäätöksen mukaisissa kunnissa
	Ruoka- ja siivouspalveluiden mitoituksen tarkistaminen Lohjan kriteereihin liitospäätöksen mukaisissa kunnissa

Tavoite: Aktiivinen seutuyhteistyö

Lohjan toimenpide 2017	Teknisen lautakunnan toimenpide 2012
Vesihuollon seudullisen yhteistyön tarkastelu	Seudullisen vesihuoltoverkoston käyttöönot-taminen

2.7.6 Teknisen lautakunnan tuloslaskelma

50 Tekninen lautakunta		TA2011 muutettu	TA2012	Muutos % TA11/TA12	TS2013	TS2014
	TP2010					
Toimintatuotot	27 951 525	28 308 792	30 067 761	6,2	30 937 693	31 687 048
Myyntituotot	17 703 226	17 646 237	18 726 063	6,1	19 344 946	19 836 615
Maksutuotot	258 729	291 366	264 394	-9,3	268 359	272 384
Tuet ja avustukset	81 226	73 163	58 915	-19,5	60 094	61 295
Muut toimintatuotot	9 908 344	10 298 026	11 018 389	7,0	11 264 293	11 516 754
Toimintakulut	-28 392 206	-29 224 416	-31 113 760	6,5	-32 102 989	-32 944 114
Henkilöstökulut	-11 626 425	-12 015 224	-12 636 826	5,2	-13 015 932	-13 406 413
Palkat ja palkkiot	-8 479 498	-8 720 548	-9 158 356	5,0	-9 433 108	-9 716 102
Henkilöstösivukulut	-3 146 927	-3 294 676	-3 478 470	5,6	-3 582 824	-3 690 311
Eläkekulut	-2 671 239	-2 775 726	-2 938 616	5,9	-3 026 774	-3 117 579
Muut henkilöstösivukulut	-475 688	-518 950	-539 854	4,0	-556 050	-572 732
Palvelujen ostot	-8 713 316	-8 676 180	-9 155 706	5,5	-9 525 910	-9 772 350
Asiakaspalvelujen ostot	-2 562 109	-2 662 318	-2 687 652	1,0	-2 762 906	-2 840 268
Muiden palvelujen ostot	-6 151 207	-6 013 862	-6 468 054	7,6	-6 763 004	-6 932 082
Ostot tilikauden aikana	-7 179 433	-7 457 079	-8 486 575	13,8	-8 705 637	-8 888 450
Avustukset	-153 554	-372 379	-161 078	-56,7	-164 461	-167 914
Muut toimintakulut	-719 478	-703 554	-673 575	-4,3	-691 049	-708 985
Vuokrat	-632 809	-703 554	-673 575	-4,3	-691 049	-708 985
Muut toimintakulut	-86 669	0	0		0	0
Toimintakate	-440 681	-915 624	-1 046 000	14,2	-1 165 296	-1 257 066
Poistot	-7 658 034	-8 164 091	-8 495 226	4,1	-9 040 076	-9 371 976
Kustannuslaskennalliset erät						
Tuotot	10 998 460	11 114 857	11 059 262	-0,5	11 095 556	11 132 759
Vyörytykset	976 897	1 097 329	1 451 817	32,3	1 488 111	1 525 314
Pääomavuokrat	5 938 704	5 936 316	5 735 789	-3,4	5 735 789	5 735 789
Pääomavuokrien korot	4 082 859	4 081 212	3 871 656	-5,1	3 871 656	3 871 656
Kulut	-1 935 018	-2 017 770	-2 456 229	21,7	-2 508 463	-2 562 005
Vyörytykset	-2 267 839	-1 684 988	-2 089 418	24,0	-2 141 652	-2 195 194
Pääomavuokrat	197 227	-197 204	-218 992	11,0	-218 992	-218 992
Pääomavuokrien korot	135 594	-135 578	-147 819	9,0	-147 819	-147 819
Kust.lask.erät netto	9 063 442	9 097 087	8 603 033	-5,4	8 587 093	8 570 754

2.8 Ympäristölautakunnan vuoden 2012 tavoitteet

2.8.1 Kasvun edellytykset

Tavoite: Ajantasainen, Lohjan kasvua tehokkaasti tukeva kaavoitus

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Länsiradan edellyttämän kaavoituksen valmistelu	Taajamaosayleiskaava valmis
Aktiivinen maapolitiikka	Omakotitonttien markkinoinnin tehostaminen Taajamaosayleiskaavan mukaisten alueiden hankintaa Maapoliittisen ohjelman toteuttaminen
Yritysalueiden kaavoitus moottoritien varrelle	Tarkasteltu taajamaosayleiskaavassa
Toisiaan tukevien yritysten sijoittumisen edistäminen kaavoituksen avulla	Tontinluovutusohjeiden mukainen toiminta
Vetovoimaisten asuinalueiden suunnitelmallinen ja yhdyskuntarakennetta tiivistävä kaavoitus	Otetaan huomioon osayleiskaavoissa ja kaavoitusohjelmassa

Tavoite: Laadukas osaamisympäristö

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Yliopisto- ja korkeakouluysteistyön kehittäminen	Harjoittelupaikkojen ja opinnäytetöiden tarjoaminen alan opiskelijoille
Oppilaitos yhteistyön kehittäminen	Oppisopimus koulutuksen järjestäminen maastomittauksen oppisopimusopiskelijalle

Tavoite: Yritysten hyvä ja kasvua toimintaympäristö

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Yrityspalvelutoiminnan kehittäminen	Ympäristölupien käsittelyaikojen lyhentäminen, lupa-, ilmoitus- ja valvontamenettelyjen kehittäminen
Laadullisesti ja määrällisesti riittävän tontti- ja toimitilatarjonnan turvaaminen	Kaavoituksen ja kunnallisteknisten valmiuksien mukainen tonttien lohkomisen ja luovuttaminen Kaavoitusohjelman toteuttaminen

Tavoite: Lohjan tunnettavuuden lisääminen

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Lohjan julkisuuskuvan luominen ja terävöittäminen	Virkistys- ja luontopalvelujen kehittäminen ja parantaminen Ympäristötiedon saatavuuden parantaminen

Tavoite: Tasapainoinen talous

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Vuosikate kattaa poistot, (ja osan investoinneista) pitkällä aikavälillä tulorahoitus kattaa investoinnit	Talousarvion puitteissa toimiminen

2.8.2 Toiminnan tehokkuus

Tavoite: Palveluiden tarkoituksenmukainen järjestämistapa

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Yhteistyön kehittäminen yritys ja kolmannen sektorin kanssa kustannus-hyötyanalyysien pohjalta	Yhteistyön jatkaminen yritysten ja eri järjestöjen kanssa, mm. ympäristöklusteri, talkoot, Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry
Oman palvelutoiminnan kehittäminen	Lupa-, ilmoitus- ja valvontaprosessien kehittämisen jatkaminen
	Prosessityön jatkaminen
	Tuottavuuden parantamishankkeen käynnistäminen koko kaupunkiorganisaatiossa (mittaamisjärjestelmä, kehittäminen ja seuranta)

Tavoite: Tehokkaat ja tarkoituksenmukaiset toimintatavat kaupungin omassa palvelutuotannossa

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Poikkihallinnollisen palveluprosessiyhteistyön lisääminen	Asiakaspalvelukeskuksen toiminnan kehittämisen jatkaminen
Palvelutason määrittely palvelujen tuottamisessa ja järjestämisessä	Tavoitetoimitusaikojen määrittelyn jatkaminen
Nykyaikaiset tietojärjestelmät	Intranet paikkatietopalvelujen parantaminen
Tietoyhteiskunnan valmiuksien vahvistaminen palvelutuotannossa	Stereokartoituksen jatkaminen Paloniemessä
	Ympäristöportaalin rakentamisen aloittaminen ja ympäristötilaston julkaiseminen
Tietoturvallisuuden edistäminen	Aineistojen käyttöoikeuksien määrittelemine ja käyttöoikeuksien hallinnan järjestäminen.
	Tietoturvasuunnitelmien laatimisen jatkaminen

Tavoite: Ennakoiva toimintamalli palvelutuotannossa

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Ennakointitoiminnan ja -osaamisen kehittäminen	Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien päivitysten toteuttaminen

Tavoite: Henkilöstön hyvä valmius strategian toteuttamiseen

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Töiden oikea mitoitus	Toimenkuvien tarkistaminen Työnjaon seuraaminen ja päivityksen toteuttaminen
Oikeudenmukainen ja kilpailukykyinen palkkaus	Tehtävien vaativuus ja vastuu on määritelty oikealle tasolle
Henkilöstön osaamisen kehittäminen	Henkilökohtaiset koulutusohjelmat laaditaan osana kehityskeskustelua
Johtamisosaamisen kehittäminen	JET-koulutusten jatkaminen

Tavoite: Tehokkuutta tukevat laskenta- ja raportointijärjestelmät käytössä

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Palvelutehokkuuden aktiivinen seuranta ja arviointi	Työajan seurannan jatkaminen seurantaa kehittämällä

2.8.3 Elämisen laatu

Tavoite: Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Ennakoivan riskienhallinnan toteuttaminen	Valvontasuunnitelman mukaisten yritystarkastusten ja öljysäiliötarkastusten valvominen, uusien hankkeiden ympäristövaikutusten arvioiminen, lupa- ja ilmoitusmenettelyjen käyttäminen
Elinympäristön terveellisyyden edistäminen	Pilaantuneiden maiden kunnostamisen edistämisen, vanhojen kaatopaikkojen jatkoselvitysten laatimisen, uusien hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnin jatkaminen

Tavoite: Työpaikkojen ja palveluiden hyvä saavutettavuus

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Syöttöliikenteen ja joukkoliikenne- ja lippujärjestelmien kehittäminen	Palvelu- ja asiointiliikenteen kilpailuttaminen samaan aikaan koulukuljetuksien kanssa keväällä 2012, palveluverkkomuutokset huomioon ottaen. Lohja-Siuntio aseman välisen yhteyden järjestämisestä päätös vuoden 2012 aikana

Tavoite: Tarvittavat peruspalvelut kaikille

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Riittävien palveluiden ylläpito ja kehittäminen	Valvontasuunnitelman laatiminen ja sen toteuttamisen jatkaminen

Tavoite: Ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Neuvonnan antaminen ja oman toiminnan päästöjen vähentäminen, kuntien ilmastokampanjaan osallistuminen
Seurannaisvaikutusten vähentäminen	Huomioiminen ympäristönsuojelumääräysten laadinnassa sekä luvissa ja lausunnoissa

2.8.4 Kaupunkirakenne

Tavoite: Elävä kaupunkikeskusta

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Keskustan roolin vahvistaminen todellisena kaupunkikeskustana	Keskustan osayleiskaava valmis
	Ko 42 kaavan toteuttaminen
Keskustassa kerrosluvun nostaminen	Keskustan osayleiskaava valmis

Tavoite: Aluetehokas, joukkoliikenteeseen tukeutuva nauhakaupunkirakenne

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Uusien asuinalueiden kaavoittaminen joukkoliikennereittien läheisyyteen	Taajamaosayleiskaava valmis
Länsiradan huomioinen asuinalueiden suunnittelussa: riittävä ja monipuolinen maanhankinta	Taajamaosayleiskaava valmis
Rakentamattomien kaavatonttien käyttöönotto	Vuoden 2012 korotetun kiinteistöveron perustietojen tarkistaminen Kohdennetut yleisötilaisuudet

Tavoite: Miellyttävä, ympäristöarvot huomioiva asuin ympäristö

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Maisema-asumiseen panostaminen	Hiidensalmen kaava valmis
Asumisen teema-alueiden kehittäminen	Huomioiminen osayleiskaavoista
Energiatehokkaan kaavoituksen toteuttaminen	Huomioitu taajamaosayleiskaavassa
Matalaenergiarakentamisen edistäminen	Matalaenergiarakentamisen edistäminen rakennusvalvonnan ohjeistuksin
Elinkaariasumisen mahdollistaminen	Asuntojen muunneltavuusmahdollisuuksien neuvominen rakennusvalvonnan toimesta
Kevyen liikenteen reittien kehittäminen	Reitistön tarkasteleminen osayleiskaavoituksessa

Tavoite: Monipuoliset virkistysalueet (luontopuistot, liikuntapaikat, rannat)

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Virkistysalueiden toiminnallinen kehittäminen	Virkistyspalvelujen parantamisen ja niiden kehittämisen jatkaminen mm. uusien luontopolu- ja -palveluin.
Rantojen käytön ja palveluiden toiminnallinen selkeyttäminen	Keskustan rantojen tarkasteleminen keskustan osayleiskaavan yhteydessä

Tavoite: Elävä maaseutu ja elinvoimaiset kylät

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Rakentamisen ohjaaminen haja-asutusalueella kyläkeskuksiin	Rakentamisen ohjaaminen uudella rakennusjärjestyksellä

2.8.5 Kuntayhteistyö

Tavoite: Lohjan Länsi-Uudenmaan aluekeskus

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Kuntarajat ylittävien yhteistyöalueiden ja –muotojen kehittäminen	Seudullisen yhteistyön toteuttaminen vesistöjen veden laadun seurannassa, vesistöjen kunnostuksissa, ilmanlaadun seurannassa, jätevesiasetuksen neuvonnassa
Länsirata-yhteistyön jatkaminen	Länsiratahankkeen huomioiminen osayleiskaavoissa
MAL-yhteistyön jatkaminen	Yhteistyötä jatketaan viranhaltijaresursseilla ja tarkastellaan erityisesti joukkoliikennettä

Tavoite: Aktiivinen seutuyhteistyö

Lohjan toimenpide 2017	Ympäristölautakunnan toimenpide 2012
Joukkoliikenne- kokonaisuus suunniteltu ja käytössä	Henkilöliikennelogistikko toiminta jatkuu seudullisena kaupunkisuunnittelukeskuksen alaisuudessa
	Länsi-Uudenmaan joukkoliikenteen palvelutasomäärittely valmis vuoden 2011 loppuun mennessä, jonka jälkeen palvelutavoitteiden toteuttaminen vaiheittain 2019 mennessä

2.8.6 Ympäristölautakunnan tuloslaskelma

60 Ympäristölautakunta

	TP2010	TA2011 muutettu	TA2012	Muutos % TA11/TA12	TS2013	TS2014
Toimintatuotot	1 743 086	2 013 393	1 677 696	-16,7	1 710 468	1 743 922
Myyntituotot	402 387	381 941	336 885	-11,8	346 318	356 014
Maksutuotot	769 030	710 906	791 144	11,3	803 012	815 057
Tuet ja avustukset	139 384	207 612	97 869	-52,9	99 826	101 823
Muut toimintatuotot	432 285	712 933	451 797	-36,6	461 313	471 028
Toimintakulut	-3 347 580	-3 547 450	-3 542 696	-0,1	-3 672 828	-3 775 795
Henkilöstökulut	-2 013 527	-2 069 906	-2 087 412	0,8	-2 215 392	-2 281 856
Palkat ja palkkiot	-1 596 729	-1 632 120	-1 641 420	0,6	-1 744 270	-1 796 599
Henkilöstösivukulut	-416 798	-437 786	-445 992	1,9	-471 122	-485 257
Eläkekulut	-329 049	-341 341	-350 905	2,8	-370 062	-381 166
Muut henkilöstösivukulut	-87 749	-96 445	-95 086	-1,4	-101 060	-104 091
Palvelujen ostot	-1 205 118	-1 357 612	-1 326 292	-2,3	-1 325 159	-1 358 288
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0		0	0
Muiden palvelujen ostot	-1 205 118	-1 357 612	-1 326 292	-2,3	-1 325 159	-1 358 288
Ostot tilikauden aikana	-41 354	-32 162	-42 976	33,6	-43 877	-44 798
Avustukset	-6 782	-1 725	-1 259	-27,0	-1 285	-1 312
Muut toimintakulut	-80 799	-86 044	-84 757	-1,5	-87 115	-89 541
Vuokrat	-79 872	-86 044	-84 757	-1,5	-87 115	-89 541
Muut toimintakulut	-927	0	0		0	0
Toimintakate	-1 604 494	-1 534 057	-1 865 000	21,6	-1 962 360	-2 031 873
Poistot	-41 672	-40 517	-71 303	76,0	-88 303	-96 803
Kustannuslaskennalliset erät						
Tuotot	49 989	66 861	45 225	-32,4	46 356	47 515
Vyörytykset	49 989	66 861	45 225	-32,4	46 356	47 515
Kulut	-212 019	-249 768	-250 335	0,2	-254 703	-259 180
Vyörytykset	-181 588	-219 314	-174 725	-20,3	-179 093	-183 570
Pääomavuokrat	-18 033	-18 047	-45 140	150,1	-45 140	-45 140
Pääomavuokrien korot	-12 398	-12 407	-30 470	145,6	-30 470	-30 470
Kust.lask.erät netto	-162 030	-182 907	-205 110	12,1	-208 347	-211 665

2.9 Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan vuoden 2012 tavoitteet

2.9.1 Kasvun edellytykset

Tavoite: Lohjan tunnettavuuden lisääminen

Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2012
Lohjan julkisuuskuvan luominen ja terävöittäminen	Seudullisen palvelun toimivuuden varmistaminen

2.9.2 Toiminnan tehokkuus

Tavoite: Palveluiden tarkoituksenmukainen järjestämistapa

Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2012
Oman palvelutoiminnan kehittäminen	Tuottavuuden parantamishankkeen käynnistäminen koko kaupunkiorganisaatiossa (mittaamisjärjestelmä, kehittäminen ja seuranta)

Tavoite: Tehokkaat ja tarkoituksenmukaiset toimintatavat kaupungin omassa palvelutuotannossa

Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2012
Nykyaikaiset tietojärjestelmät	Lakisääteisen valvontaohjelman hankinta ja käyttöönotto

Tavoite: Ennakoiva toimintamalli palvelutuotannossa

Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2012
Ennakointitoiminnan ja -osaamisen kehittäminen	Säännöllisen valvonnan kehittäminen

Tavoite: Henkilöstön hyvä valmius strategian toteuttamiseen

Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2012
Oikeudenmukainen ja kilpailukykyinen palkkaus	Terveystarkastajien työn vaativuuden uudelleen arvioiminen ja palkkauksen vahvistaminen vaativuutta vastaavasti
Työympäristön kehittäminen toimivammaksi	Kuntien strategioiden ja tavoitteiden ottaminen huomioon

2.9.3 Elämisen laatu

Tavoite: Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2012
Ennakoiva riskienhallinnan toteuttaminen	Vaikutusten arviointi ja säännöllinen valvonta
Elinympäristön terveellisyyden edistäminen	Vaikutusten arviointi ja säännöllinen valvonta

2.9.4 Kuntayhteistyö

Tavoite: Aktiivinen seutuyhteistyö

Lohjan toimenpide 2017	Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan toimenpide 2012
Ympäristöterveyden mahdollisen laajemman seudullisen yhteistyön tarkastelu	Eteläkärjen ympäristöterveyden huollon kanssa tehtävästä yhteistyöstä sopiminen

2.9.5 Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan tuloslaskelma

65 Länsi-Uudenmaan ymp.terv.ltk	TP2010	TA2011 muutettu	TA2012	Muutos % TA11/TA12	TS2013	TS2014
Toimintatuotot	677 061	648 694	647 538	-0,2	683 507	693 811
Myyntituotot	120	529 763	0	-100,0	0	0
Maksutuotot	676 941	108 931	637 538	485,3	673 307	683 407
Tuet ja avustukset	0	10 000	10 000	0,0	10 200	10 404
Muut toimintatuotot	0	0	0			
Toimintakulut	-948 083	-945 249	-970 538	2,7	-1 043 430	-1 073 345
Henkilöstökulut	-754 831	-762 239	-739 297	-3,0	-806 609	-830 808
Palkat ja palkkiot	-573 557	-585 580	-557 807	-4,7	-611 560	-629 907
Henkilöstösivukulut	-181 274	-176 659	-181 490	2,7	-195 049	-200 901
Eläkekulut	-150 248	-142 222	-149 329	5,0	-159 769	-164 562
Muut henkilöstösivukulut	-31 026	-34 437	-32 161	-6,6	-35 280	-36 339
Palvelujen ostot	-115 115	-110 832	-151 323	36,5	-155 106	-158 984
Muiden palvelujen ostot	-115 115	-110 832	-151 323	36,5	-155 106	-158 984
Ostot tilikauden aikana	-21 828	-14 157	-22 808	61,1	-23 287	-23 776
Muut toimintakulut	-56 309	-58 021	-57 110	-1,6	-58 428	-59 777
Vuokrat	-16	-58 021	-57 110	-1,6	-58 428	-59 777
Muut toimintakulut	-56 293					
Toimintakate	-271 022	-296 555	-323 000	8,9	-359 923	-379 534
Poistot	0	0	0		0	0
Tilikauden tulos	-271 022	-296 555	-323 000	8,9	-359 923	-379 534
Kustannuslaskennalliset erät						
Tuotot	152 042	66 861	198 166	196,4	203 120	208 198
Vyörytykset	152 042	66 861	198 166	196,4	203 120	208 198
Kulut	-206 626	-233 057	-262 007	12,4	-267 984	-274 108
Vyörytykset	-191 663	-218 131	-239 046	9,6	-245 023	-251 147
Pääomavuokrat	-8 867	-8 845	-13 708	55,0	-13 708	-13 708
Pääomavuokrien korot	-6 096	-6 081	-9 253	52,2	-9 253	-9 253
Kust.lask.erät netto	-54 584	-166 196	-63 841	-61,6	-64 864	-65 910

2.10 Käyttötalous yhteensä

Määräraha/Tuloarvio	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 001 €
	TP2010	muutettu TA2011		TA2012	TS2013
TOIMINTATUOTOT	75 957	76 309	80 438 395	82 845	84 862
TOIMINTAKULUT	-247 183	-253 833	-268 269 179	-276 768	-284 520
TOIMINTAKATE	-171 226	-177 524	--187 830 784	-193 923	-199 658
Muutos-%	1,7	3,7	5,8	3,3	3,0

2.11 Tuloslaskelmaosan rahoitustulot ja -menot

2.11.1 Valtionosuudet ja avustukset

Määräraha/Tuloarvio	1000 €	1000 €	€	1000 €	1001 €
	TP 2010	muutettu TA2011		TA2012	TS2013
Avustukset					
- Yhdistymisavustus	1 931	1 850	280 000	280	0
Valtionosuudet					
- Peruspalvelujen valtionosuus	42 170	45 300	53 604 000	55 451	57 368
- Muu opetus- ja kulttuuritoimi			-5 004 000	-5 004	-5 004
Valtionosuudet yhteensä	42 170	45 300	48 600 000	50 447	52 364
Yhteensä	44 101	47 150	48 880 000	50 727	52 364
Muutos-%	-1,8	6,9	3,7	3,8	3,2

2.11.2 Verotulot

Määräraha/Tuloarvio	1 000 €	€	€	1 000 €	1 000 €
	TP 2010	muutettu TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
- Kunnallisvero	125 008	130 917	132 414 000	138 592	143 986
- Kiinteistövero	7 174	7 409	7 783 000	8 008	8 225
- Yhteisövero	5 123	5 874	5 521 000	5 546	4 938
Yhteensä	137 305	144 200	145 718 000	152 146	157 149
Muutos-%	2,9	5,0	1,1	4,4	3,3
Verotettavat tulot	642 333	669 883	689 854 000	720 422	748 557
Tuloveroprosentti	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50
Kiinteistöveroprosentit					
- Yleinen kiinteistöveroprosentti	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
- Vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38
- Muuhun kuin vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti	0,98	0,98	0,98	0,98	0,98
- Rakentamaton rakennuspaikka	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00

2.11.3 Korkokulut ja -tuotot

Määräraha/Tuloarvio	1000 €	1000 €	€	1000 €	1000 €
	TP2010	muutettu TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Korot ja muut kulut	-1 702	-1 822	-1 763	-2 086	-2 459
Rahoituskulut yhteensä	-1 702	-1 822	-1 763 000	-2 086	-2 459
Tuloarviot					
- Antolainakorot	125	157	157 129	157	157
- Viivästyskorot	62	50	50 000	50	50
- Valtionosuuskorot	25	55	55 000	55	55
- Peruspääomien korko	392	400	400 000	400	400
- Muut rahoitustulot	449	157	157 000	157	157
Rahoitustuotot yhteensä	1 053	819	819 129	819	819
Rahoitustuottojen muutos-%	20,3	-22,2	0,0	0,0	0,0
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-649	-1 003	-943 871	-1 267	-1 640

Vanhojen lainojen korkokulut on laskettu lainaehtoien mukaisesti. Uusi lainojen ja lyhytaikaisten lainojen korko on laskettu keskimäärin 2 % vuonna 2012, 3 % vuonna 2013 ja 3,5 % vuonna 2014.

2.12 Tuloslaskelma

LOHJA

TUOSLASKELMA (sis.sisäiset erät)

14.10.2011

euroina

	(ilm. myyntiv.) TP 2010	Muutettu TA 2011	TA 2012	muutos-% 2011 - 12
Toimintatuotot				
Myyntituotot	45 914 718	46 637 261	48 429 264	3,8
Maksutuotot	13 653 544	13 020 610	14 621 755	12,3
Tuet ja avustukset	5 672 099	5 182 813	3 556 294	-31,4
Muut tuotot	12 648 275	13 317 864	14 111 082	6,0
Toimintatuotot yhteensä	77 888 636	78 158 548	80 718 395	3,3
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	104 685 773	109 395 058	117 008 485	7,0
Palkat ja palkkiot	80 883 805	84 369 888	90 003 363	6,7
Eläkekulut	19 312 110	20 159 349	21 690 042	7,6
Muut henkilöstösivukulut	4 489 858	4 865 821	5 315 080	9,2
Palvelujen ostot	108 021 512	106 716 694	113 517 614	6,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	12 417 235	13 053 139	14 383 884	10,2
Avustukset	10 318 677	11 757 102	10 466 763	-11,0
Muut kulut	11 740 144	12 910 639	12 842 433	-0,5
Toimintakulut yhteensä	247 183 341	253 832 632	268 269 179	5,7
TOIMINTAKATE	-169 294 705	-175 674 084	-187 550 784	6,8
Verotulot	137 304 663	144 200 000	145 718 000	1,1
Valtionosuudet	42 169 570	45 300 000	48 600 000	7,3
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	149 878	187 129	187 129	0,0
Muut rahoitustuotot	902 639	632 000	632 000	0,0
Korkokulut,	1 590 528	1 801 000	1 742 000	-3,3
Muut rahoituskulut	111 264	21 000	21 000	0,0
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-649 275	-1 002 871	-943 871	-5,9
VUOSIKATE	9 530 253	12 823 045	5 823 345	-54,6
Poistot ja arvonalennukset				
Suunnitelman muk. poistot	8 944 266	9 445 083	10 218 444	8,2
TILIKAUDEN TULOS	585 987	3 377 962	-4 395 099	-230,1
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)	25 526	25 526	25 526	0,0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	611 513	3 403 488	-4 369 573	-226,9
TUNNUSLUVUT				
Asukasluku	39 714	40 111	40 512	1,0
Toimintakulut, e/as	6 224	6 328	6 622	4,6
Toimintakate, e/as	-4 263	-4 380	-4 630	5,7
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	32	31	30	
Verotulot, e/as	3 457	3 595	3 597	0,1
Vuosikate, e/as	240	320	144	-55,0

LOHJA

TUOSLASKELMA (sis.sisäiset erät)

14.10.2011

euroina	Muutettu		TS 2013	TS 2014
	TA 2011	TA 2012		
Toimintatuotot				
Myyntituotot	46 637 261	48 429 264	50 031 467	51 382 359
Maksutuotot	13 020 610	14 621 755	14 921 590	15 145 412
Tuet ja avustukset	5 182 813	3 556 294	3 505 293	3 354 799
Muut tuotot	13 317 864	14 111 082	14 666 339	14 979 412
Toimintatuotot yhteensä	78 158 548	80 718 395	83 124 689	84 861 982
muutos %	0,8	3,3	3,0	2,1
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	109 395 058	117 008 485	121 742 101	125 527 861
Palkat ja palkkiot	84 369 888	90 003 363	93 669 622	96 600 710
Eläkekulut	20 159 349	21 690 042	22 534 186	23 218 216
Muut henkilöstösivukulut	4 865 821	5 315 080	5 538 293	5 708 935
Palvelujen ostot	106 716 694	113 517 614	115 856 422	118 999 651
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	13 053 139	14 383 884	14 846 622	15 160 447
Avustukset	11 757 102	10 466 763	10 706 986	10 931 833
Muut kulut	12 910 639	12 842 433	13 616 047	13 900 265
Toimintakulut yhteensä	253 832 632	268 269 179	276 768 178	284 520 057
muutos %	0,6	5,7	3,2	2,8
TOIMINTAKATE	-175 674 084	-187 550 784	-193 643 489	-199 658 075
muutos %	0,4	6,8	3,2	3,1
Verotulot	144 200 000	145 718 000	152 146 000	157 149 000
Valtionosuudet	45 300 000	48 600 000	50 446 800	52 363 778
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	187 129	187 129	187 129	187 129
Muut rahoitustuotot	632 000	632 000	632 000	632 000
Korkokulut,	1 801 000	1 742 000	2 065 000	2 438 000
Muut rahoituskulut	21 000	21 000	21 000	21 000
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-1 002 871	-943 871	-1 266 871	-1 639 871
VUOSIKATE	12 823 045	5 823 345	7 682 440	8 214 832
muutos %	62,0	-54,6	31,9	6,9
Poistot ja arvonalennukset				
Suunnitelman muk. poistot	9 445 083	10 218 444	11 190 794	11 708 694
SATUNNAISET ERÄT				
TILIKAUDEN TULOS	3 377 962	-4 395 099	-3 508 354	-3 493 862
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)	25 526	25 526	25 526	25 526
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	3 403 488	-4 369 573	-3 482 828	-3 468 336
TUNNUSLUVUT				
Asukasluku	40 111	40 512	40 917	41 326
Toimintakulut, e/as	6 328	6 622	6 764	6 885
Toimintakate, e/as	-4 380	-4 630	-4 733	-4 831
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	31	30	30	30
Verotulot, e/as	3 595	3 597	3 718	3 803
Vuosikate, e/as	320	144	188	199

3 INVESTOINTI- JA RAHOITUSOSA

3.1 Kaupunginhallitus/Keskushallinto

Irtain omaisuus	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Kaupunginhallitus/Keskushallinto					
Tietohallinnon irtain omaisuus	488	560	600 000	600	600
Irtain omaisuus määräraha yhteensä	488	560	600 000	600	600

Kiinteä omaisuus ja osakkeet	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Kaupunginhallitus					
Kiinteistöjen hankinta	347	610	610 000	610	610
Kiinteistöjen myynti	-986	-796	-1 770 000	-1 200	-3 000
Osakkeet ja osuudet	225	645	0		
Osakkeiden ja osuuksien myynti	-272		0		
Kiinteä omaisuus ja osakkeet, määräraha yhteensä	572	1 255	610 000	610	610
tuloarvio yhteensä	-1 258	-796	-1 770 000	-1 200	-3 000

Kaupunginhallitus/Keskushallinto yhteensä	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Määräraha yhteensä	1 060	1 815	1 210 000	1 210	1 210
Tuloarvio yhteensä	-1 258	-796	-1 770 000	-1 200	-3 000

3.2 Sosiaali- ja terveyslautakunta

Irtain omaisuus	1 000 € TP2010	1 000 € TA2011	€ TA2012	1 000 € TS2013	1 000 € TS2014
Sosiaali- ja terveyslautakunta					
Terveysasemien varustus	15	100	50 000		
Hammashoitoloiden varustus	118	60	60 000		
Terveysneuvonnan varustus		10	10 000		
Vanhusten asumispalveluyksikköjen kalustus	54	20	750 000		
Vuodeosastojen kalustus	248	10	10 000		
Muiden toimintayksiköiden varustus		40	20 000	200	200
Lost - Inkoon kunnan yksiköt	16		0		
Lost - Siuntion kunnan yksiköt		20	0		
Mahis työpajan varustus		30	0		
Inkoon Palvelutalon laajennuksen kalustus			0	600	
Irtain omaisuus yhteensä	451	290	900 000	800	200
20 Sosiaali- ja terveysltk yhteensä					
Määräraha yhteensä	451	290	900 000	800	200

3.3 Opetuslautakunta

Irtain omaisuus	1 000 € TP2010	1 000 € TA2011	€ TA2012	1 000 € TS2013	1 000 € TS2014
Perusopetus					
Mäntynummen koulukeskus	227	350			
Opetustoimen tietostrategia			100 000	100	100
Erittelemättömät kohteet		40	325 000	330	815
Erittelemättömät tulot	-62				
Perusopetus määräraha yhteensä	227	390	425 000	430	915
Perusopetus tuloarvio yhteensä	-62				
Lukiokoulutus					
Lohjan yhteislyseon lukio	10	10	10 000	10	10
Lukiokoulutus määräraha yhteensä	10	10	10 000	10	10
Opetuslautakunta irtain omaisuus määräraha yhteensä					
	237	400	435 000	440	925
Irtain omaisuus tuloarvio yhteensä	-62		0		
Opetuslautakunta yhteensä					
	1 000 € TP2010	1 000 € TA2011	€ TA2012	1 000 € TS2013	1 000 € TS2014
Määräraha yhteensä	237	400	435 000	440	925
Tuloarvio yhteensä	-62				

Opetuslautakunnalle osoitetut erittelemättömät kohteet sisältävät:

- Moision uuden päiväkotiyksikön toimintavarustus
- Mäntynummen kirjaston ja nuorisotilan muuttaminen päiväkodiksi, toimintavarustus
- Solbrinken skolan laajennuksen toimintavarustus
- muut erittelemättömät irtaimen omaisuuden hankinnat

3.4 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Irtain omaisuus	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Erittelemättömät kohteet	12	105	0	80	50
Kirjastoauto				250	
-tulot				-100	
Mäntynummen kirjasto			100 000		
Irtain omaisuus määräraha yhteensä	12	105	100 000	330	50
Irtain omaisuus tuloarvio yhteensä				-100	

40 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	1 000 €	1000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Määräraha yhteensä	12	105	100 000	330	50
Tuloarvio yhteensä				-100	

3.5 Tekninen lautakunta

Tilapalvelu

Perusturvatoimen kiinteistöt	1 000 € TP2010	1000 € TA2011	€ TA2012	1 000 € TS2013	1 001 € TS2014
Erityisasunnot			500 000	500	
Erityisasunnot tuloarvio			-500 000		
Kartanomäen vanhainkoti		50	150 000	1900	1750
Palvelukeskuksen korjaus			250 000		
Pääterveysaseman osastojen saneeraus	3355		0		
Terveysasemien uudelleen organisointi			50 000		
Keskustan terveysaseman peruskorjaus			198 000		
Lastensuojeluyksiköiden järjestelyt	64		0		
Sammatin Kaisankallio	57		0	200	
Sprinkla- us varustus Kaisankallio ja Palvelukeskus		200	0		
Ammatilliset perhekodit			0	100	50
Työterveyskeskuksen laajennus			0	50	50
Keskusaukion neuvola			0		370
Nummentaustan neuvola			0		45
Virkkalan neuvolan peruskorjaus			90 000		
Hammashoitoloiden muutostyöt			0		84
Perusturvatoimen kiinteistöt erittelemättömät kohteet		200	390 000	250	250
Perusturvatoimen kiinteistöt yhteensä	3476	450	1 628 000	3000	2599
Perusturvatoimen kiinteistöt tuloarvio			-500 000		

Erityisasunnot:

- Sahakatu 6 palossa menetettyjen asuntojen korvaaminen.

Kartanomäen vanhainkoti:

- Vanhainkodin peruskorjauksen ja laajennuksen käynnistäminen kh 31.1.2011 § 53 hyväksymän tarveselvityksen mukaisesti.

Palvelukeskuksen korjaus:

- Tontille rakennettavan Kultakodit asumisyksikön liittämiseen liittyvät toiminnalliset työt.

Terveysasemien uudelleen organisointi:

- Tarveselvitys

Keskustan terveysaseman peruskorjaus:

- Entisen päivystysosan, fysioterapian odotustilojen, aulatilojen ja alapihan kunnostus.

Virkkalan neuvolan peruskorjaus:

- Neuvolatilojen sisäilmakorjaukset.

Opetustoimen kiinteistöt	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 001 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Mäntynummen koulukeskus, laajennus ja korjaus	1789	2695	0		
- tulot		-1396	0		
Mäntynummen uusi liikuntahalli		800	0		
Anttilan koulun korjaus			0	100	
Kartanonpuiston päiväkodin laajennus			0	400	400
Asemanpellon koulun korjaus			50 000		
Ojamon koulun peruskorjaus			550 000	550	
Virkby skola korjaus		100	0	140	140
Mäntynummen kirjastotilojen muuttaminen päiväkodiksi		250	500 000		
Ojaniitun uusi päiväkotiki			240 000	2370	1390
Koulujen lähipihat	131	45	120 000		100
- tulot	-13		-25 000		-25
Lukion korjaustyöt	18		340 000	80	
Hiiden koulun korjaus			100 000		
Sammatin alakoulun korjaus ja laajennus	17	140	200 000	1000	3200
Karstun koulun korjaus		50	40 000		
Solbrinkenin koulu			395 000		
Neitsytlinnan koulun korjaus			0	130	
Moision uusi päiväkotiki			2 402 000		
Roution koulun hankesuunnittelu					50
Sammatin koulun tilaelementti			100 000		
Opetustoimen kiinteistöt erittelemättömät kohteet	722	350	200 000	200	200
Opetustoimen kiinteistöt määräraha	2 677	4 430	5 237 000	4 970	5 480
Opetustoimen kiinteistöt tuloarvio	-13	-1 396	-25 000		-25

Ojamon peruskorjaus:

- Peruskorjauksen suunnittelu ja peruskorjauksen käynnistäminen

Mäntynummen kirjasto:

- Tilojen muuttaminen päiväkotitiloiksi.

Ojaniitun uusi päiväkotiki:

- Kaupunginvaltuuston 15.6.2011 § 63 mukaisen Nummentaustan alueen koulu- ja päiväkotijärjestelyjen toteuttaminen. Valtuuston päätöksen mukaisesti toteutetaan ensin päiväkotiyksikkö. Vuonna 2012 toteutetaan hankkeen suunnittelu. Tavoitteena on, että päiväkotirakennus on toiminnassa 2014 syyslukukauden alkaessa. Ojaniitun koulurakennuksen toteuttaminen käynnistyy vasta vuonna 2015 oppilasennusteiden perusteella.

Koulujen lähipihat:

- Roution koulukeskuksen yhteyteen toteutettava lähipiha.

Lukion korjaustyö:

- Rakennuksen ulkovaipan korjaus

Sammatin alakoulu ja tilaelementti:

- Alakoulun oppilasennustusten edellyttämä laajennus ja teknistä arvoa nostava, korjausvelkaa vähentävä peruskorjaus laadittavan tarveselvityksen pohjalta. Tilaelementtiratkaisu toteutetaan väliaikaisena ratkaisuna siten, että lisääntyvä tila on käyttöönotettavissa syyslukukauden 2012 alkaessa.

Solbrinkenin koulu:

- Laajennuksen ja saneerauksen loppuunsaattaminen. Tavoitteena, että uudisosa on käyttöönotettavissa syyslukukauden 2012 alkaessa.

Moision uusi päiväkot:

- Päivähoitotarpeen edellyttämä uusi yksikkö laadittavan hankesuunnitelman pohjalta. Tavoitteena, että uusi yksikkö on käyttöönotettavissa 1.1.2013.

Sivistystoimen kiinteistöt	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Lohjan Liikuntakeskus Oy:n rakennukset	51	50	50 000	50	50
Mäntynummen koulun muutostyöt			600 000		
Sammatin kirjaston vesikatto			100 000		
Harjun kentän kunnostus			30 000	20	
Erittelemättömät kohteet	102	50	50 000	50	50
Sivistystoimen kiinteistöt määräraha yhteensä	153	100	830 000	120	100

Mäntynummen koulun muutostyöt:

- Mäntynummen koulun liikuntatilan muuttaminen kirjastoksi

Liikuntatoimen kiinteistöt	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Mäntynummen uusi liikuntahalli (LLK:n osuus)		800			
Liikuntatoimen kiinteistöt määräraha yhteensä		800			

Teknisen toimen kiinteistöt	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Keittiöratkaisut	69	1 000	0	800	1 710
Laurinkatu 50 korjaus	15		0		
Rakennusautomaatio- ja säätölaitejärjestelmät	50	50	50 000	50	50
Wiren toimistotilojen kunnostus			100 000		
Putkikorjaukset		150	150 000	150	150
Tulevien hankkeiden suunnitteluvaraus			100 000	100	100
Teknisen toimen kiinteistöt erittelemättömät kohteet		200	200 000	200	200
Teknisen toimen kiinteistöt tuloarviot	-200				
Teknisen toimen kiinteistöt määräraha yhteensä	134	1 400	600 000	1 300	2 210
Teknisen toimen kiinteistöt tuloarvio yhteensä	-200				

Tilapalvelut yhteensä	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Tilapalvelut määräraha yhteensä	6 440	7 180	8 295 000	9 390	10 389
Tilapalvelut tuloarvio yhteensä	-213	-1 396	-525 000		-25

Kadut ja yleiset alueet

Liikenneväylät	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Keskusta-alueen katujen parantaminen	23	200	200 000	200	200
Immula (mm. alikulku) uusi alue		500	700 000		
-tulot		-85			
Puruskorventien alikulkusilta ja katu- järjestelyt			500 000	700	
Liikenneväylät erittelemättömät kohteet	1 797	950	1 410 000	2 010	2 606
Liikenneväylät määräraha yhteensä	1 819	1 650	2 810 000	2 910	2 806
Liikenneväylät tulot yhteensä		-85			

Immulan uusi alue:

- alue valmis 2012, 22 omakotitontin myyntiarvio v. 2012 ja 20 omakotitontin myyntiarvio v. 2013.

Vuoden 2012 erittelemättömät kohteet sisältävät seuraavaa:

Uudet kaava-alueet:

- Routio (Ratsutilantien alue), toteutus vuosina 2012-2013, 7 omakotitontin myyntivalmuis v. 2013
- Suninhaka, yksityisen omistamalla alueella olevien omakotitonttien toteutumisen mahdollistaminen

Muut kohteet:

- Vienolan alueen katujen saneeraus, Helsingiuksentien ja Opettajantien kevytliikenneväylän loppuun saattaminen, sorakatuja päällystys, katuvalaistuksen uusiminen, liikenneturvallisuuskohteet ja katupäällysteiden parantaminen, muut erittelemättömät kohteet

Ympäristötyöt	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Keskusta ja ranta-alueiden kehittäminen	37	100	100 000	100	100
Erittelemättömät kohteet	78	220	170 000	270	220
Erittelemättömien kohteiden tulot					
Ympäristötyöt määräraha yhteensä	115	320	270 000	370	320

Vuoden 2012 erittelemättömät kohteet sisältävät seuraavaa:

Leikkipuistojen perusparannus, aluepuiston toteuttaminen, muut erittelemättömät kohteet

Liikunta-alueet	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Erittelemättömät kohteet	15	20	20 000	70	70
Liikunta-alueet määräraha yhteensä	15	20	20 000	70	70

Kadut ja yleiset alueet	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Kadut ja yleiset alueet määräraha yhteensä	1 949	1 990	3 100 000	3 350	3 196
Kadut ja yleiset alueet tuloarvio yhteensä		-85	0		

Vesihuoltolaitos

Vesihuoltolaitos	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Erittelemättömät kohteet	2 038	3 140	1 820 000	1 545	1 820
- tulot	-231				
Vesihuoltolaitos määräraha yhteensä	2 038	3 140	1 820 000	1 545	1 820
Vesihuoltolaitos tuloarvio yhteensä	-231		0		

Vuoden 2012 erittelemättömät kohteet sisältävät seuraavaa:

Uudet kaava-alueet:

Immula, Routio (Ratsutilantie), Jönsböle, Suninhaka

Muut kohteet:

Puruskorven alikulkusillan ja katujärjestelyjen aiheuttamat vesihuoltoverkostotyöt, Vienolan alueen vesihuollon saneeraus, Helsingiuksentien vesihuolto, Virkkalan vesitornin kunnostus, jätevesipumppaamon uusiminen, kiinteistöliitännät, muut erittelemättömät kohteet

Irtain omaisuus

Tekninen lautakunta	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Keittolaitteet		250	50 000	50	50
Konekeskus kalusto	39	100	50 000	50	50
- tulot	-9				
Irtain omaisuus määräraha yhteensä	39	350	100 000	100	100
Irtain omaisuus tuloarvio yhteensä	-9		0		

50 Tekninen lautakunta yhteensä

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Määräraha yhteensä	10 466	12 660	13 315 000	14 385	15 505
Tuloarvio yhteensä	-453	-1 481	-525 000		-25
Liittymismaksut	500	400	400 000	400	400

3.6 Ympäristölautakunta**Irtain omaisuus**

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Kaupunkisuunnittelun ATK-ohjelmistot	82	50	50 000	50	50
Mittaus-toimen kalusto		35	35 000	35	35
Ympäristölautakunta erittelemättömät koh- teet			0		
Irtain omaisuus määräraha yhteensä	82	85	85 000	85	85

Kiinteä omaisuus

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Maaomaisuus hankinnat	22	50	50 000	50	50
Maanomaisuus myynnit	-927	-943	-1 000 000	-2000	-1000
Kiinteä omaisuus, Ympäristölautakunta määräraha yhteensä	22	50	50 000	50	50
Kiinteä omaisuus, Ympäristölautakunta tuloarvio yhteensä	-927	-943	-1 000 000	-2 000	-1 000

60 Ympäristölautakunta yhteensä

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Määräraha yhteensä	103	135	135 000	135	135
Tuloarvio yhteensä	-927	-943	-1 000 000	-2 000	-1 000

3.7 Investoinnit yhteensä

Lohjan kaupunki yhteensä	1 000 € TP2010	1 000 € TA2011	€ TA2012	1 000 € TS2013	1 000 € TS2014
Määräraha yhteensä	12 280	15 405	16 095 000	17 300	18 025
Lisämäärärahat		5 191			
Tuloarvio yhteensä	-2 700	-3 220	-3 295 000	-3 300	-4 025
- Rahoitusosuudet investointimenoihin	-506	-1 481	-525 000	-100	-25
- Käyttöomaisuuden myyntituotot	-2 194	-1 739	-2 770 000	-3 200	-4 000
Nettoinvestoinnit	9 580	17 376	12 800 000	14 000	14 000

3.8 Rahoitusosan tulot ja menot

3.8.1 Antolainat

	1000 €	1000 € muutettu	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	TP 2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Lainananto					
Antolainojen lyhennykset		301	301 000	75	75

3.8.2 Lainat

Talousarviolainat

	1000 €	1000 € muutettu	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	TP 2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Lainojen lisäykset	15 000				
Lainojen lyhennykset	3 536	5 158	5 146 000	3 879	3 879
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-15 961	8 900	11 300 000	9 900	9 000
Lainamäärän muutos	-4 497	3 742	6 154	6 021	5 121

Vanhojen lainojen lyhennykset on laskettu lainaehtojen mukaisesti. Uusien lainojen tarve on laskettu lyhytaikaisten lainojen muutoksena.

3.8.3 Liittymismaksut

	1000 €	1000 € muutettu	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	TP 2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2014
Vesihuollon liittymismaksut					
Tuloarvio	565	400	500 000	500	500

3.9 Rahoituslaskelma

LOHJA

RAHOITUSLASKELMA (sis.sisäiset erät)

14.10.2011	(ilm. myyntiv.) TP 2010	Muutettu TA 2011	TA 2012	muutos-% 2011 - 12
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	9 530 253	12 823 045	5 823 345	-54,6
Satunnaiset erät	0	0	0	
Tulorahoituksen korjauserät	-337 211	0	0	
Tulorahoitus yhteensä	9 193 042	12 823 045	5 823 345	-54,6
Investoinnit				
Investointimenot	12 279 830	20 596 470	16 095 000	-21,9
Rahoitusosuudet investointimenoihin	306 208	1 481 000	525 000	-64,6
Käyttöomaisuuden luovutustulot	2 393 661	1 739 000	2 770 000	59,3
Nettoinvestoinnit	9 579 961	17 376 470	12 800 000	-26,3
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-386 919	-4 553 425	-6 976 655	53,2
Antolainauksen muutokset				
Antolainojen lisäykset				
Antolainojen vähennykset	0	301 000	301 000	0,0
Antolainojen muutokset	0	-301 000	-301 000	0,0
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 000 000			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	3 535 989	5 157 606	5 146 000	-0,2
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-15 961 359	8 900 000	11 300 000	27,0
Lainakannan muutokset yhteensä	-4 497 348	3 742 394	6 154 000	64,4
Liittymismaksut	564 990	400 000	500 000	25,0
Oman pääoman muutos	-109 573			
Muut maksuvalmiuden muutokset	4 468 878	110 031	21 655	-80,3
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	426 947	4 553 425	6 976 655	53,2
Kassavarojen muutos				
Kassavarat 31.12.	5 256 348			
Kassavarat 01.01.	5 216 320			
Kassavarojen muutos	40 028			
TUNNUSLUVUT				
Asukasluku	39 714	40 111	40 512	1,0
Investointien omahank. meno,e/as	301	477	384	-19,4
Investointien tulorahoitus, %	80	67	37	
Lainakanta, e	57 908 000	64 150 000 (*)	70 304 000	14,0
Lainakanta, e/as	1 458	1 599 (*)	1735	12,9

*) Vuoden 2011 toteuma-arvio

LOHJA
RAHOITUSLASKELMA
(sis.sisäiset erät)

14.10.2011

	Muutettu			
	TA 2011	TA 2012	TS 2013	TS 2014
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	12 823 045	5 823 345	7 682 640	8 215 054
Satunnaiset erät	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	0
Tulorahoitus yhteensä	12 823 045	5 823 345	7 682 640	8 215 054
Investoinnit				
Investointimenot	20 596 470	16 095 000	17 300 000	18 025 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 481 000	525 000	100 000	25 000
Käyttöomaisuuden luovutustulot	1 739 000	2 770 000	3 200 000	4 000 000
Nettoinvestoinnit	17 376 470	12 800 000	14 000 000	14 000 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN				
RAHAVIRTA	-4 553 425	-6 976 655	-6 317 360	-5 784 946
Antolainauksen muutokset				
Antolainojen lisäykset				
Antolainojen vähennykset	301 000	301 000	75 000	75 000
Antolainojen muutokset	-301 000	-301 000	-75 000	-75 000
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	5 157 606	5 146 000	3 879 000	3 879 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	8 900 000	11 300 000	9 900 000	9 000 000
Lainakannan muutokset yhteensä	3 742 394	6 154 000	6 021 000	5 121 000
Liittymismaksut	400 000	500 000	500 000	500 000
Oman pääoman muutos				
Muut maksuvalmiuden muutokset	110 031	21 655	-278 640	88 946
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	4 553 425	6 976 655	6 317 360	5 784 946
TUNNUSLUVUT				
Asukasluku	40 111	40 512	40 917	41 326
Investointien omahank. meno,e/as	477	384	420	436
Investointien tulorahoitus, %	67	37	45	46
Lainakanta, e	64 150 000 (*)	70 304 000	76 425 000	81 546 000
Lainakanta, e/as	1 599 (*)	1735	1 868	1 973

*) Vuoden 2011 toteuma-arvio

4 RAHOITUSTULOT JA -MENOT YHTEENSÄ

Määräraha/Tuloarvio	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP 2010	muutettu TA2011		TA2012	TS2013
Menot yhteensä	-5 238	-6 980	-6 909 000	-5 965	-6 338
Tuloarviot yhteensä	183 023	192 870	196 218 129	204 267	210 907
Nettotulot	177 785	185 890	189 309 129	198 302	204 569

5 MENOT JA TULOT YHTEENSÄ

Määräraha/Tuloarvio	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TP 2010	muutettu TA2011		TA2012	TS2013
Menot yhteensä	-264 701	-281 409	-291 273 180	-300 033	-308 883
Tuloarviot yhteensä	276 680	272 399	279 951 524	290 412	299 794
Nettomenot / -tulot	11 979	-9 010	-11 321 656	-9 621	-9 089
Lyhytaik.lainojen ja muut maksuvalmiuden muutokset	-11 979	9 010	11 321 656	9 621	9 089

6 TALOUSARVION SITOVUUSMÄÄRÄYKSET JA PÄÄTÖSVALTUUDET

6.1 Talousarvion sitovuus

Vuoden 2012 talousarvio kaupunginvaltuuston hyväksymässä muodossa sitoo hallintokuntia seuraavasti:

1. Kaupunginvaltuuston hyväksymän talousarvion käyttötalousosa muodostuu kullekin toimielimelle hyväksytyistä sitovista tavoitteista, seurattavista suoritteista ja tunnusluvuista sekä arvioiduista toimintatuotoista ja toimintakuluista, joiden erotus muodostaa toimintakatteen. Talousarvion investointiosa muodostuu kullekin hankkeelle hyväksytyistä kokonaiskustannuksista ja tuloarviosta.

Käyttötalouden toimielinakohtaisten tavoitteiden ja määrärahasi vahvistettavan toimintakatteen sekä investointiosan hankkeen kokonaiskustannuksista muodostuvan määrärahan ja tuloarvion muuttamisesta päättää kaupunginvaltuusto. Mikäli kuitenkin jonkin investointiosan hankkeen toteuttamisessa syntyy säästöä, voi kaupunginhallitus päättää säästön käyttämisestä muiden saman investointiryhmän hankkeiden mahdollisten ylitysten rahoittamiseen. Teknisellä lautakunnalla on oikeus päättää tilahallinnon investointiryhmään "Teknisen toimen kiinteistöt" sisältyvien hankkeiden välisistä määrärahojen muutoksista siten, että investointiryhmän määrärahojen yhteismäärä ei muutu.

2. Toimielimillä tai niiden alaisilla tulosalueilla ja tulosyksiköillä toimielimen päättämässä laajuudessa on oikeus suorittaa toimielimen/palvelukeskuksen sisäisiä siirtoja. Päättäessään tulosalueen tai tulosyksikön toimintakatteen tai investointiosan kohteen osamäärärahan ylittämistä on toimielimen samalla käyttösunnitelmaan tehtävin muutoksin osoitettava, miltä tulosalueelta tai tulosyksiköltä tai kohteelta osoitetaan ylitystä vastaavan suuruinen säästö.

Tuloarvion ylittävillä tuloilla ei saa kattaa talousarviosta poikkeavaa toiminnan laajentamista ja siitä aiheutuvaa toimintakulujen kokonaisuuden ylitystä ilman kaupunginhallituksen lupaa. Jos toiminta kuitenkin luonteeltaan perustuu ulkoiseen tulorahoitukseen, voidaan palvelujen lisääminen toimielimen päätöksellä kattaa niistä saatavilla tuloilla (esim. teatteri, orkesteri, muut myytävät palvelut).

3. Päättäessään henkilöstön sisäisistä siirroista palvelukeskusten välillä kaupunginjohtajalla on oikeus päättää henkilöstökulujen aiheuttamasta vastaavasta määrärahan muutoksesta.
4. Kuukausipalkkaisen henkilökunnan palkkaamiseen osoitettuja menovarauksia saa käyttää ainoastaan henkilöstöliitteessä esitettyjen virkojen/tehtävien palkkakustannuksiin. Muutoin henkilöstöressurssien lisäyksestä päättää kaupunginvaltuusto.
5. Talousarviossa lautakunnalle osoitettua määrärahaa saadaan käyttää vain ao. lautakunnan toimialaan kuuluvien tehtävien suorittamiseen.

Toiminnasta vastaavien toimielimien on tammikuun 9. päivään mennessä hyväksyttävä tarkistetut käyttösunnitelmat ja osatavoitteet tulosalueille ja tulosyksiköille sekä määriteltävä ne toimenpiteet, joilla tavoitteet toteutetaan. Käyttösunnitelman yhteydessä toimielimen on määriteltävä osamäärärahojen käyttövaltuudet tulosyksiköille ja viranhaltijoille.

6.2 Maksut ja myyntihinnat

Kaupungin taloudelle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi toimielimet oikeutetaan hallintosäännön 15 §:n nojalla tarkistamaan vuonna 2012 perittäviä maksuja, myyntihintoja ja korvauksia enintään 3,0 %:lla, jos hintoja on edellisen kerran tarkistettu vuodelle 2011, ja enintään 5,0 %:lla, jos hintoja on tarkistettu viimeksi vuodelle 2010. Suuremmat korotukset on saatettava kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi samoin kuin käyttöön otettavat uudet maksut.

6.3 Päätösvaltuudet

Järjestämistavan muutoksista, ulkopuolisten asiantuntijoiden ja ostopalvelujen käyttämisestä, hankintojen suorittamisesta sekä suunnitelmista, pääpiirustuksista, kustannusarvioista, rakentamisen suorittamisesta, työn aloittamisen ajankohdasta, urakoitsijan ja työn suorittajan valinnasta päättävät hallintosäännön 15 ja 16 §: ien mukaisesti toimielimet ja vastuuhenkilöt myönnettyjen määrärahojen puitteissa seuraavien päätösvaltuuksien rajoissa:

- **kaupunginvaltuusto** päättää yli 2 000 000 euron toiminnoissa ja hankkeissa asiantuntijoiden ja ostopalveluiden käyttämisestä, toimitilojen huonetilaohjelmasta, yleissuunnitelmasta ja yleisestä laatutasosta sekä hankkeiden toteuttamisen muista yleisistä periaatteista. Muutoin toteuttamisesta päättää kaupunginhallitus;
- **kaupunginhallitus** päättää enintään 2 000 000 euron hankkeista ja hankinnoista;
- **lautakunta** päättää omalla toimialallaan enintään 1 000 000 euron hankkeista ja hankinnoista;
- **kaupunginjohtaja ja palvelukeskusten päälliköt** päättävät omalla vastuualueellaan enintään 100 000 euron hankkeista ja hankinnoista;
- **kunkin tulosalueen** esimiehenä toimiva viranhaltija päättää omalla toimialallaan enintään 20 000 euron hankkeista ja hankinnoista; sekä
- **kunkin tulosyksikön esimiehenä tai vastuullisena työnjohtajana tai laitoksen johtajana** toimiva viranhaltija päättää omalla vastuualueellaan enintään 10 000 euron hankkeista ja hankinnoista.

Edellä olevia päätösvaltuuksia käytettäessä päätöksenteon taso määritellään hankkeen tai hankinnan kokonaiskustannusten perusteella. Mikäli hanke ositetaan useammaksi hankintakohteeksi tai osahankinnaksi, päättää sen osittamisesta, osahankinnan suorittamisesta sekä muista menettelytavoista se toimielin tai viranhaltija, jonka päätösvaltaan se hankkeen määrärahan tai hankinnan kokonaiskustannusten perusteella kuuluu.

Talousjohtajalla on talousarviossa hyväksytyn 70 milj. euron kokonaislainamäärän ottamisen / uusimisen lisäksi oikeus ottaa kaupungin maksuvalmiuden turvaamiseksi tilapäislainoja, joiden yhteismäärä saa olla enintään 10 milj. euroa.

PERUSTELUOSA

7 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN RAKENNE

7.1 Taloussuunnittelun tavoitteet ja lähtökohdat

Kuntalain 65 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös kolmea tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosentista sekä muiden verojen perusteista. Vuoden 2012 tulo- ja kiinteistöveroprosentit on ilmoitettava verohallitukselle viimeistään marraskuun 17. päivänä 2011.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa tai niiden hyväksymisen yhteydessä on päätettävä myös toimenpiteistä, joilla edellisen vuoden taseen osoittama alijäämä ja talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu alijäämä suunnittelukaudella katetaan. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kuntalain 67 §:n mukaan kunnan kirjanpitovelvollisuudesta, kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä on sen lisäksi, mitä kuntalaissa säädetään, soveltuvin osin voimassa, mitä kirjanpitolaissa säädetään. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto antaa ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain soveltamisesta. Kuntalain 68 §:n mukaan tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, johon kuuluvat tuloslaskelma, tase ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

7.2 Rakenne ja sisältö

Talousarviolla ja taloussuunnitelmalla on kaksi tehtävää, jotka määräävät suunnitelmien rakenteen:

- kokonaistalouden näkökulma, jota kuvataan tulos- ja rahoituslaskelmilla;
- tulohajautuksen näkökulma, jota toteutetaan käyttötalousosan toiminnallisilla ja taloudellisilla tavoitteilla sekä määrärahoilla ja investointiosan suunnitelmilla.

Kokonaistalouden näkökulmasta talousarvion ja suunnitelman on annettava oikea kuva kaupungin taloudesta, osoitettava kaupungin taloudellisen tuloksen muodostuminen sekä keinot kokonaistalouden tasapainottamiseksi ja rahoitustarpeen kattamiseksi. Tuloslaskelmassa esitettävät kokonaistalouden keskeiset erät ovat varsinaisen toiminnan tulot ja menot, verotulot, valtionosuudet ja suunnitelman mukaiset poistot. Vakaan talouden lähtökohtana on, että toiminnan menokehitys sopeutetaan keskeisten tuloerien kehitykseen.

Rahoituslaskelmalla osoitetaan miten kaupungin menot katetaan. Sen avulla kootaan tulo-rahoituksen ja investointien sekä anto- ja ottolainauksen kassavirrat yhteen laskelmaan. Jos tulo-rahoitus ei riitä menoihin, kaupungin on rahoitusosassa osoitettava tarvittava rahoitus. Kaupunki voi kattaa rahoitustarvettaan lainanotolla tai vapauttamalla rahoitus- tai vaihto-omaisuuteen sitoutunutta pääomaa.

Lohjan kaupungin talousarvio muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Talousarvion käyttötalous- ja investointiosat puolestaan jakautuvat toimielimien

vastuualueisiin ja ne edelleen organisaatorakenteen ja toiminnan mukaisesti tulosalueisiin ja edelleen tulosyksiköihin. Rahoitustuloista ja -menoista kokonaisuudessaan vastaa kaupunginhallitus.

Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella (LOST) ja Länsi-Uudenmaan ympäristöterveydenhuollossa Lohjan kaupunki järjestää yhteistoimintakuntien määrittelemät palvelut. Yhteistoiminta-alueiden talousarviot kokonaisuudessaan sisältyvät Lohjan kaupungin talousarvioon, joka käyttösuunnitelmissa ja kirjanpidossa on jaettu kustannuspaikkoihin, toimintoihin, kohteisiin ja projekteihin siten, että yhteistoiminnan kustannukset ovat kohdennettavissa ja jaettavissa sopimusten mukaisesti kuntien maksuosuuksiin. Sosiaali- ja terveydenhuollon vastuulautakuntana on sosiaali- ja terveyslautakunta ja ympäristöterveydenhuollossa Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunta. Kuntien vastuulla olevat toiminnot ja kustannukset kuten eläkemenot, vuokra-asunnot, järjestöjen toiminta-avustukset ja erikoissairaanhoidot ovat talousarviossa perusturvalautakunnan vastuulla.

Sammatin kuntaliitoksesta ja yhteistoiminta-alueiden taloudesta johtuen vuoden 2012 talousarvio ei ole vertailukelpoinen vuoden 2008 ja sitä edeltäneiden tilinpäätöksen kanssa. Lisäksi toimialakohtaisista vertailtavuutta heikentää kuluissa ja tuotoissa pääomavuokran käyttöönotto sekä hallintokustannusten laskutus yhteistoimintakuntien maksuosuuksissa.

7.3 Toiminnalliset tavoitteet ja määrärahat

Talousarvion käyttötalousosassa asetetaan toiminnalliset tavoitteet sekä osoitetaan asetettujen tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Kunkin toimielimen toiminnalliset tavoitteet perustuvat kaupungin ja toimialan strategiaan ja ne muodostuvat tavoitteista ja niiden saavuttamiseen tarvittavista toimenpiteistä, jotka vuoden 2012 osalta muodostavat toimielintä sitovat toiminnalliset tavoitteet. Toiminnalliset tavoitteet asetetaan sanallisesti todennettaviksi aikaansaannoksiksi tai mitattavina palvelujen määrinä, tunnuslukuina tai muina tavoitearvoina. Valtuuston hyväksymän strategian suunnan osoittamiseksi on vuoden 2012 tavoitteiden rinnalla esitetty strategian mukaiset vuoden 2017 toimenpiteet.

Määrärahat otetaan talousarvioon suoriteperusteen mukaisesti jaksotettuina. Vuoden 2012 talousarvion määrärahoihin ja tuloarvioihin on sisällytetty myös tulosalueiden väliset sisäiset laskutukset. Sisäisinä ostoina laskutetaan siivouspalvelut, ruokapalvelut, atk-palvelut, monistamopalvelut, puhelinpalvelut, postituspalvelut, asianhallinta- ja arkistopalvelut sekä tilojen vuokrat. Sisäisessä laskutuksessa laskutusperusteet ja hinnat määritellään ja sovitaan tuottajan ja tilaajan välillä tuottajan talousarvioon perustuen enakkoon. Laskutushinnat ovat myös lopulliset hinnat, jolloin tilinpäätöksen yhteydessä ei enää erikseen selvitetä sisäisiä kustannuksia. Talousarvion laatimisessa hinnoittelun lähtökohtana on tuottavan yksikön kannalta nollatulos eli todelliset kustannukset.

Hallinnon kustannukset kytkeytyvät toiminnan laajuuteen ja ovat kunkin toiminnan aiheuttamia kustannuksia. Kustannusten oikea kohdentaminen palvelujen järjestämistapoja vertailtaessa on välttämätöntä. Ne on jo otettu huomioon määritettäessä tuloissa kuntien yhteistoimintaan osallistuvien kuntien maksuosuuksia. Ne eivät kuitenkaan talousarviossa sisälly toimialan kuluihin eivätkä näin ollen ole mukana varsinaisessa määrärahassa, vaan on merkitty omille riveilleen toimintakateen jälkeen. Pääomavuokrat ovat sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen osalta käsitelty ulkoisina tai sisäisinä vuokrina yhteistoimintasopimuksen mukaisesti ja näin ollen ne sisältyvät määrärahaan. Muiden toimialojen osalta ne on esitetty sitovan määrärahan ulkopuolella toimintakateen jälkeen hallintokustannusten tapaan noudattaen Lohjan kaupungin sisäisen pääomavuokran periaatteita.

Hallintokustannukset ja pääomavuokrat tuloutetaan määrärahan ulkopuolella palveluja myyvälle toimialalle lukuun ottamatta LOST:n vuokria, jotka käsitellään määrärahassa sisäisinä laskutuksina. Tilinpäätöksessä hallintokustannusten ja pääomavuokrien kohdentaminen tehdään kustannuslasken-

taprojektissa määriteltyjen periaatteiden pohjalta kustannuspaikoille ja tarvittaessa toimintoihin ja kohteisiin.

Käyttötalousosan määrärahasi vahvistetaan toimitelinkohtaisten toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus eli toimintakate. Toimintakateen muodostumisesta ja käytöstä päättää toimitelin edellä sitovuusmääräyksissä esitetyin rajoituksin. Toimintakateen muuttamisesta päättää kaupunginvaltuusto. Investointiosan määrärahan muodostavat hankkeen kokonaiskustannukset.

7.4 Toiminnalliset muutokset, suoritteet ja yksikkökustannukset

Talousarvioraportin luku ”toiminnalliset muutokset” sisältää kunkin toimitelimen talousarvion perustelutiedot, joissa on selvitetty toiminnan ja resurssien muutokset. Resurssien muutoksina esitellään henkilöstömäärän ja ostopalvelujen määrän muutokset, tilamuutokset sekä normaalista toiminnasta poikkeavat hankinnat. Toimitelimellä on oikeus toteuttaa henkilöstömuutokset ja normaalista toiminnasta poikkeavat hankinnat ja resurssilisäykset vain, mikäli valtuusto on hyväksynyt ne toiminnallisina muutoksina. Lisäksi perusteluissa on selvitetty erikseen ne hyväksytyt muutokset, joilla parannetaan toimintakatetta.

Kaupungissa on viimeisen kahden vuoden ajan kehitetty sisäistä kustannuslaskentaa siten, että sisäisessä laskennassa toiminnan/tuotteen kustannuksiin sisällytetään ulkoisten kulujen lisäksi sisäiset laskutukset, pääomakulut sisäisinä vuokrina tai poistoina sekä hallinnon ja yhteisten kulujen vyörytykset. Kaiken kaikkiaan laskentauudistuksen tavoitteena on selvittää toimintaan ja tuotteisiin kohdentuvat todelliset kustannukset, parantaa eri toimijoiden palvelujen ja tuotteiden hintojen vertailtavuutta ja sen myötä edistää edullisimman järjestämistavan valintaa.

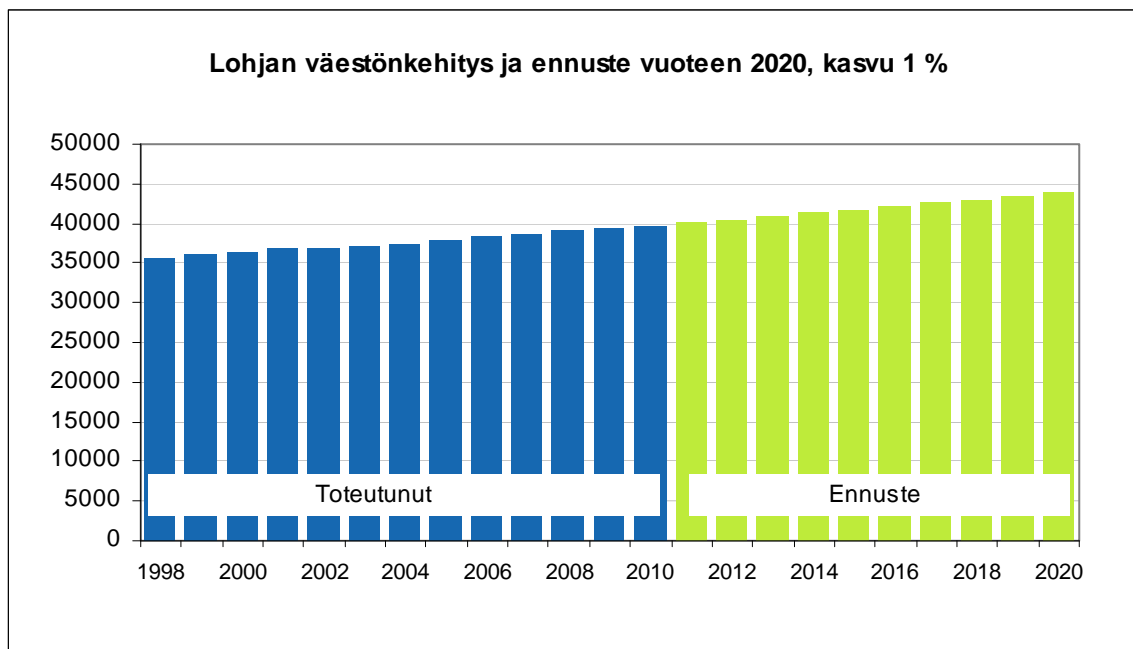
Toiminnan määrä-, taloudellisuus- ja tuottavuustavoitteiden kuvaamisessa käytetään toiminnasta syntyviä suoritteita, yksikkökustannuksia ja tunnuslukuja. Kaupungin kapasiteetistä ja palveluista suoritteina on käytettävissä pitkä aikasarja. Kustannuslaskennan uudistaminen sen sijaan katkaisee kaupungin sisäisen vertailtavuuden. Uusien perusteiden mukainen kustannuslaskenta suoritetaan ensimmäisen kerran vuoden 2009 tilinpäätöksessä, minkä jälkeen tulevilta vuosilta määrittelyt ovat yhdenmukaiset.

8 TALOUDEN PERUSTEET

8.1 Kaupungin väestökehitys

Lohjan kaupungin väestön kasvu on vuosina 1998–2010 ollut keskimäärin 0,90 %. Nettomuuton vaikutus väestön kasvuun on ollut merkittävä, sillä väestön lisäyksestä nettomuuton osuus on ollut keskimäärin 70 %. Kuluvana vuonna Lohjan väkiluvun kehitys ei ole edennyt aiempien vuosien tahtia, ja väkiluvun kasvu Lohjalla oli elokuun loppuun mennessä 0,2 %. Syynä tähän on taantuman aiheuttama aiempaa vähäisempi muuttoliike Lohjan suuntaan. Lohjan alueen väestökehityksessä muuttoliikkeen vaihtelut ovat varsin suuret, sillä nettomuuton vaikutus väestönkehitykseen on vaihdellut jopa 19–85 %:n välillä.

Väestönkasvu on viime vuosina ollut suhteellisesti suurinta Pohjois-Lohjalla, jossa väestö on kasvanut vuosina 1998–2010 14,6 % eli 1128 asukkaalla. Keskustan väestönkasvu on ollut lähes samaa luokkaa, 14,0 % eli 2 151 asukasta. Asukkaita Pohjois-Lohjan alueella oli vuoden 2010 lopussa 8 845 henkeä. Pohjois-Lohjan väestörakenne on lohjalaisittain edelleen ”nuorinta”, sillä 0–14-vuotiaiden osuus 22 % on suurin ja yli 65-vuotiaiden 11,2 % alhaisin muihin osa-alueisiin verrattuna. Tähän on syynä se, että alueelle on muuttanut pääkaupunkiseudulta paljon lapsiperheitä.

Muuttoliikkeen ja kuntatalouden perusasetelma on yksinkertainen: jokainen muuttaja aiheuttaa kunnalle tuloja ja menoja sekä luovuttavassa että vastaanottavassa kunnassa. Tulokunta saa muuttajien mukana verotuloja ja lähtökunnassa ne vähenevät. Muuttaja aiheuttaa uudelle kotikunnalle lisäksi menoja, joista osa jää lähtökuntaan. Kuntien tulot tulevat pääasiassa verotuloista ja valtionosuuksista. Muuttajien tulovaikutukset liittyvät ensi sijassa verotuloihin ja valtionosuuksiin.

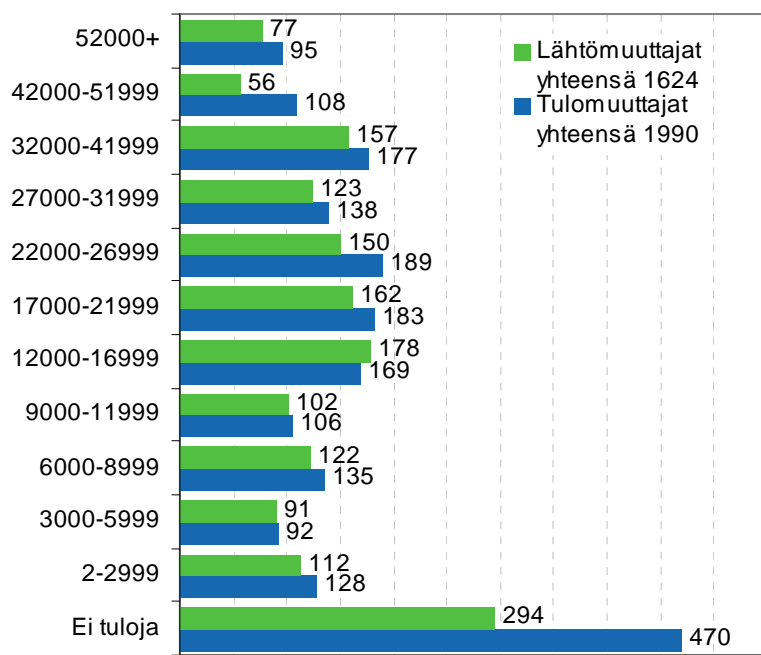
Muuttojen menovaikutukset liittyvät esimerkiksi julkisten palveluiden kysyntään, asuin- ja tonttitilan tarpeeseen, infrastruktuuriin ja palvelutuotantoon. Epäsuorat vaikutukset liittyvät muuttajien aiheuttamiin kuntien tulo- ja menorakenteen muutoksiin, jotka liittyvät mm. palvelurakenteeseen ja muuhun infrastruktuuriin.

Kuntien kannalta muuton menovaikutukset liittyvät muuttajien preferensseihin, demografisiin ominaisuuksiin ja elämäntilanteeseen. Menot liittyvät usein julkisiin palveluihin ja palvelukysyntään, jolloin ne ovat riippuvaisia muuttajan iästä, perhesuhteista ja terveydentilasta.

Muuttajien verotulot ja ikä ovat tulo- ja menovaikutusten avaintekijöitä. Esimerkiksi valtionosuuksien näkökulmasta ideaalitalanne on, jos muuttovoittoa aiheuttavat muut kuin 7-64-vuotiaat (Timo Aro 2011: Muuttajien tulotaso on kunnan kriittinen menestystekijä).

Lohjan verotulokertymän kannalta positiivista on, että suurimmissa tuloluokissa tulomuuttajien määrä on melko selvästi lähtömuuttajien lukumäärää suurempi. Alemmissa tuloluokissa erot ovat selvästi tasaisempia. Tulottomista muuttajista suuri osa on lapsia, joita Lohjalle on muuttanut selvästi enemmän kuin kaupungista pois.

Kaikki muuttajat tuloluokan mukaan 2008

8.2 Huoltosuhteiden kehitys

Taloudellinen huoltosuhde vertaa työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien määrää työllisten määrään. Vuonna 2009 koko maan taloudellinen huoltosuhde oli 1,34 eli yhtä työllistä kohden oli 1,34 työttömää ulkopuolella olevaa.

Väestöllinen huoltosuhde kuvaa lasten (0-14 v.) ja vanhusten (yli 64 v.) yhteenlaskettua määrää suhteessa työikäisten (15-64 v.) määrään.

Huoltosuhde on kasvanut Suomessa hiljalleen aina 1980-luvun puolesta välistä lähtien. Vuonna 2010 koko maan huoltosuhde oli 0,516 eli yhtä työikäistä kohden oli noin 0,5 huollettavaa.

Lohjan huoltosuhteet 1997–2020 (lähde: Tilastokeskus, vuodesta 2011 kaupungin oma suunnite)

Vuosi	Taloudellinen huoltosuhte	Demografinen huoltosuhte	Vuosi (ennuste)	Demografinen huoltosuhte, Väestönkasvu 1,0 %	Demografinen huoltosuhte, Väestönkasvu 1,5 %
1997	1,31	0,48	2011	0,549	0,548
1998	1,18	0,48	2012	0,564	0,561
1999	1,14	0,48	2013	0,581	0,576
2000	1,08	0,48	2014	0,596	0,590
2001	1,09	0,48	2015	0,611	0,603
2002	1,11	0,49	2016	0,622	0,613
2003	1,11	0,49	2017	0,638	0,627
2004	1,1	0,50	2018	0,650	0,638
2005	1,13	0,50	2019	0,663	0,650
2006	1,11	0,50	2020	0,674	0,660
2007	1,09	0,50			
2008	1,10	0,51			
2009	1,22	0,52			
2010	.	0,53			

Lohjalla taloudellinen huoltosuhte heikkeni vuonna 2009 selvästi vuotta aiemmasta. Taloudellisella taantumalla oli tähän vaikutuksensa. Väestöllinen huoltosuhte on tarkastelujaksolla pysynyt jokseenkin samalla tasolla. Jatkossa, väestön ikääntyessä, Lohjan väestöllisessä huoltosuhteessa tulee tapahtumaan selkeää heikentymistä. Nopeampi, 1,5%:n kasvu olisi tässä mielessä toivottavaa, sillä sen myötä huoltosuhte pysyisi parempana, koska väkiluvun nopeampi kasvu perustuisi osin suurempaan muuttajakertymään, ja muuttajat ovat pääsääntöisesti työikäistä, nuorta väestöä.

Väestöllisen huoltosuhteen alueittaiset ja kunnittaiset erot ovat suuria. Maakunnittain tarkastellen huoltosuhteet vaihtelevat tällä hetkellä Uudenmaan 0,43:sta Etelä-Savon 0,58:aan. Kunnittaiset erot ovat tätäkin suurempia. Asukasmäärältään suurissa kunnissa huoltosuhteet ovat pääsääntöisesti edullisempia kuin pienissä kunnissa.

Etenkin vanhusväestön voimakas lisääntyminen nostaa väestöllistä huoltosuhdetta tulevaisuudessa ja jo vuonna 2020 koko maan huoltosuhteen arvioidaan olevan 0,655 ja vuonna 2030 jo reilusti yli 0,70.

Huomionarvoista on, ettei huoltosuhte parane tulevaisuudessa yhdessäkään Suomen kunnassa ja vuonna 2020 Suomessa lasketaan olevan jo 20 kuntaa, joissa huoltosuhte yltää yli 1:n.

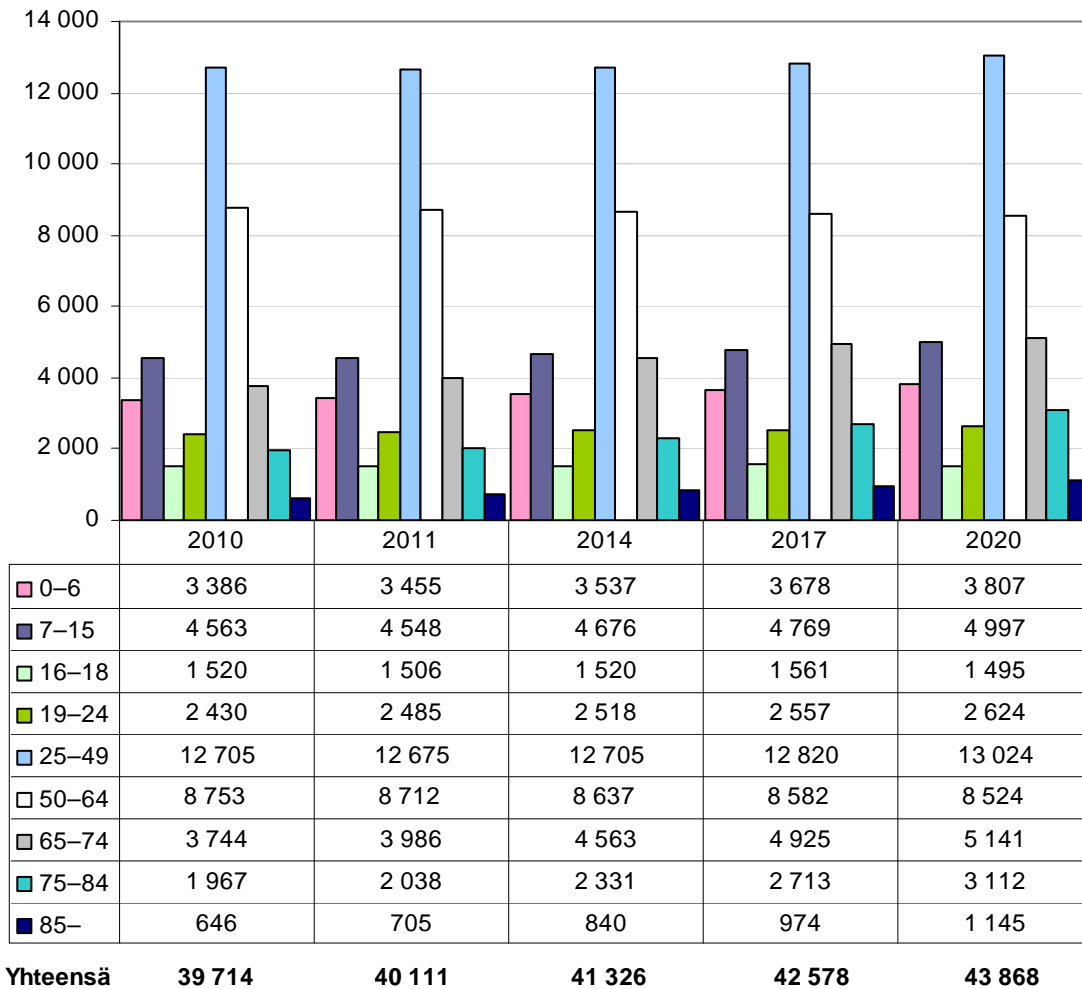
Julkisen talouden tasapainon kannalta huoltosuhteen heikkeneminen on ongelmallista, koska eläkkeet ja vanhusten terveys- ja hoivapalvelut rahoitetaan pääosin työikäisiltä kerättävillä veroilla ja veroluonteisilla maksuilla. Näköpiirissä ei kuitenkaan ole, että valtio tulevaisuudessa nykyistä enemmän kompensoisi sitä, että huoltosuhteen heikkeneminen aiheuttaa vanhustenhoidollisten paineiden johdosta kunnille lisääntyviä taloudellisia paineita. Näkökulmaksi onkin otettava palveluiden tuottavuuden kehittäminen.

8.2.1 Väestön ikärakenteen kehitys

0–6-vuotiaiden määrän kasvu tulee koko kaupungin tasolla olemaan 421 henkeä vuoteen 2020 mennessä. Tämä asettaa haasteita sille, että päivähoitopalvelujen kysyntä ja tarjonta saadaan mahdollisimman hyvin kohtaamaan toisensa alueellisestikin, ja toisaalta luo paineita varhaiskasvatuksen tilarakentamiselle.

Väestön kehitys oman suunnitteen mukaan 2010–2020, kasvu 1 %

Kouluikäisten, 7–15-vuotiaiden määrässä on odotettavissa kasvua vuoden 2010 tasosta 434 hengen verran nykytilanteesta vuoteen 2020 mennessä, joka osaltaan asettaa omat haasteensa koulujen tilaverkolle ja sen kehittämiseksi niin että kehittämistä toteutetaan oikeilla tavoilla kaupungin eri alueilla.

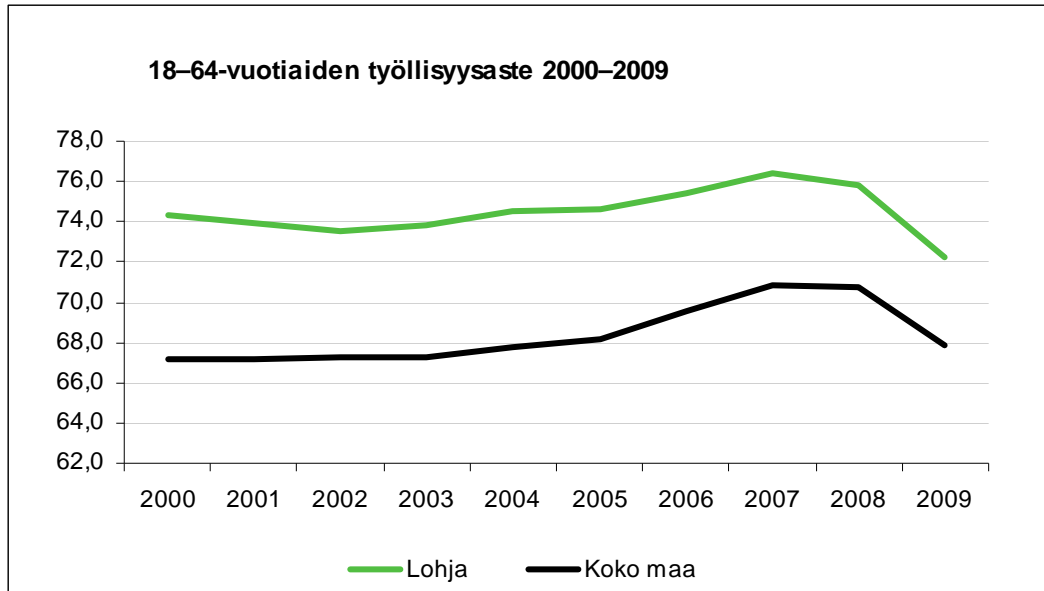
Työikäisen väestön määrällinen kasvu tulee olemaan noin 250 henkeä.

Eläkeikäisen väestön määrässä tulee vuoteen 2020 mennessä tapahtumaan selkeää kasvua. Vuoden 2010 tasosta määrä tulee kasvamaan noin 3 000 hengellä, mikä tulee selkeästi lisäämään kysyntää tälle väestöosalle suunnattuihin asumis- ja muihin palveluihin. Kaikkein vanhimman, yli 85-vuotiaiden väestöosan osuus tästä määrällisestä kasvusta tulee ennusteen mukaan olemaan noin 500 henkeä.

Väestön palvelutarve muuttuu väestön ikärakenteen muutoksen myötä. Eniten perusterveydenhuollon palveluja käyttävät ikäryhmät ovat 0–6-vuotiaat ja yli 65-vuotiaat, joiden palvelujen käyttö on noin kaksinkertainen muihin ikäryhmiin verrattuna. Erikoissairaanhoidossa palvelujen käyttö lisääntyy 65 vuoden jälkeen noin 2–3-kertaiseksi.

8.2.2 Työllisyys

Työllisyysaste on alueella asuvien 18–64-vuotiaiden työllisten osuus samanikäisestä väestöstä. Työllisyysasteen osalta Lohjalla tapahtui myönteistä kehitystä 1990-luvun lopulla taantuman ohi-tuksen seurauksena. Tämän jälkeen Lohjan työllisyysaste on vakiintunut 70 %:n yläpuolelle, ollen koko maan tasoa selvästi ylempänä. Tarkastelukauden loppuvaiheessa Lohjan tilanne koko maan tilanteeseen nähden on kuitenkin heikentynyt.

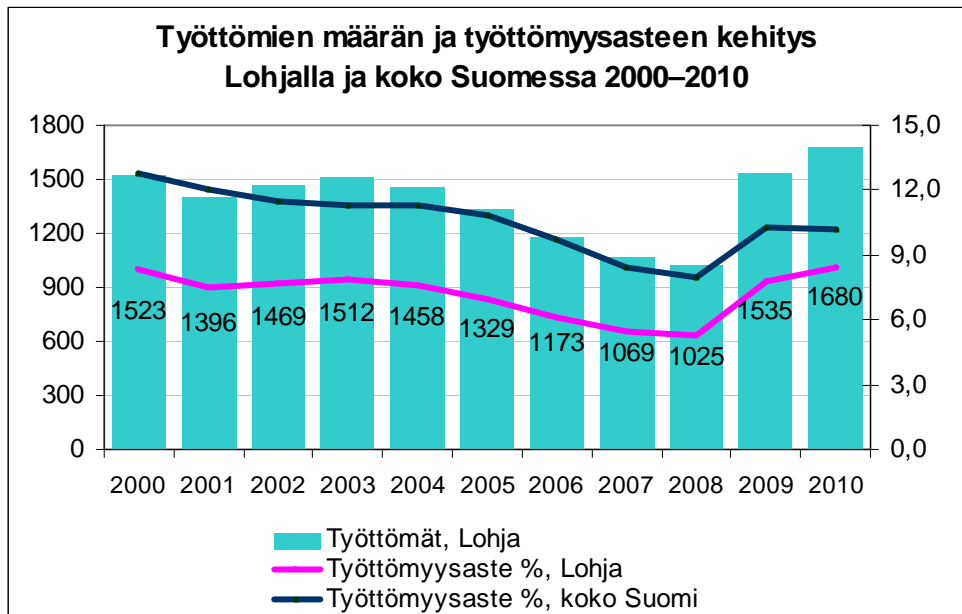
8.2.3 Työttömyys

Koko maan tasolla työnvälitystilaston mukaan työ- ja elinkeinotoimistoissa oli heinäkuun 2011 lopussa 266 400 työtöntä työnhakijaa, mikä on 21 900 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Kesäkuuhun verrattuna työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi 13 900:lla. Kasvu johtui osaltaan kesäkaudelle ominaisesta oppilaitoksista valmistuneiden nuorten tulosta työmarkkinoille sekä eräiden määräaikaisten työsuhteiden päättymisestä kesän ajaksi.

Uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin työ- ja elinkeinotoimistoihin heinäkuun aikana 32 000, mikä on 4 000 enemmän kuin edellisen vuoden heinäkuussa. Kaikkiaan työ- ja elinkeinotoimistoissa oli heinäkuussa avoinna 57 000 työpaikkaa, mikä on 8 900 enemmän kuin vuosi sitten. Työpaikoista täytettiin heinäkuun aikana 31 200, joista 8 500 työ- ja elinkeinotoimiston hakijalla.

Työ- ja elinkeinotoimistoissa oli heinäkuun lopussa edelleen avoinna 26 100 työpaikkaa, mikä on 3 300 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Avoimet työpaikat olivat vähentyneet korkeimmin koulutettujen sekä terveydenhuolto- ja sosiaalialan ammattiryhmissä. Eniten avoimien työpaikkojen lukumäärä oli lisääntynyt teollisessa työssä, kaupallisessa työssä sekä rakennus- ja kaivosalan työssä.

Lohjan työttömien lukumäärä ja työttömyysaste on lähes koko kuluvan vuosikymmenen ajan olleet laskusuunnassa. Vuonna 2008 alkanut taantuma kuitenkin nosti Lohjan työttömien määrän ja sitä kautta työttömyysasteen pienellä viiveellä selkeään kasvuun vuonna 2009, joka edelleen jatkui vuoden 2010 aikana. Lohjan työttömyysaste on kulvana vuosikymmenenä kuitenkin pysynyt selkeästi alempana kuin koko maan työttömyysaste, tosin ero on vuosi vuodelta kaventunut. Tämä trendi jatkui myös vuonna 2010 huolimatta lohjalaisesta negatiivisesta kehityssuunnasta.

	2011			2010		
	työttömyys-aste	työttömät työnhakijat	avoimet työpaikat	työttömyys-aste	työttömät työnhakijat	avoimet työpaikat
tammikuu	8,5	1664	280	9,5	1870	126
helmikuu	8,3	1626	213	9,3	1836	160
maaliskuu	7,9	1550	282	9,1	1800	154
huhtikuu	7,5	1471	231	8,6	1697	125
toukokuu	7,0	1377	239	8,1	1595	172
kesäkuu	7,8	1533	154	8,8	1740	85
heinäkuu	8,0	1571	165	9,2	1820	138

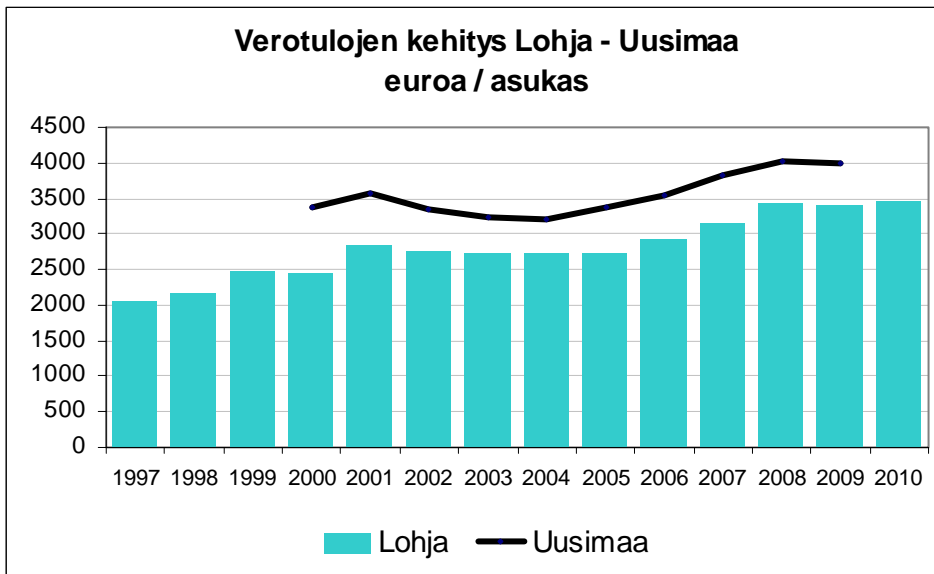
Työttömyysasteen, työttömien työnhakijoiden määrän ja avoimien työpaikkojen määrän kehitys Lohjalla kuukausittain vuonna 2010–2011.

Lohjan työttömyysasteessa tapahtui koko alkuvuoden selvää laskua aina toukokuun loppuun asti, jonka jälkeen työttömyysaste on kasvanut lähes alkuvuoden tasolle. Vuoteen 2010 verrattuna Lohjan tilanne on kuitenkin kohentunut.

Kesäkuusta lähtien työttömyysaste on Lohjalla ollut jälleen kasvussa. Osasyynä tähän on opiskelijoiden valmistuminen ja heidän ilmoittautumisensa työttömiksi. Avoimien työpaikkojen osalta maaliskuu on ollut työnhakijoiden kannalta kuluvana vuonna myönteisin kuukausi. Tuolloin avoimena oli 282 työpaikkaa, lähes kaksinkertainen määrä verrattuna edellisvuoteen.

Työttömiä työnhakijoita oli Lohjalla heinäkuussa 249 vähemmän kuin edellisvuoden heinäkuussa, avoimia työpaikkoja puolestaan 27 enemmän.

8.2.4 Verotulojen kehitys

Lohjan vuosittainen verotulokertymä asukasta kohden laskettuna on kuluvana vuosikymmenenä ollut Uudenmaan kuntien vastaavaa keskiarvotasoa jäljessä. Selkeimmäksi ero muodostui vuonna 2000. Vuonna 2010 luku kääntyi edellisen vuoden laskun jälkeen uudelleen nousuun. Alla olevassa taulukossa asia on esitetty lukuarvoina.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Uusimaa	3385	3562	3356	3239	3220	3361	3545	3814	4032	3985	
Lohja	2442	2831	2755	2717	2716	2736	2930	3154	3428	3391	3457
eroa	943	731	601	522	504	625	615	661	605	594	

8.3 Yleinen taloudellinen tilanne

Finanssikriisin ja taantuman jälkeinen maailmankaupan nopein kasvuvaihe on jo takana. Eurooppalaista toimintaympäristöä leimaa tavanomaista suurempi epävarmuus ja talousarvion laatimishetkelä arviot tulevasta kehityksestä ovat huonontumassa. Vaikka ei oltaisikaan ajautumassa uuteen lamaan, on maailmankaupan kasvu joka tapauksessa hidastumassa. Suomen talous kasvoi vuonna 2010 edellisestä vuodesta 3,6 %. Talouskasvuun vaikuttivat sekä yksityisen kulutuksen että nettoviennin lisääntyminen edellisestä vuodesta. Valtiovarainministeriö on ennustanut, että kuluvana vuonna talouskasvu ylittää 3,5 prosenttiin kasvun painopisteen siirtyessä enenevässä määrin kotimaisen kysynnän suuntaan.

Vuonna 2012 kasvu jää 1,8 prosenttiin johtuen osittain kansainvälisen kaupan kasvun hidastumisesta ja Suomelle tärkeiden vientimaiden talouskasvun vaimenemisesta. Lisäksi epävarmuuden lisääntyminen näkyy erityisesti investoinneissa ja niiden kasvuvauhti hidastuu kuluvan vuoden 5,6 prosentista noin yhteen prosenttiin vuonna 2012. Alkuvuoden arvioista poiketen myös yksityisen kulutuksen kasvun ennustetaan hidastuvan ensi vuonna 1,6 prosenttiin.

Työllisyys kasvaa melko hitaasti lähivuosina. Hidastuneen talouskasvun ja epävarmojen tulevaisuuden näkymien takia yritykset rekrytoivat uusia työntekijöitä yhä varovaisemmin. Työttömyys kääntyi laskuun viime vuoden aikana ja kehitys jatkui suhteellisen hyvänä myös alkuvuonna 2011. Vuoden loppua kohden työttömyyden aleneminen on kuitenkin hidastunut siten, että työttömyysaste jää 7,9 prosenttiin. Vuonna 2012 työttömyysasteen arvioidaan laskevan 7,6 prosenttiin. Vaikka työttömien määrä laskee, pitkäaikaistyöttömien määrä kasvaa vuonna 2011. Työllisten määrä on

kasvanut rakennustoiminnassa ja palveluissa, kuten kaupassa ja rahoitus- ja vakuutusallalla. Sen sijaan teollisuuden työpaikkoja on edelleen reilut 50 000 vähemmän kuin kaksi vuotta sitten.

Taluskriisin seurauksena Suomen lähtökohtaisesti vahva julkinen talous on heikentynyt voimakkaasti, vuonna 2009 lähes 7 prosenttiyksikköä suhteessa bruttokansantuotteeseen. Vuosien 2010 ja 2011 aikana otetaan ensimmäiset askeleet kohti talouden tasapainottamista. Sovittujen välillisten verojen korotusten myötä finanssipolitiikka on muuttumassa elvyttävästä kiristävästä suuntaan. Vaikka talous on kääntynyt nousuun, julkisen talouden alijäämä syvenee edelleen, sillä suhdannetilän muutokset näkyvät julkisessa taloudessa viiveellä. Julkinen velka suhteessa kokonaistuotantoon jatkaa valtion ja kuntien velanoton vuoksi edelleen nousuaan ja ylittää 50 % vuonna 2012.

Kuntatalouden tila koheni vuonna 2010, kun kuntien verotulot kasvoivat ennakoitua nopeammin ja menojen kasvu pysyi maltillisena. Tänä vuonna verotulojen kasvu hidastuu lähinnä ajoitustekijöistä johtuen. Kunnallisveron tuoton arvioidaan kasvavan 3,5 % eli palkkatulojen kasvua hitaammin. Vuonna 2012 verotulojen kasvu hidastuu veronkevennysten seurauksena. Perusvähennyksen ja työtulovähennyksen korottaminen vähentää verotuottoa, mutta toisaalta asuntolainakorkovähennyksen ja kotitalousvähennyksen supistaminen lisää kuntien verotuloja. Hallitusohjelman mukaisesti valtionosuuksiin kohdistetaan kaikkiaan 631 milj. euron leikkaus. Valtionosuudet kasvavat kuitenkin mm. kustannustenjaon tarkistuksen, indeksikorotuksen ja verotulomenetysten kompensaaion seurauksena.

Kuntien menokehityksen osalta nousupaineita tulee sekä käyttötaloudesta että investoinneista. Käyttötalouden puolella hintakehitys voi olla arvioitua nopeampaa. Kuntatalouden menoista henkilöstömenojen osuus on suuri, joten kunta-alan palkkojen korotuksilla on keskeinen vaikutus. Kuntien investointitarpeet ovat myös mittavat johtuen mm. peruskorjaustarpeista. Kuntatalouden tasapainon koheneminen ja tarvittavien investointien turvaaminen ilman velan jatkuvaa kasvua edellyttävät kuitenkin toimintamenojen kasvun pysymistä erittäin maltillisena. Lisäksi ikääntymisen kuntatalouteen kohdistamat paineet korostavat tuottavuutta parantavien uudistusten välttämättömyyttä.

8.4 Palkat ja hinnat

Vuonna 2010 nimellisellä ansiotasoindeksillä mitattuna palkansaajien ansiot nousivat 2,6 %. Sopimuskorotukset nostivat ansioita noin 2 % ja 0,6 prosenttiyksikköä aiheutui muista tekijöistä. Julkisella sektorilla ansiotasoindeksi nousi noin prosenttiyksikön nopeammin kuin yksityisellä sektorilla. Tämän vuoden keväällä on useilla toimialoilla neuvoteltu palkankorotuksista ja tehdyt sopimukset ovat viime vuotiseen tapaan vuoden mittaisia. Keväällä sovitut palkankorotukset ovat sisältäneet keskimäärin puolentoista prosentin yleiskorotuksen sekä vajaan prosentin paikallisen erän.

Tulo- ja kustannuskehityksen selvitystoimikunta on arvioinut, että sopimuskorotusten vaikutus ansiotasoindeksiin on yhteensä 1,8 %, kun huomioidaan sopimusten ajoittuminen kalenterivuodelle. Muiden tekijöiden kanssa nimellisen ansiotasoindeksin arvioidaan nousevan tänä vuonna 2,6 %. Nopeammasta hintakehityksestä johtuen reaalisesti ansiotasoindeksi laskee tänä vuonna 0,8 %. Ensi vuotta koskevat sopimukset ovat pääosin auki, mutta yleisen taloudellisen tilanteen pohjalta on ansiotasoindeksin muutokseksi vuonna 2012 arvioitu 3,2 %.

Vuoden 2010 aikana inflaatio nousi alkuvuoden nolla tasolta lähes kolmeen prosenttiin vuoden loppua kohden mm. energian ja elintarvikkeiden hintojen noustessa nopeasti. Kuluvan vuoden alkupuolella inflaatio on edelleen kiihtynyt. Eniten kallistuneita hyödykkeitä ovat olleet sähkö, liikenteen polttoaineet ja kevyt polttoöljy. Lisäksi keväällä esimerkiksi elintarvikkeet olivat keskimäärin noin 6 % vuoden takaista kalliimpia. Asumisen kustannuksia on nostanut energian kallistuminen. Alkukevään aikana mitatusta inflaatiosta huomattava osa on aiheutunut veromuutoksista, jotka ovat tulleet voimaan viimeisen vuoden aikana. Ennusteen mukaan kuluttajahinnat nousevat vuonna 2011 noin 3,5 % edellisestä vuodesta. Valtion talousarvioesitys vuodelle 2012 sisältää lisätulojen kerää-

miseksi useiden valmisteverojen kiristyksen, minkä lisäksi eräitä arvonlisäperusteita esitetään muutettavaksi. Näillä toimenpiteillä on inflaatiota kiihdyttävä vaikutus. Inflaationäkymissä energian hinnan ennustetaan lähivuosina jatkavan nousuaan, tosin viime vuotista maltillisempaan. Ruoan hintaan vaikuttavia tekijöitä ei ole näköpiirissä, joten alkuvuonna saavutettu hintataso tullee säilymään. Vuonna 2012 koko vuoden hintojen nousuksi ennustetaan 3,3 prosenttia..

8.5 Verotulojen perusteet

Verovuoden 2010 verotus valmistuu lokakuun 2011 loppuun mennessä. Verovuoden 2010 ansio- ja pääomatulojen osalta tehdään marraskuussa ns. maksuunpanotilityksen kaltainen tilitys, jolloin jo tilitetyt verot oikaistaan vastaamaan lopullisen verotuksen mukaisia maksuunpanosuhteita. Lisäksi kunnilta vähennetään näiden osuus verovelvollisille vuodelta 2010 maksettavista ennakonpalautuksista.

Vuoden 2012 verotuloihin vaikuttavat vuoden 2012 tuloista tehtävien verotilitysten lisäksi em. oikaisut ja vähennykset edellisiltä verovuosilta. Verovuodelle 2012 lasketaan sekä uudet ryhmäosuudet että yksityisten kuntien jako-osuudet, joita sovelletaan ensimmäisen kerran helmikuussa 2012 tehtävissä tilityksissä. Osuudet tarkistetaan vuoden lopussa vuoden 2011 verotustietojen pohjalta.

Ensi vuonna palkkasumman arvioidaan kasvavan koko maassa vajaa 4 prosenttia. Tuloista tehtävät vähennykset kasvavat noin 8,7 % ja verotettava tulo kokonaisuudessaan noin 2,2 %. Tilitysjärjestelmän mukaiset verotulot kasvavat edellisestä vuodesta 1,4 %, mihin veroperusteiden muutosten lisäksi vaikuttavat ajoitukseen liittyvät tekijät. Pieniä ansiotuloja saavien verotusta kevennetään korottamalla kunnallisverotuksen perusvähennystä ja työtulovähennystä. Yhteensä veroperustemuutosten on arvioitu vähentävän kunnallisveron tuottoa nettona vuonna 2012 noin 260 milj.euroa. Kevennykset kompensoidaan kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta kuntakohtaisesti vastaamaan verotulomenetyksiä.

Ennakkotiedon mukaan vuoden 2010 kunnallisveron perustana oleva Lohjan verotettava tulo oli 642,3 milj. euroa, joka on 1,6 % suurempi kuin edellisen vuoden verotettava tulo. Maksuunpantava vero kasvoi tuloveroprosentin korotuksesta johtuen 4,3 %. Vuosina 2011-12 verotettavan tulon keskimääräiseksi kasvuksi on ennakoitu 3,7 % vuodessa.

Lohjan tuloveroprosentti korotettiin 19,5 %:iin vuonna 2010. Koko maan keskimääräinen tuloveroprosentti on 19,17 ja Uudellamaalla 18,63. Yhden veroprosentin tuottovaikutus vuonna 2012 olisi 6,4 milj. euroa. Talousarvioehdotus ei sisällä tuloveroprosentin tarkistuksia.

Talouskehityksen paraneminen viime vuonna ja kuluvan vuoden alkupuolella on heijastunut myös yhteisöveron tuottoon. Yhteisövero supistui merkittävästi vuonna 2009, mutta vuoden 2010 kehitys palautti tuoton lähes notkahdusta edeltäneelle tasolle. Kuntaryhmän osuutta yhteisöverosta korotettiin väliaikaisesti kymmenellä prosenttiyksiköllä vuosiksi 2009 – 11. Tämän hetken arvion mukaan yhteisöveroja tilitetään tänä vuonna 15 % enemmän kuin viime vuonna. Ensi vuonna yhteisöveron tilitykset supistuvat jonkin verran. Kuntien jako-osuutta jatketaan vuosina 2012-13 viidellä prosenttiyksiköllä korotettuna. Hallitus esittää yhteisöverokannan alentamista yhdellä prosenttiyksiköllä 25 prosenttiin. Aleneminen kompensoidaan kunnille kuntaryhmän jako-osuutta korottamalla, jolloin kuntien jako-osuudeksi yhteisöveron tuotosta muodostuu 27,87 %..

Lohjan kaupungin osuus yhteisöveron tuotosta vuonna 2012 määräytyy vuosien 2009 ja 2010 verotusten perusteella laskettujen jako-osuuksien keskiarvona. Lohjan jako-osuus on 0,0037986 vuonna 2011. Vuoden 2012 yhteisöveron tuotoksi on arvioitu 5,5 milj. euroa.

Kiinteistöverolain mukaan valtuuston on määrättävä kaupungin kiinteistöveroprosenttien suuruus vuosittain etukäteen samalla, kun se vahvistaa varainhoitovuoden tuloveroprosentin. Kuntien peri-

män yleisen kiinteistöveron vaihteluväli on 0,60 – 1,35 prosenttia ja vakituisten asuinrakennusten vaihteluväli 0,32 - 0,75 prosenttia. Muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosenttien vaihteluväli on 0,60 – 1,35 prosenttia. Veroprosentti voi edelleen olla korkeintaan 0,6 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vakituisten asuinrakennuksen veroprosentti. Kunnanvaltuusto voi erikseen määrätä kiinteistöverolaisissa tarkoitettua rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentin, joka on vähintään 1,00 ja enintään 3,00.

Lohjan kaupungin yleinen kiinteistöveroprosentti on 0,80, vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti 0,38 ja muuhun asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti 0,98. Rakentamattomalle rakennuspaikalle on määrätty 2,0 prosentin kiinteistövero. Yleisen kiinteistöveroprosentin keskiarvo koko maassa on 0,87 ja Uudellamaalla 0,81. Vastaavat prosentit vakituisten asunnon kohdalla ovat 0,39 ja 0,34 sekä muuhun asumiseen käytetyn rakennuksen osalta koko maassa 0,99 ja Uudellamaalla 1,05. Talousarvioehdotus ei sisällä kiinteistöveron korotuksia vuodelle 2012.

8.6 Valtionosuudet vuonna 2012

Vuoden 2010 alusta toteutetussa valtionosuusudistuksessa edellisen valtionosuuslainsäädännön mukaiset sektorikohtaiset valtionosuudet keskitettiin valtiovarainministeriöön. Yhdistetyissä valtionosuuksissa on otettu huomioon yleinen valtionosuus, sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet kokonaisuudessaan sekä esi- ja perusopetus, yleiset kirjastot, yleinen kulttuuritoimi sekä taiteen perusopetuksen asukaskohtainen osa. Tämän järjestelmän ulkopuolisena osana toimii ns. ylläpitäjäjärjestelmä, jossa lukioiden, ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulun rahoitus menee suoraan opetuksen järjestäjälle oppilasmäärän mukaisena. Rahoitusta tarkistetaan joka vuosi toteutuneiden keskimääräisten kustannusten mukaisesti. Yhdistettyjä valtionosuuksia lisätään tai vähennetään kuntakohtaisesti verotuloihin perustuvalla valtionosuuksien tasauksella. Lohjan tasausvähenyksen vuonna 2012 arvioidaan olevan 4,2 milj. euroa.

Kunnan valtionosuus lasketaan siten, että kullekin kunnalle erikseen lasketusta valtionosuuden laskennallisesta perusteesta vähennetään kunnan omarahoitusosuus, joka on kaikissa kunnissa asukasta kohti yhtä suuri. Yhdistettävissä valtionosuuksissa on yksi yhtenäinen kiinteä valtionosuusprosentti, joka kuvaa valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa. Valtionosuuksien yhdistämiseksi tehtiin kuitenkin eräitä muutoksia määräytymisperusteisiin, mitkä johtuivat esiopetuksen ja perusopetuksen oppilaskohtaisen valtionosuuden muuttumisesta ikäluokan asukasmäärään perustuvaksi. Vuonna 2012 peruspalvelujen valtionosuusprosenttia leikataan 2,7 prosenttiyksiköllä, jolloin valtionosuusprosentti on 31,42. Tämän ulkopuolelle jäävien opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta rahoitettavissa palveluissa 41,89.

Vanhassa suoraan eri ylläpitäjille oppilasmäärän perusteella maksettavassa esi- ja perusopetuksen valtionosuudessa ei ole ollut juurikaan tarvetta kotikuntien maksuosuuksiin. Kun esi- ja perusopetuksen valtionosuudet maksetaan kunnille kunkin kunnan oppilasikäluokan perusteella, edellyttää uusi järjestelmä kotikuntalaskutusta oppilaan käydessä koulua muualla kuin oman kunnan ylläpitämässä peruskoulussa. Ylläpitäjällä on oikeus saada kotikuntakorvaus kotikunnalta. Uudistus ei vaikuta oppilaan oikeuteen hakeutua opetukseen kotikuntansa ulkopuolella. Kotikuntakorvaus perustuu kunnan esi- ja perusopetuksen laskennallisiin kustannuksiin ja se on erisuuruinen 6, 7 – 12 ja 13 – 15 -vuotiaille.

Vuosittain kunnan peruspalvelujen valtionosuudessa otetaan huomioon vaihteleva määrä valtionosuusjärjestelmän kautta huomioon otettavaksi päätettyjä valtionosuutta lisääviä ja sitä vähentäviä eriä. Vähennykset ja lisäykset muuttuvat vuosittain mm. määräaikaisten vähennysten poistumisen johdosta ja verotuksessa tapahtuvien lainsäädäntömuutosten myötä. Lisäksi uudistuksen aiheuttamat kuntakohtaiset valtionosuuksien muutokset on tasattu järjestelmässä kuntien välillä valtionosuusjärjestelmämuutoksen tasauksella. Tasauksessa uuden järjestelmän valtionosuuksia sekä esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvauksia on verrattu vuoden 2010 valtionosuuksiin, mikäli ne olisi laskettu

vanhan valtionosuusjärjestelmän mukaan. Erotuksena saatava summa lisätään tai vähennetään kunnan valtionosuuksiin siten, että järjestelmämuutoksen vaikutus kunkin kunnan valtionosuuksiin nollataan.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen vaikuttavat vuonna 2012 toteutettavat hallitusohjelman linjaukset, joista merkittävimmät ovat kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistuva 631 milj. euron leikkaus ja kiinteistöveron poisto verotuloihin perustuvasta tasauksesta. Valtionosuusleikkauksen kuntakohtainen vaikutus on 118 euroa/asukas. Kiinteistöveron tasauksesta poiston vaikutus eroaa kunnittain. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoitukseen kohdistetut leikkaukset toteutetaan pääosin vuosina 2013-2015. Kuitenkin vapaan sivistystyön, museoiden, teattereiden ja orkestereiden menosäästöt toteutetaan jo vuonna 2012.

8.7 Laskentaperusteet

Talousarvion määrärahojen perustana olevien käyttösuunnitelmien laatimisessa on noudatettu seuraavia arviointiperusteita:

Yleinen hintataso vuonna 2012 on 2,7 % korkeampi kuin vuonna 2011 ja 6,0 % korkeampi kuin vuonna 2010. Vuosina 2013–14 hintatason muutos on keskimäärin 2,3 % vuodessa;

Kunnallisten palvelujen ja ostettujen asiakaspalvelujen kustannustason muutos vuosina 2012 – 14 on keskimäärin 2,8 vuodessa.

Kokouspalkkiokustannukset on arvioitu jäsenmäärän, kokousten lukumäärän sekä valtuuston 18.3.2009 hyväksymän luottamushenkilöiden palkkiosäännön pohjalta.

Vuoden 2012 kuukausipalkkaisen henkilökunnan palkkataso on keskimäärin 4,3 % korkeampi kuin 30.4.2011 palkkataso. Tuntipalkkoihin, ansionmenetyskorvauksiin, asiantuntija- ja varahenkilöpalkkoihin sekä ansionmenetyskorvauksiin osoitetaan 4,7 % enemmän kuin vuoden 2010 tilinpäätöksessä. Sairaus- ja vuosilomansijaisten palkkoihin, erilliskorvauksiin ja ylitunteihin osoitetaan 2,8 % enemmän kuin vuoden 2011 talousarviossa. Vuosina 2013 – 2014 palkkojen korotus on keskimäärin 3,0 % vuodessa;

Yhteenlaskettu sosiaaliturva- ja työttömyysvakuutusmaksuprosentti on vuosina 2012 - 2014 5,85 %;

KVTEL:n palkkaperusteinen maksu on 16,3 % ja VEL:n maksu 20,11 % palkkasummasta, minkä lisäksi vuoden 2010 toteutuneisiin eläkeperusteisiin maksuihin lisätään 9,0 % ja eläkkeiden omavastuuosuuksiin lisätään 5 %. Palkkauksen sivukulujen kokonaisprosentiksi vuosina 2012-14 muodostuu keskimäärin 30,2 %.

Lämmitysöljyn ja kaukolämmön hinnan arvioidaan olevan vuonna 2012 keskimäärin 11,5 % korkeampi kuin vuonna 2010;

Sähköenergian ja siirron hinnan arvioidaan vuonna 2012 olevan keskimäärin 24 % korkeampi kuin vuonna 2010 ilman tilamuutoksia;

Veden ja jäteveden hinnan arvioidaan vuonna 2012 olevan 2,5 % korkeampi kuin vuonna 2011;

Kokonaisuutena tilakustannusten (sisäisten vuokrien) hintataso on vuonna 2012 9,0 % korkeampi kuin vuonna 2010 ilman tilamuutoksia.

Sisäisten palvelujen yksikköhinnat vuonna 2012 ovat 4,9 % korkeammat kuin vuoden 2010 tilinpäätöksessä. Kustannusten muutos vuosina 2013 – 14 on keskimäärin 2,8 % vuodessa. Palvelujen

käytön ja määrärahararpeen tilaajayksikkö on arvioinut yhdessä tuottajayksikön kanssa. Edellä olevien perusteiden mukaan laaditusta laskelmasta on vähennetty tai laskelmaan lisätty toiminnallisten muutosten vaikutukset, jotka on erikseen selvitetty perusteluosassa.

9 SUUNNITTELUKAUDEN ASUNTOTUOTANTO

9.1 Kaavavaranto ja vireillä oleva kaavoitus

Kerrostalotonttien varantoa on Lohjan kaupungin omistuksessa yhteensä 13 tonttia, joilla on rakennusoikeutta yhteensä noin 25 000 k-m². Yksityisomistuksessa on yhteensä 10 rakentamatonta kerrostalotonttia, joilla on kerrosalaa yhteensä noin 25 000 k-m². Kerrostalotontit sijoittuvat pääasiassa Lohjan keskustaan ja Virkkalaan. Kolmelle Gunnarlaan sijoittuvalle kerrostalotontille on haettu asemakaavan muutosta rivitalotonteiksi. Lohjan keskustassa ja Hiidensalmessa on vireillä asemakaavanmuutoksia, jotka sisältävät runsaasti uutta kerrosalaa kerrostalorakentamiseen.

Pääosa toteutumattomasta rivitalojen kerrosalasta sijaitsee Etelä-Lohjalla Vappulassa ja Virkkalassa: kaupungin omistuksessa on yhteensä noin 30 000 k-m² ja yksityisomistuksessa noin 40 000 k-m². Tämä viittaa siihen, että tontteja on kaavoitettu enemmän kuin alueilla on luontaista kysyntää. Rivitalotonttien reservi on kaiken kaikkiaan yhteensä noin 140 000 k-m², kun kerrostalojen vastaava on vain noin 50 000 k-m². Oletettavasti kaikki rivitaloille varattu kerrosala ei ole toteuttamiskelpoista Etelä-Lohjalla, kun samaan aikaan tarjonta on varsin niukkaa esim. Pohjois-Lohjalla.

Lohjan kaupungilla on omistuksessaan n. 150 rakentamatonta omakotitonttia, joista n. 10 sijaitsee Sammattissa. Kaupungin omakotitonteista kaikkiaan noin 40 % sijoittuu valmiin kunnallistekniikan alueelle. Pohjois-Lohjalla tai Routiolla ei toistaiseksi ole kaupungin omistuksessa omakotitontteja valmiin kunnallistekniikan piirissä. Immulassa on kaupungin omistuksessa 36 omakotitonttia, joiden kunnallistekniikka on valmistumassa v. 2011-2012.

Yksityisomistuksessa on Lohjalla yhteensä n. 400 rakentamatonta AO-tonttia, joista valmiin kunnallistekniikan piirissä n. 300 tonttia. Yksityisten omistamasta AO-varannosta noin puolet sijoittuu Vappulaan ja muualle Etelä-Lohjalle. Sammattiin sijoittuu n. 40 yksityisten omistamaa kaavoitettua omakotitonttia.

Lisäksi kaupunginvaltuuston syyskuussa 2011 hyväksymissä asemakaavoissa ja asemakaavan muutoksissa on Muijalaan muodostumassa n. 20 uutta AO-tonttia ja 8 AR-tonttia, Vappulaan Vohloistentien varteen n. 50 AO-tonttia ja Routiolle n. 40 AO-tonttia ja yksi AP-tontti.

Vireillä olevissa asemakaavoissa on Rajaportin ja Taka-Roution alueille muodostumassa kaupungin omistuksessa oleville maille yhteensä n. 80 omakotitonttia ja 6 AR-tonttia sekä yksityisille maille n. 50 omakotitonttia ja 5 AP/AR-tonttia.

9.2 Asuntotuotantokohteet 2011-2015 väestösuunnitealueittain

Kaupungin väestösuunnitteen (väestönkasvu 1,5 %) 2011-2020 pohjaksi laaditun asuntorakentamisen arvion mukaan kaupunkiin voisi rakentua kymmenen vuoden ajanjaksolla yhteensä n. 3600 asuntoa eli keskimäärin 360 asuntoa/vuosi. Arvion pohjana on Lohjan maapoliittinen ohjelma (kaupunginhallitus 20.6.2011). Asuntotuotannon tavoitteena on mahdollistaa tavoiteltava muuttovoitto ja sen kautta toteutuva huoltosuhteen tasapainon säilyminen. Asuntotuotannon arvio jakautuu siten, että lähimmälle viidelle vuodelle (2011-2015) on arvioitu toteutuvaksi n. 1600 uutta asuntoa (320 asuntoa/vuosi) ja seuraavalle viidelle vuodelle (2016-2020) n. 2000 asuntoa (400 asuntoa/vuosi).

Keskustan suunnitealueella rakentaminen painottuu lähivuosina ydinkeskustan yksittäisiin kerrostalotontteihin ja – kortteleihin.

Ojamon väestösuunnitealueella rakentaminen painottuu ajanjaksolla Vappulaan ja Haikariin. Nummentaustan väestösuunnitealueella rakentaminen painottuu Vienolan asemakaavoitetulle omakotialueelle ja Gunnarlan rivitalokortteleihin.

Alueiden rivitalorakentamiseen vaikuttaa voimakkaasti rivitaloasuntojen kysynnän vaihtelut.

Roution väestösuunnitealueelle sijoittuu asemakaavoitettuja rivitalotontteja Routiolle ja Haukilahteen. Vireillä olevien Länsi-Lohjan asemakaavojen (mm. Rajaportti, Taka-Routio) sekä Paloniemen osayleiskaavan etenemistä on hidastanut Helsinki-Turku -nopean rautatieyhteyden linjausten suunnittelu. Espoo-Lohja-Salo –radalle (ESA) on virallisesti esitetty yhtä linjausta (moottoritien pohjoispuolella kulkeva vaihtoehto) toukokuussa 2011 nähtävillä olleessa Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaluonnoksessa.

Pohjois-Lohjalla lähivuosien asuntotuotannon on arvioitu painottuvan Immulan asemakaava-alueen toteutukseen sekä Muijalalan asemakaavan laajennusalueelle. Immulan alueen kunnallistekniikka rakentuu vuosina 2011-2012, Muijalassa myöhemmin.

Virkkalan väestösuunnitealueella lähivuosien rakentaminen painottunee Vohloistentien varren uuden omakotialueen rakentamiseen, Jönsbölen omakotialueen täydentymiseen sekä Virkkalan keskustan kerrostalorakentamiseen.

Sammatin kirkonkylässä lähivuosien rakentaminen painottunee asemakaavoitetuille Kukkusnummen (osittain toteutunut) ja Lohnassuon alueille.

Maaseutumaisilla Etelä-Lohjan, Länsi-Lohjan (mukaan lukien Sammatti), Pohjois-Lohjan ja Itä-Lohjan suunnitealueilla viiden vuoden rakentamisen arvio, yhteensä n. 70 omakotitaloa, pohjautuu alueilla aikaisempina vuosina tehtyjen myönteisten suunnittelutarveratkaisujen tai poikkeamislupien määriin (koskien ympärivuotista asumista) sekä oletukseen lähimpien tulevien vuosien rakentamisen ohjauksesta. Osa myönteisistä suunnittelutarveratkaisuista tai poikkeamisluvista jää yleisesti toteutumatta. Itä-Lohjan haja-asutusalueen lähivuosien rakentamiseen vaikuttanee olennaisesti osalla aluetta voimassa oleva rakennuskielto.

10 TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Kaikki toimialat

Hyvinvoiva ja terve Lohja –ohjelman toimeenpano osana Lohjan kaupunkistrategiaa jatketaan. Ohjelmassa määritellään kehittämisen painopistealueet ja kärkihankkeet, asetetaan niille tavoitteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä mittarit toimenpiteiden vaikuttavuuden arvioimiseksi. Ohjelman täytäntöönpano- ja seurantavastuu on Lohjan kaupungin johtoryhmällä.

Uuden terveydenhuoltolain mukaan kuntien on seurattava asukkaidensa terveydentilaa ja siihen vaikuttavien tekijöiden kehitystä väestöryhmittäin. Terveystieteelliset on otettava huomioon kaikessa lohjalaisessa päätöksenteossa – kaavoituksessa, liikennematkaisuissa, koulutuksessa ja vapaa-ajan palveluissa.

Vuonna 2012 käynnistetään tuottavuuden parantamishanke koko kaupunkiorganisaatiossa.

10.1 Tarkastuslautakunta

Yksikkö- ja asukaskohtaisten tunnuslukujen määrittelyt

Suorite- / tuotekohtaisten kustannusten laskemiseksi toimintakulut, jotka on kohdennettu tuotettuun palvelu-suoritteeseen tai siihen rinnastettavaan sijaisyksikköön, sisältävät varsinaisten kulu- jen lisäksi Lohjan kaupungin kustannuslaskennan määrittelyn mukaisesti keskitettyjen, sisäisten hallintopalvelusten kustannukset vyörytyksinä sekä pääomakustannukset pääomavuokrina ja poisto- toina. Näin saatuja kustannuksia voidaan käyttää mm. palvelun-tuottajien hintavertailuissa.

Tulosalue- tai toimialakohtaisesti lasketut asukaskohtaiset kulut ja toimintakatteet on laskettu toiminta- ja talustilaston määrittelyn mukaisesti eivätkä sisällä hallinnon yleiskustannuksia eivätkä pääomakustannuksia. Asukaskohtaisia kustannuksia voidaan käyttää tällöin mm. kuntavertailussa.

Toimielin/toiminta	2010 Tot.	2011 Tavoite	2012 Tavoite	2013 Tavoite	2014 Tavoite
Ulkoisen valvonta					
Lautakunnan kokoukset, kpl	10	9	10	10	10
Tarkastuspäivät, tilintarkastajat	62	62	62	62	62
Ostopalvelut % kuluista	47,5	47,7	47,1	47,6	47,5
Kustannukset/tilintarkastuspäivä	-477,9	-524,2	-516,1	-537,3	-550,7
Toimiala yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Toimintatuotot /asukas, €	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toimintakulut /asukas, €	-1,78	-1,94	-1,93	-2,02	-2,05
Toimintakate /asukas, €	-1,78	-1,94	-1,93	-2,02	-2,05

10.2 Yleinen luottamushenkilöhallinto

Toimielin/toiminta	2010	2011	2012	2013	2014
	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
YLEINEN LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO					
Valtuuston kokoukset, kpl	11,00	10,00	10,00	10,00	10,00
* eur/valtuuston kokous	-26 914	-33 807	-29 607	-30 460	-31 285
Hallituksen kokoukset	32	28	28	28	28
Henkilöstöjaoston kokoukset	11	12	12	12	12
Kehittämisen- ja elinkeinojaoston kokoukset	11	12	12	12	12
*eur/kokous	-11 027	-11 531	-11 748	-12 089	-12 419

10.3 Keskushallinto

Keskushallinnon kärkihankkeita ovat Lohjan vetovoimaisuuden kehittämiseksi markkinointisuunnitelman toteuttamisen jatkaminen, henkilöstötyön edistäminen ja tietohallinnossa kansallisen terveysjärjestelmähankkeen toteuttaminen ja tietoturvan varmistaminen.

Keskushallinnon toimintakate heikkenee 2,9 %. Tulosalueittain tarkasteltuna edunvalvonnan ja suhdetoiminnan, elinkeinopalvelujen sekä oikeuspalvelujen toimintakatteet paranevat. Hallinto- ja talouspalvelujen, henkilöstöpalvelujen ja tietopalvelujen toimintakatteet heikkenevät. Kululajeista henkilöstömenot kasvavat 7,0 %, mikä johtuu tilapäisten työntekijöiden ja velvoitetyöllistettyjen palkkauskustannusten sekä eläkkeiden omavastuuosuuksien kasvusta. Tuloissa työllistämistuet ja työterveyshuoltoon saatavat KELA-korvaukset kasvavat yhteensä 163 000 euroa eli 43 %.

10.3.1 Edunvalvonta ja suhdetoiminta

Tulosalue sisältää Kuntaliiton jäsenmaksun, kansainvälisen toiminnan sekä pohjoismaisen ja Scholkovon ystävyyskuntatoiminnan välttämättömät matka- ja majoituskustannukset. Vuonna 2012 järjestetään pohjoismainen ystävyyskuntatapaaminen ja Scholkovon edustajat vierailevat Lohjalla.

10.3.2 Elinkeinopalvelut

Seudullinen yrityspalveluyhtiö, Novago Yrityskehitys Oy aloitti toimintansa 1.4.2011. Yhtiön osakkaina ovat Lohjan ohella Hanko, Inkoo, Karjalohja, Nummi-Pusula, Raasepori ja Siuntio. Aiemmin toimineet yhtiöt, Länsi-Uudenmaan Yrityskeskus Oy ja Länsi-Uudenmaan Yrityshautomo Oy, on tarkoitus toimimattomina lakkauttaa vuoden 2011 aikana. Länsi-Uudenmaan Uusyrittäjäkeskus ry:n toiminnot on myös siirretty uuteen yhtiöön. Aluekehittämisessä ohjelmakausi jatkuu koheesio- ja kilpailukyky KOKO-ohjelmassa. Ohjelman painopisteinä ovat hyvinvoiva Länsi-Uusimaa, teknologian sovellukset sekä luovassa taloudessa käyttäjälähtöiset toimintatavat ja uudet liiketoimintamallit.

Järjestely mahdollistaa sen, että Lohjan elinkeinojohtaja vapautuu yhdistetystä elinkeino-/ toimitusjohtajan tehtävästään kehittämään yksinomaan Lohjan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja elinkeinopoliittikkaa. Järjestelyssä Lohjan kustannukset alenevat hieman tuottoja vähemmän. Lohjan elinkeinopoliittinen ohjelma on valmisteltu toteutusta varten vuosille 2011 – 2013. Elinkeinoitoimen hallintopäällikön henkilöstömenot on tilapäisesti virkavapauden vuoksi poistettu vuoden 2012 talousarviosta. Tehtävässä ei käytetä sijaisia.

Vuonna 2012 jatketaan vuonna 2009 laaditun markkinointisuunnitelman toteuttamista. Kaikkiaan Lohjan markkinointiin eri tapahtumissa on käytettävissä noin 138 000 euroa, joka on 30 000 euroa vähemmän kuin vuoden 2011 talousarviossa.

Maaseututoimessa on selvitetty mahdollisuudet muodostaa koko Länsi-Uudenmaan yhteinen maaseutupalveluorganisaatio isäntäkuntamallilla. Toistaiseksi jokaisessa kunnassa on oma maatilojen EU-tukiin keskittyvä viranomaispalvelu. Yhteiseen palveluorganisaatioon ovat ilmoittaneet sitoutuvansa Lohjan lisäksi Espoo, Hanko, Inkoo, Karjalohja, Karkkila, Kirkkonummi, Nummi-Pusula, Raasepori, Siuntio ja Vihti. Uudella organisaatiolla tulee olemaan kaksi palvelupistettä. Järjestelyssä Lohjan kustannukset eivät kasva nykyisestään. Uusi organisaatio aloittaa toimintansa vuoden 2013 alussa.

Matkailupalvelussa varaudutaan jatkamaan ja kehittämään nykyistä hyväksi osoittautunutta palvelumallia ABC Lohjalla ympäri vuoden ja torilla kesäisin. Länsi-Uudenmaan matkailutoimialalla selvitetään mahdollisuutta perustaa liiketoimintalähtöinen matkailun markkinointi- ja myyntiyhtiö aikaisintaan vuoden 2012 alusta alkaen. Jos uusi yhtiö aloittaa toimintansa, niin se edellyttää Lohjalta lisäpanostusta. Järjestelyyn ei ole varauduttu matkailun talousarviossa.

10.3.3 Hallinto- ja talouspalvelut

Karjalohjan kuntaliitoksesta aiheutuvaa arkiston siirtoa varten palkataan puolen vuoden ajaksi tilapäinen arkistojärjestelijä, jonka palkkauskustannukset ovat 18 000 euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna vuonna 2012 ei kerry prosessiprojektin tuloja omana työnä suoritetusta selvitys- ja kuvaamistyöstä, jotka heikentävät toimintakatetta 25 000 eurolla. Edellä mainitut tekijät aiheuttavat myös annetun talousarviokehityksen ylityksen. Muutoin hallinto- ja talouspalveluihin ei sisälly kustannuksiin vaikuttavia toiminnallisia eikä resurssimuutoksia.

10.3.4 Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöhallinnon toiminnallisina muutoksina on ns. velvoitetöydytettävien määrän lisääntyminen pitkäaikaistyöttömyyden lisääntyessä. Lisästarve palkkaukseen on 88 000 euroa, jolloin myös työllistämistukitulot kasvavat. Palkanlaskijan-tehtävänimikkeet muutetaan palkkasihteeriksi vastaamaan enemmän nykyisiä tehtäviä. Nimikemuutoksella ei ole vaikutusta palkkaukseen. Työterveyshuollon ostopalvelujen lisäyksen nettovaikutus on 84 000 euroa johtuen työterveyspalvelujen saannin paranemisesta erityisesti lääkäripalvelujen osalta. Uusien virka- ja työehtosopimusten hankkimiseen on varattu 7 000 € Muilta osin palvelujen taso ja henkilöstömitoitukset säilyvät vuoden 2011 tasolla.

10.3.5 Oikeuspalvelut

Oikeuspalveluihin ei sisälly kustannuksiin vaikuttavia toiminnallisia eikä resurssimuutoksia.

10.3.6 Tietopalvelut

Tietohallinnon 2012 suunnitelmassa jatketaan tietosuojan ja -turvan sekä käytettävyyden parantamista. Tietosuojan osalta hankitaan tietojärjestelmävälineitä mm. terveystoimen tietosuojamoduuli ja lokien hallintajärjestelmät, joilla voidaan tehostaa tietosuojan valvontaa ja toteutumista. Vuoden 2011 käyttöönottoprojekteina jatketaan Windows 7 käyttöönottoa, työasemien hallintajärjestelmän hankintaa, sähköisen työpöydän rakentamista taloushallintoon sekä luottamushenkilöiden sähköisen asioinnin kehittämistä käytettävissä olevien palvelujen laajentamisella. Lakisääteisen KanTa-hankkeen käyttöönottoa jatketaan niin, että LOST:in terveystoimessa ja Lohjan alueen apteekeissa voidaan ottaa käyttöön eResepti syksyllä 2012.

Tietoverkon tietoturvallisuutta parannetaan ottamalla käyttöön tehokkaampia valvonta- ja suojausjärjestelmiä. Vuoden 2011 aikana hankittuja valvonta ja suojausmoduuleja laajennetaan. Tietoverkkoa parannetaan lisäksi uusimalla keskuslaitteet (runkokytkimet ja reitittimet), nostamalla tietoliikenneyhteyksien nopeuksia pienissä kohteissa sekä hyödyntämällä langattomia verkkotekniikoita. Kapasiteetin varmistamiseksi laajennetaan nykyisiä varmistusjärjestelmiä ja palvelinympäristöä. Vuonna 2012 jatketaan maakuntatietoverkon toteuttamista yhdessä Kirkkonummen, Raaseporin ja liikelaitoskuntayhtymä Puhdin kanssa. Hiiden alueella maakuntaverkkoa kehitetään Puhdin kanssa muodostaen Hiiden alueverkko hallinnollisesti, ylläpidollisesti ja teknisesti.

Tietohallinnon talousarviomääräraha kattaa nykyisen toiminnan ylläpitämiseen tarvittavat käyttökustannukset. Kehittämishankkeet toteutetaan pääosin investointibudjetin kautta. Seudullisen tietohallinnon toimintakulut koostuvat Lohjan ja Länsi-Uudenmaan ammatillisen koulutuskuntayhtymän yhteisistä tietojärjestelmien käyttö-, ylläpito- ja palkkakustannuksista. Lisäksi Lohjan kaupunki myy naapurikunnille tarvittaessa tietojärjestelmäpalveluja.

10.3.7 Keskushallinnon suoritteet

Yksikkö- ja asukaskohtaisten tunnuslukujen määrittelyt

Suorite- / tuotekohtaisten kustannusten laskemiseksi toimintakulut, jotka on kohdennettu tuotettuun palvelu-suoritteeseen tai siihen rinnastettavaan sijaisyksikköön, sisältävät varsinaisten kulujen lisäksi Lohjan kaupungin kustannuslaskennan määrittelyn mukaisesti keskitettyjen, sisäisten hallintopalvelusten kustannukset vyörytyksinä sekä pääomakustannukset pääomavuokrina ja poistoina. Näin saatuja kustannuksia voidaan käyttää mm. palvelun-tuottajien hintavertailuissa.

Tulosalue- tai toimialakohtaisesti lasketut asukaskohtaiset kulut ja toimintakatteet on laskettu toiminta- ja taloustilaston määrittelyn mukaisesti eivätkä sisällä hallinnon yleiskustannuksia eivätkä pääomakustannuksia. Asukaskohtaisia kustannuksia voidaan käyttää tällöin mm. kuntavertailussa.

tulosalue/toiminto	TP2010 tot.	TA2011 tavoite	TA2012 tavoite	TS2013 tavoite	TS2013 tavoite
Elinkeinopalvelut					
Työpaikkojen määrä, kpl	15426	15800	15800	15800	15800
Perustetut/siirtyneet yritykset, kpl	227	160	160	160	160
Työttömyysaste, %	8,6	7,5	7,5	7,5	7,5
Maatalouden aktiivivilat (yli 3 ha), kpl	171	170	168	168	168
Hakemukset, kpl	859	700	680	0	0
Elinkeinopalvelut yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	6,0	4,5	4,0	4,0	4,0
Toimintakulut /asukas, €	-27,51	-30,19	-26,12	-27,73	-28,17
Toimintakate /asukas, €	-25,04	-27,83	-25,92	-27,53	-27,96

tulosalue/toiminto	TP2010	TA2011	TA2012	TS2013	TS2013
	tot.	tavoite	tavoite	tavoite	tavoite
Hallinto- ja talouspalvelut					
<i>Taloushallinto</i>					
Ostolaskut, kpl	62138	54000	60000	60000	60000
Tositteet, kpl	67996	67000	67000	67000	67000
*Toimintakulut, eur/tosite	-5,84	-5,88	-6,41	-6,61	-6,80
<i>Keskusjohdon hallintopalvelut</i>					
Kokoukset, kpl (kv,kh,jaostot)	65	62	62	62	62
*Toimintakulut, eur/kokous	-6 072,98	-6 076,66	-6 675,24	-6 947,90	-7 145,56
<i>Virastopalvelut</i>					
Arkistohyllyt, m	2376	2376	2376	2376	2376
*Toimintakulut, eur/m	-59,76	-51,56	-52,19	-53,69	-55,22
Monistamon kopiot, milj. kpl	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
*Toimintakulut, eur/kopio	-0,10	-0,09	-0,07	-0,08	-0,08
Hallinto- ja talouspalvelut yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	27,7	27,7	27,8	27,8	27,8
Toimintakulut /asukas, €	-66,68	-66,51	-68,68	-70,09	-71,32
Toimintakate /asukas, €	-58,30	-59,82	-60,78	-62,05	-63,14
Henkilöstöpalvelut					
Kaupungin vakinaisen henkilökunnan määrä	2160,0	2470,0	2470,0	2470,0	2470,0
Määräaikaiset työntekijät	695,0	700,0	720,0	720,0	720,0
Työllistettyjen määrä	42	2	12	12	12
Kesätyöllistetyt	72	40	42	42	42
*Työllistämiskulut, eur/asukas	-92,99	-93,14	-99,39	-101,93	-103,85
*Henkilöstöetuudet, eur/vak.työntekijä (kp 143)	-108,53	-99,64	-117,45	-120,47	-123,54
*Työsuojelu ja työterveydenhuolto, eur/vakituisen työntekijä	-346,27	-310,73	-483,78	-497,40	-510,67
Henkilöstöpalvelut yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	21,3	21,2	21,6	21,6	21,6
Toimintakulut /asukas, €	-55,11	-58,41	-65,09	-66,35	-67,50
Toimintakate /asukas, €	-41,82	-45,43	-48,16	-49,22	-50,18
Vak+määräaik.työntekijä/henkilötyövuosi	133,8	149,5	147,7	147,7	147,7
Oikeuspalvelut					
Velkaneuvonnan asiakkaat	289	260	260	260	260
*Toimintakulut, eur/asiakas	-182,00	-213,22	-229,11	-236,15	-242,89
Pysäköintivirhemaksut kpl	6914	8400	7250	7250	7250
*Toimintakulut, eur/virhemaksu	-24,51	-22,52	-25,62	-26,40	-27,15
*Toimintakate, eur/virhemaksu	22,56	13,17	23,20	22,55	21,94
Oikeuspalvelut yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	6,0	6,8	6,0	6,0	6,0
Toimintakulut /asukas, €	-8,16	-9,07	-8,23	-8,40	-8,56
Toimintakate /asukas, €	2,03	0,01	1,65	1,42	1,21

tulosalue/toiminto	TP2010 tot.	TA2011 tavoite	TA2012 tavoite	TS2013 tavoite	TS2013 tavoite
Tietopalvelut					
<i>Tietohallinto</i>					
Käyttäjätunnukset yhteensä	3378	3400	3450	3450	3450
Vak. henkilöstömäärä	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
*Toimintakulut, eur/käyttäjätunnus	-247,84	-356,15	-382,29	-393,63	-404,37
*Käyttäjätunnuksia/vak.tietohallinnon henkilöstö	225	227	230	230	230
Työasemien lukumäärä, kpl	1280	1429	1475	1500	1525
Kustannukset €/työasema	-36	-33	-33	-33	-33
Tukipyynnöiden lukumäärä, kpl	11 657	11053	12000	12200	12400
Tukipyynnöt/tietohallinnon työntekijä	777	737	800	813	827
Tukipyynnöt/kaupungin vakituinen työntekijä	5	4	5	5	5
<i>Puheviestintä</i>					
Puhelinvaihteen ala-liittymät, kpl	806	697	680	670	650
Matkapuhelimet, kpl	1050	1083	1100	1100	1100
Vak. henkilöstömäärä	1	1	1	1	1
*Toimintakulut, eur/vaihteen liittymä	-153,15	-211,32	-218,17	-227,83	-240,99
Tietopalvelut yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0
Toimintakulut /asukas, €	-34,95	-33,47	-35,73	-36,42	-37,04
Toimintakate/asukas, €	-0,18	0,06	-1,57	-1,66	-1,66
Keskushallinto yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	77,0	76,2	76,4	76,4	76,4
Toimintatuotot /asukas, €	70,76	66,10	67,03	66,36	67,30
Toimintakulut /asukas, €	-198,72	-202,90	-206,30	-204,26	-207,59
Toimintakate /asukas, €	-127,96	-136,80	-134,83	-133,50	-140,29

10.4 Sosiaali- ja terveyslautakunta

Lohjan kaupunki järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut Lohjan, Siuntion, Inkoon ja Karjalohjan yhteistoiminta-alueen (Lost) asukkaille. Lohjan kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta vastaa Lostin toiminnoista ja siihen kuuluu edustajia kaikista yhteistoiminta-alueen kunnista.

10.4.1 Hallintopalvelut

Sosiaali- ja terveyslautakunnan alaisen henkilöstön eläkkeiden varhaiseläkemaksuista koostuvat 276 895 euron kulut on siirretty perusturvalautakunnan hallinnosta sosiaali- ja terveyslautakunnan tulosalueiden hallintoihin, jolloin se kohdistuu kuntien kesken oikeudenmukaisella tavalla.

10.4.2 Vanhus- ja sairaalapalvelut

Vanhus- ja sairaalapalveluita kehitetään edelleen syksyllä 2010 valmistuneen ikääntymispoliittisen ohjelman mukaisesti.

Lohjalla vanhusten palvelukeskuksen viereen valmistuu 56-paikkainen Kultakodit asumispalveluyksikkö. Kultakoteihin tulee kahdeksan sairaanhoitajaa, 24 lähihoitajaa ja fysioterapeutti (kulut puolelta vuodelta ovat 853 000 euroa). Asumispalvelupaikkojen määrä lisääntyy, mutta koska tarve kasvaa koko ajan (lokakuussa 2011 oli 130 vanhusta kotona ja vuodeosastoilla odottamassa jatko-hoitopaikkaa) ja koska asumispalvelupaikkojen ostomääräraha on vähennetty 428 965 euroa, niin palveluntarvitsijoiden jono ei purkaudu.

Ingakodin tilat korvaava Inkoon uusi palveluasumisyksikkö Vaahteramäki valmistuu vuoden 2012 aikana. Petäjäkotiin lisätään sairaanhoitaja ja lähihoitaja (kulut 94 000 euroa), koska siellä on Valviran ohjeistukseen nähden liian vähän henkilöstöä suhteessa asukkaiden määrään. Kartanomäessä on lisätty laitoshuoltajien määrää (kulut 140 000 euroa) Valviran ohjeistuksen mukaisesti.

Kaikilla kotihoidon kahdeksalla alueella saa ympärivuorokautista hoitoa. Kotihoidon henkilöstöä koulutetaan ja ohjataan ikääntyneiden toimintakyvyn ja aktiivisen arjen ylläpitämisessä. Kotihoitoon perustetaan kotiutustiimi parantamaan hoitoketjujen joustavuutta ja nopeaa kotiutumista varsinkin erikoissairanhoidosta. Kotihoidon henkilöstöresurssi kasvaa sairaanhoitajalla ja kahdella lähihoitajalla (kulut 138 000 euroa).

Vuodeosastot keskittyvät akuutti- ja kuntoutushoitoon, kun pitkäaikaispotilaita pystytään siirtämään asumispalvelupaikoille niiden määrän lisääntyessä.

Kokeiluna tarjotaan omaishoitajille mahdollisuutta korvata laitoshoidossa toteutettavat vapaapäivät toimeksiantoon perustuvalla kotiin tuotavalla palvelulla.

10.4.3 Erityispalvelut

Vammaispalveluihin perustetaan sosiaaliohjaajan virka, koska vammaispalvelulain subjektiivisten oikeuksien laajenemisen myötä työmäärä on kasvanut. Henkilöstöresurssi on verrokkikuntiin nähden ollut alimitoitettu. Toiminnan kehittämiseksi ja uuden työnjaon mahdollistamiseksi kehitysvammahuollon olemassa oleva sosiaaliohjaajan työsuhte muutetaan viraksi. Kulut virkajärjestelyistä ovat yhteensä 50 000 euroa. Vammaispalvelujen määrärahoja on vähennetty 407 822 euroa talousarvion tasapainottamiseksi.

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden palvelurakenteen arviointia jatketaan osana Koho-nimistä päihde- ja mielenterveyshanketta, mihin saadaan valtiolta ns. Kaste-rahoitusta. Päihde- ja mielenterveyspalveluihin laaditaan alkuvuonna valmistuva toimintasuunnitelma, johon sisältyy kehittämis-

tavoitteet. Tehostetun asumispalvelun ja asumispalveluiden kilpailutus valmistuu syksyllä 2011 yhteistyössä Karviaisen kanssa. Vuoden 2012 alussa solmitaan puitesopimukset valittujen palvelutuottajien kanssa. Päihdepalvelujen laitospalvelujen käyttöä vähennetään 30 000 eurolla.

Sijaisrekrytointi-yksikön toimintaa laajennetaan vastaanotto toimintaan ja terveyden edistämiseen. Kuntarekry-ohjelma vakiinnutetaan työvälineeksi. Yhteistyössä poikkihallinnollisen rekrytointityöryhmän kanssa kehitetään sisäistä ja ulkoista rekrytointia.

10.4.4 Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalveluja kehitetään vahvistamalla henkilöstöresursseja ja lisäämällä omaa palvelutuotantoa sekä muuttamalla palvelurakennetta avohuoltopainotteisemmaksi.

Lastensuojelun lakisääteisten palveluaikojen toteuttamiseksi perustetaan lastensuojeluun toinen johtavan sosiaalityöntekijän virka (kulut 56 000 euroa) ja kaksi sosiaaliohjaajan virkaa (77 000 euroa). Syksyllä 2011 aloittaneen nuorten vastaanottokodin ja arviointiyksikön Villa Rubenin toiminta vakiinnutetaan. Sen toimintakulut (458 000 euroa) ja vaikutus ostopalvelujen määrään (268 319 euroa) on huomioitu vähennyksenä (yhteensä 726 319 euroa) laitoshoidon määrärahoista.

Perhehoidon kehittäminen ja sen lisääminen sijaishuoltomuotona turvataan olemalla mukana Hyvinkään kaupungin hallinnoimassa seudullisen perhehoitoyksikkö Pihlajan toiminnassa (vakinaistettu 1.6.2011). Pihlajan kuntaosuus (65 000 euroa) sekä uuden perhehoitolain edellyttämät korvausvelvoitteet on huomioitu määrärahavarauksessa sisäisin siirtein.

Toimenpiteillä parannetaan lastensuojelupalvelujen laatua, oikea-aikaisuutta ja saatavuutta lähipalveluina sekä vähennetään laitoshoitopalvelujen käyttöä, lyhennetään sijoitusaikoja ja siten alennetaan lastensuojelun kokonaiskustannuksia. Syksyllä 2011 käydyn lastensuojelun laitoshoitopalvelujen kilpailuttamisen jälkeen solmitaan puitesopimukset valittujen palveluntuottajien kanssa vuoden 2012 alussa. Kunnallisen ammatillisen perhekodin perustamistarve arvioidaan.

Aikuissosiaalityön palveluja (muutossosiaalityö, toimeentulotuki ja työllistämispalvelut) kehitetään yhtenä kokonaisuutena. Aikuissosiaalityössä on varauduttu maahanmuuttajia koskevan uuden kotouttamislain (1.9.2011) velvoitteisiin. Toimeentulotuen lakisääteisten palveluaikojen toteuttamiseksi ja toimivuuden parantamiseksi aikuissosiaalityöhön perustetaan etuuskäsittelijän virka (kulut 36 000 euroa) ja samalla yksi sosiaalityöntekijän virka muutetaan sosiaalineuvojan viraksi (säästövaikutus 12 000 euroa, joten nettokulut 24 000 euroa).

Työllistymistä tukevia palveluja toteutetaan kaupungin oman työllistämishankkeen, Mahiksen ja työvoiman palvelukeskuksen kautta. Ely-keskus on myöntänyt jatkorahoituksen Mahikselle vuoden 2012 loppuun. Mahiksen toiminnan laajennus työpajatoiminnaksi vakiinnutetaan. Kasvaneet toimintakulut on katettu toimeentulotuen ja työllistämispalvelujen määrärahoista. Pitkäaikaistyöttömien, vailla muuta tuloa olevien toimeentulotukiasiakkaiden syksyllä 2011 alkanutta eläkeselvittelyprojektia jatketaan aikuissosiaalityön ja Mahiksen kesken. Kolmannen sektorin työllistämistoimintaa tukeva kuntalisä (kokeilu 2010-2011) vakinaistetaan. Kuntalisä kohdennetaan nuorten, pitkäaikaistyöttömien ja vajaakuntoisten työllistämiseen. Kuntalisän saantiperusteita tarkistetaan siten, että kuluissa saavutetaan 20 000 euron säästö.

10.4.5 Terveyspalvelut

Neuvolatoiminnan ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollon asetusmuutoksen vaatimusten toteuttamiseksi perustetaan osa-aikainen (50 %) terveyskeskuslääkärin virka (kulut 50 000 euroa) ja vuonna 2011 perustettu vastaava määräaikainen terveyskeskuslääkärin virka (50 %) vakinaistetaan. Neuvo-

latoiminnan lisääntyneiden lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi perustetaan uusi terveydenhoitajan vakanssi (kulut 38 000 euroa).

Suun terveydenhuoltoon palkataan kaksi uutta hammashoitajaa (kulut 64 000 euroa), toinen ajanvaraukseen ja hammaslääkärin työpariksi hoitotakuulainsäädännön vaatimusten täyttämiseksi ja toinen koulu- ja opiskeluterveydenhuollon asetuksen vaatimusten täyttämiseksi. Suun terveydenhuollon puhelin- ja ajanvarauspalvelun vahvistamiseen sähköistä asiointia kehittämällä (ns. WinHIT-portaali) on varattu 17 000 euroa.

Avosairaanhoidon vastaanotto toiminnan takaisinsoittojärjestelmän kustannuksiin varataan 15 000 euroa. Järjestelmän avulla turvataan hoitotakuulainsäädännön edellyttämä välitön yhteydenaanti terveyskeskukseen. Sammatin ja Karjalohjan terveysasemien vastaanotto toiminta muutetaan kokonaan kaupungin omaksi tuotannoksi, jos alueelle onnistutaan palkkaamaan oma terveyskeskuslääkäri. Ostopalvelujen vähentymisen kautta muutos on kustannusneutraali. Oman vaativan päiväaikaisen terveyskeskuspäivystyksen jatkamiseksi käytössä on edelleen määrääkaisesti yksi terveyskeskuslääkärin virka ja yksi sairaanhoitajan vakanssi. Henkilöstövuokrauksen käyttöä pyritään edelleen vähentämään.

Ensihoito- ja sairaankuljetuspalveluiden tuottajana jatkaa optiovuoden 2012 HES Sairaankuljetus Oy siten, että optiovuoden hinta on 358 000 euroa edellistä vuotta korkeampi.

Kuntoutuksessa lisääntynyt kuntoutustyöryhmätoiminta edellyttää lisää toimistotyöpanosta. Se organisoidaan tulosalueen sisäisin järjestelyin.

Vuokratyövoiman käyttöä työterveyshuollon lääkäripalveluissa vähennetään 68 586 eurolla.

Talousarvio ei mahdollista sellaisten uusien toimintojen aloittamista tai sellaisia perusteltuja muutoksia erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon työnjakoon, jotka edellyttäisivät perusterveydenhuoltoon lisäresursseja.

10.4.6 Sosiaali- ja terveyslautakunnan suoritteet

Yksikkö- ja asukaskohtaisten tunnuslukujen määrittelyt

Suorite- / tuotekohtaisten kustannusten laskemiseksi toimintakulut, jotka on kohdennettu tuotettuun palvelu-suoritteeseen tai siihen rinnastettavaan sijaisyksikköön, sisältävät varsinaisten kulujen lisäksi Lohjan kaupungin kustannuslaskennan määrittelyn mukaisesti keskitettyjen, sisäisten hallintopalvelusten kustannukset vyörytyksinä sekä pääomakustannukset pääomavuokrina ja poistoina. Näin saatuja kustannuksia voidaan käyttää mm. palvelun-tuottajien hintavertailuissa.

Tulosalue- tai toimialakohtaisesti lasketut asukaskohtaiset kulut ja toimintakatteet on laskettu toiminta- ja taloustilaston määrittelyn mukaisesti eivätkä sisällä hallinnon yleiskustannuksia eivätkä pääomakustannuksia. Asukaskohtaisia kustannuksia voidaan käyttää tällöin mm. kuntavertailussa.

	2 010 Tot.	2 011 Tavoite	2 012 Tavoite	2 013 Tavoite	2014 Tavoite
Toimielin/toiminto					
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA					
Hallintopalvelut					
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	14	13	13	13	13
Toimintakulut /Lostin asukas, €	17	16	17	17	18
Toimintakate /Lohjan asukas, €	21	16	22	23	24
Vanhus- ja sairaalapalvelut					
Kotihoito, käynnit	223 063	210 000	220 000	220 000	220 000
<i>Kotihoidon käynnin hinta</i>	33	35	37	38	39
Omaishoidon tuki, tuen saajat	114	120	120	120	120
<i>Omaishoidon tuki / tuensaaja</i>	4 194	5 170	5 366	5 576	5 715
Ateriapalvelut, kotiinkuljetetut ateriat	65 684	64 000	64 000	64 000	64 000
<i>Kotiinkuljetetun aterian hinta</i>	7	9	9	9	9
Vanhusten päivätoiminta, käynnit	6 723	5 600	7 400	7 400	7 400
<i>Päivätoimintakäynnin hinta</i>	112	114	105	107	110
Vanhusten asumispalvelut, (omat) hoitopäivät	45 191	52 000	62 000	72 000	72 000
<i>Hoitopäivän hinta</i>	100	111	119	124	128
Vanhusten asumispalvelut (ostop.) hoitopäivät	25 105	23 000	25 500	25 500	25 500
<i>Hoitopäivän hinta</i>	101	105	87	92	94
Vanhusten pitkäaik. hoitopalvelut (omat.) hoitopäivät	32 051	37 000	33 000	33 000	33 000
<i>Hoitopäivän hinta</i>	121	125	116	119	123
Vanhusten pitkäaik. hoitopalvelut (ostop.) hoitopäivät	809	1 200	1 200	1 200	1 200
<i>Hoitopäivän hinta</i>	133	114	142	146	150
Vuodeosastohoito, hoitopäivät (omat ja ostop.)	47 674	54 020	54 020	54 020	54 020
<i>Hoitopäivän hinta</i>	219	170	183	186	191
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	450	452	506	506	506
Toimintakulut /Lostin asukas, €	612	606	655	701	720
Toimintakate /Lohjan asukas, €	472	336	504	546	563
Erityispalvelut					
Kehitysvammaisten palvelut, asiakkaat	280	280	285	285	285
<i>Kehitysvammaisten palvelun kulut / asiakas</i>	28 639	26 879	29 441	30 283	31 121
Vammaispalvelut, asiakkaat	481	450	490	490	490
<i>Vammaispalvelujen kulut / asiakas</i>	7 274	5 661	8 022	8 229	8 442
Mielenterveyspalvelut, asiakkaat	87	55	90	90	90
<i>Mielenterveyspalvelujen kulut / asiakas</i>	22 984	36 213	24 728	25 407	26 106
Omaishoidontuki, tuen saajat	121	100	130	130	130
<i>Omaishoidon tuki / tuensaaja</i>	5 892	6 600	6 001	6 125	6 268
Perheneuvola, käynnit (omat ja ostop.)	4 825	5 000	4 900	4 900	4 900
<i>Perheneuvolakäynnin hinta</i>	100	111	118	121	124
Päihdekliniikka, käynnit	3 694	4 150	3 900	3 900	3 900
<i>Päihdekliniikkakäynnin hinta</i>	97	86	100	102	105
Sijaisrekrytointi, työvuorot	3 893	3 000	3 900	3 900	3 900

	2 010	2 011	2 012	2 013	2014
	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	37	37	44	44	44
Toimintakulut /Lostin asukas, €	299	277	312	321	330
Toimintakate /Lohjan asukas, €	289	214	314	323	332
Sosiaalipalvelut					
Sijaisperhehoito, hoitopäivät	11 421	12 460	14 100	14 100	14 100
<i>Hoitopäivän hinta</i>	48	48	50	51	53
Lastensuojelun laitospalvelut, hoitopäivät	33 431	34 500	34 500	34 500	34 500
<i>Hoitopäivän hinta</i>	233	229	225	232	238
Toimeentulotuki, asiakasruokakunnat	1 684	1 730	1 730	1 730	1 730
<i>Toimeentulotuen määrä / asiakasruokakunta</i>	2 789	3 003	2 611	2 666	2 722
Työllistämispalvelut, työtoimintapäivät	18 300	14 600	21 100	21 100	21 100
<i>Työtoimintapäivän hinta</i>	42	62	44	47	48
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	48	52	67	67	67
Toimintakulut /Lostin asukas, €	310	330	319	327	336
Toimintakate /Lohjan asukas, €	304	278	319	329	338
Terveyspalvelut					
Vastaanotto toiminta, lääkärikäynnit	56 640	60 000	60 000	60 000	60 000
<i>Lääkärikäynnin hinta</i>	91	89	104	107	110
Vastaanotto toiminta, hoitajakäynnit	68 575	68 000	68 600	68 600	68 600
<i>Hoitajakäynnin hinta</i>	38	40	41	42	43
Päivystyskäynnit	27 261	26 000	26 000	26 000	26 000
<i>Päivystyskäynnin hinta</i>	76	84	81	83	85
Kuntoutuskäynnit (fysioterapia)	15 062	17 000	16 500	16 500	16 500
<i>Kuntoutuskäynnin hinta</i>	64	94	65	67	69
Terveyden edistäminen, käynnit, lääkäri ja hoitaja	45 373	43 710	47 000	47 000	47 000
<i>Terveyden edistäminen, käynnin hinta</i>	44	46	49	50	51
Suunterveydenhuolto, hammaslääkärikäynnit	38 945	42 000	42 000	42 000	42 000
<i>Hammaslääkärikäynnin hinta (omat ja ostop)</i>	113	109	126	128	132
Suunterveydenhuolto, suuhygienistikäynnit	9 726	12 000	12 000	12 000	12 000
<i>Suuhygienistikäynnin hinta (omat ja ostop)</i>	52	44	55	56	57
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	242	244	249	249	249
Toimintakulut /Lostin asukas, €	465	507	521	535	549
Toimintakate /Lohjan asukas, €	360	313	430	442	454
Sosiaali- ja terveyslautakunta yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	790	798	879	879	879
Toimintakulut /Lostin asukas, €	1702	1737	1823	1901	1952
Toimintakate /Lohjan asukas, €	1446	1152	1590	1663	1710

10.5 Lohjan perusturvalautakunta

10.5.1 Perusturvan hallinto

Yhteisöavustusten määräraha on 25 000 euronä. Ikäihmisten juhlan järjestämiseen on varattu 5 000 euroa. Sosiaali- ja terveyslautakunnan alaisen henkilöstön eläkkeiden varhaiseläkemaksuista koostuvat 276 895 euron kulut on siirretty perusturvalautakunnan hallinnosta sosiaali- ja terveyslautakunnan tulosalueiden hallintoihin, jolloin se kohdistuu kuntien kesken oikeudenmukaisella tavalla.

10.5.2 Asuntopalvelut

Vuoden aikana tehdään päätös asuntopalveluiden järjestämisestä suhteessa konserniyhtiö Lohjan Vuokra-asunnot Oy:hyn (Lova). Lovan vuokra-asuntojen uustuotanto- ja peruskorjausohjelmat käynnistyvät ja sen toimintaa kehitetään hyväksytyin konserniohjeen mukaisesti. Kuntaliitoksen myötä siirtyvien vuokra-asuntojen hallinto valmistellaan (Karjalohjalta siirtyy noin 75 asuntoa). Uusia erityisasuntoja valmistuu Sahakadulla palaneiden asuntojen tilalle.

10.5.3 Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoidon toimintakuluissa on nousua edelliseen vuoteen verrattuna 2 474 889 euroa (6 %). Asiakaspalvelujen ostoon HUS:lta (Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri) varattu määräraha on 41 744 875 euroa. Budjetin toteutuminen edellyttää HUS:lta tuottavuuden parantamistoimenpiteiden onnistumista ja saumatonta perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteistyötä.

10.5.4 Lohja perusturvalautakunnan suoritteet

Toimielin/toiminto	2 010	2 011	2 012	2 013	2014
PERUSTURVALAUTAKUNTA	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
Hallintopalvelut					
Yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Toimintakulut /asukas, €	36	37	31	39	41
Toimintakate /asukas, €	36	37	31	39	41
Asuntopalvelut					
Kaupungin hallitsemat vuokra-asunnot, kpl	1 643	1 646	1 648	1 650	1 650
Asukasvalintapäätökset, kpl	482	600	550	550	550
Toimintakulut, euroa/asukas	36	28	35		
Yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	3,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Toimintakulut /asukas, €	25	28	24	25	25
Toimintakate /asukas, €	-8	-4	-6	-6	-6
Erikoissairaanhoito					
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	0	0	0	0	0
Toimintakate /asukas, €	1012	1021	1073	1073	1103
Perusturvalautakunta yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	3,6	4,6	4,6	4,6	4,6
Toimintakate /asukas, €	1041	1054	1098	1106	1137

10.6 Opetuslautakunta

10.6.1 Hallinto- ja talouspalvelut

Hallinto- ja talouspalveluiden roolia tukipalvelujen tuottajana vahvistetaan henkilöstöjärjestelyjen avulla. Koulumatkakuljetusten suunnittelua ja kehittämistä jatketaan edelleen. Tilanvarausjärjestelmä otetaan käyttöön.

10.6.2 Varhaiskasvatus

Uuutena yksikkönä on lisätty Maksjoentien päiväkoti, joka toimii tilapäisesti siihen saakka, kunnes Moision uusi päiväkoti aloittaa toimintansa. Päiväkotiin tulee kolme kokopäiväryhmää alle 3-vuotiaille ja yksi ryhmä yli 3-vuotiaille päivähoitopaikkojen lisäämiseksi. Henkilöstölisäys viisi lastentarhanopettajaa, seitsemän lastenhoitajaa ja kaksi ryhmävastustajaa. Kustannusvaikutus 541 300 euroa (netto). Mäntynummen nykyinen nuorisotoimen tila päiväkoti Oravaisen yhteydessä muunnetaan avoimeksi päiväkodiksi 1.8.2011 alkaen. Avoimen päiväkodin vaatima henkilöstölisäys on yksi lastentarhanopettaja ja yksi lastenhoitaja. Kustannusvaikutus viideltä kuukaudelta 30 500 euroa (netto).

Esiopetuksen siirtyessä Solbrinkens skolan yhteyteen päiväkoti Labaniin palkataan yksi lastentarhanopettaja 1.8.2012 alkaen, kustannusvaikutus 15 900 euroa.

Ojaniitun päiväkodin suunnittelu toteutetaan vuoden 2012 aikana.

Koululaisten iltapäivätoimintaan palkataan kolme ohjaajaa, työaika 26 t/vko, 1.1.2011 alkaen. Kustannusvaikutus 60 000 euroa (lisäys ja täyttö on hyväksytty ajalle 1.8.-31.12.2011). Koululaisten iltapäivätoimintaan haki aiempaa enemmän 1-2 -luokkalaisia lapsia, mikä edellytti toiminnan laajentamisen 1.8.2011 lukien. Tämä ei sisältynyt keväällä esitettyihin toiminnallisiin muutoksiin, koska tietoa lasten määrästä ei ollut käytettävissä.

Varhaiskasvatuksessa on toteutettu suoriteperusteisen budjetoinnin käyttöönotto koko päivähoitossa. Vuonna 2012 pilotoidaan tulospalkkion käyttöönotto suoriteperusteisen budjetoinnin pohjalta yhdessä päivähoitoyksikössä. Pilotointi ei aiheuta kustannusten lisäyksiä.

Varhaiskasvatuksessa on tavoitteena mahdollistaa erilaisia palveluiden tuottamistapoja. Vuonna 2012 otetaan asteittain käyttöön päivähoitoseteli korvaamaan nykyiset yksityisten päiväkotien ja perhepäivähoidon ostopalvelut. Seteli tarjoaa myös vaihtoehdon yksityisen hoidon tuelle. Tarkoitus on saada myös vuorohoito päivähoitosetelin piiriin. Palvelusetelin käyttöönotto ei aiheuta kustannuslisäyksiä.

Kunnan päivähoitossa lisätään vakinaisen varahenkilöstön määrää palkkaamalla kustannusneutraalisti budjetin sisältä: kaksi lastentarhanopettajaa (ensisijassa esiopetukseen) ja neljä lastenhoitajaa. Henkilöstömenoihin vaadittavat määrärahat (n. 190 000 euroa) katetaan lyhytaikaisten sijaisten palkkaamisesta syntyvillä säästöillä.

Tehokkuutta tukevien laskenta- ja raportointijärjestelmien toteuttamiseksi laajennetaan nykyisin perhepäivähoidossa oleva Mobiili-järjestelmä koko päivähoitoon. Kustannusvaikutus 42 000 euroa. Koululaisten iltapäivätoiminnassa siirrytään sähköisen hakemuksen käyttöön. Yksityisen päivähoiton palvelusetelin tehokas käyttöönotto edellyttää myös sähköistä päivähoitohakemusta.

10.6.3 Perusopetus ja lukiokoulutus

Perusopetuksen oppilasmääräksi arvioidaan 4 884. 1-6 -luokkien oppilasmäärän arvioidaan kasvavan n. 40 oppilaalla. Roution kouluun perustetaan luokanopettajan virka 1.8.2012 lukien, kustannusvaikutus viideltä kuukaudelta 16 700 euroa. Perusopetuksen kokonaistuntikehys on 338 784 vuosiviikkotuntia, 69,4 vvt/oppilas.

Lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmän esityksen mukaisesti palkataan yksi uusi koulukuraattori 1.1.2012 alkaen, kustannusvaikutus 45 500 euroa. Koulunkäyntiavustajia on ollut vuonna 2011 keskimäärin 96, joista 19 Jalavan koulussa. Avustajien määrää vähennetään 1.1.2012 alkaen kolmella. Vuonna 2012 kouluavustajien määrä on enintään 93.

Lukion opiskelijamäärän kasvusta aiheutuva kurssimäärän kasvu edellyttää yhden päätoimisen tuntiopettajan palkkaamista, kustannusvaikutus 48 500 euroa/vuosi. (Täyttö 1.8.2011 alk.)

Koulumatkakuljetusten 50 000 euron määrärahalisäys johtuu kohonneista kuljetuskustannuksista. Kuljetukset kilpailutetaan ja uudet sopimukset tulevat voimaan lukuvuoden 2012-2013 alusta.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteissuunnittelumalli otetaan käyttöön 2012 yhdessä varhaisopetuksen kanssa. Ei kustannusvaikutusta.

Kouluruokailuhanke toteutetaan ruokapalvelun kanssa 2012 kouluruokailun houkuttelevuuden lisäämiseksi.

Oppilaskunta- ja nuorisovaltuustotoiminnan kautta kehitetään oppilaiden osallisuutta yhdessä nuorisotoimen kanssa. Rahoitus lasten parlamentin osalta tulee kaupunginhallituksella.

Kaupunginvaltuusto myönsi opetuslautakunnalle 60 000 euroa tuntikehykseen syyslukukaudeksi 2011. Koko lukuvuoden toiminnan kannalta on välttämätöntä, että opetus jatkuu lukuvuoden loppuun samalla tavalla. Kustannusvaikutus 84 000 euroa.

Uudisrakentamisessa otetaan huomioon pedagogiikkaa monipuolisesti tukevat ratkaisut. Uudisrakentamiskohteena on Solbrinkens skolan laajennus. Sammatin koulun suunnittelu aloitetaan.

Tieto- ja viestintästrategian toimeenpano käynnistyy, kustannusvaikutus 100 000 euroa vuodessa. Koulujen toimintavarustuksen uusimiseen varataan 50 000 euroa.

10.6.4 Opetuslautakunnan suoritteet

Yksikkö- ja asukaskohtaisten tunnuslukujen määrittelyt

Suorite- / tuotekohtaisten kustannusten laskemiseksi toimintakulut, jotka on kohdennettu tuotettuun palvelu-suoritteeseen tai siihen rinnastettavaan sijaisyksikköön, sisältävät varsinaisten kulujen lisäksi Lohjan kaupungin kustannuslaskennan määrittelyn mukaisesti keskitettyjen, sisäisten hallintopalvelusten kustannukset vyörytyksinä sekä pääomakustannukset pääomavuokrina ja poistoina. Näin saatuja kustannuksia voidaan käyttää mm. palvelun-tuottajien hintavertailuissa.

Tulosalue- tai toimialakohtaisesti lasketut asukaskohtaiset kulut ja toimintakatteet on laskettu toiminta- ja taloustilaston määrittelyn mukaisesti eivätkä sisällä hallinnon yleiskustannuksia eivätkä pääomakustannuksia. Asukaskohtaisia kustannuksia voidaan käyttää tällöin mm. kuntavertailussa.

	2010 Tot.	2011 Tavoite	2012 Tavoite	2013 Tavoite	2014 Tavoite
ka=keskiarvo keväästä ja syksystä					
Toimielin/toiminta					
OPETUSLAUTAKUNTA					
Varhaiskasvatus					
- 0-6 -vuotiaat	3 391	3 359	3 487	3 496	3 537
- 1-6-vuotiaat	2 930	2 844	3 019	3 020	3 055
- Läsnaolopäivät 1 (sis. kotihoidon tuki)	588 231	635 000	659 400	674 700	681 900
- Läsnaolopäivät 2 (ilman kotihoidon tukea)	269 313	358 000	367 300	397 500	405 100
- Hoitopaikat (sis. kotihoidon tuki)	2 890	2 948	3 068	3 102	3 144
- Koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta, lapsia	346	350	380	380	380
- Koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta, kerhopäiviä	48 262	43 800	48 100	48 100	48 100
- Päiväkotipaikat, % paikoista	48,3	49,4	50,0	50,0	50,7
- Perhepäivähoidon paikat, % paikoista	9,9	11,5	9,6	9,6	9,5
- Kotihoidontuen ja yksit. hoidon tuen paikat, % paikoista	37,0	35,3	35,8	35,8	35,2
- Ostopalvelupaikat, % paikoista	4,8	3,8	4,6	4,6	4,6
- Kotihoidontuen saajia (lapsia)	841	860	840	840	840
- Yksityisen hoidon tuen saajia (lapsia)	258	240	260	260	260
- Tehty työaika, henkilötyövuodet	337,6	340,0	377,8	380,0	385,0
- Läsnaolopäivät 2/henkilötyövuosi	798	1053	972	1 046	1 052
- Käyttöaste, %	80	85	85	85	85
* Toimintakulut, euroa/0-6 v.	7 430	7 763	7 758	8 041	8 158
* Toimintakulut, euroa/läsnaolopäivä 1	42,83	41,06	41,03	41,66	42,32
* Toimintakate, euroa/0-6-vuotias	-6 592	-6 843	-6 892	-7 166	-7 280
* Toimintakate, euroa/läsnaolopäivä 1	-38,00	-36,20	-36,45	-37,13	-37,76
*Toimintakulut, e/asukas	607,52	614,47	622,04	622,04	622,04
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	448,5	446,21	466,8	475	485
Toimintakulut /asukas, €	572,61	586,87	611,27	630,49	641,64
Toimintakate /asukas, €	-501,12	-509,86	-536,73	-555,73	-566,50
Peruskoulut					
- Peruskoulut	24	24	24	24	24
- Oppilasmäärä (ka)	4 709	4 847	4 884	4 910	4 992
- Kokonaistuntimäärä (ka)	337 074	336 417	338 784	338 800	338 800
- Päätoimiset opettajat	376	375	374	374	374
- Koulunkäyntiavustajat (yleisopetus)	75	77	74	74	74
- Oppilashuoltohenkilökunta	9	9	10	11	12
- Tuntia/oppilas	71,6	69,4	69,4	69,0	67,9
- Oppilaita/Päätoiminen opettaja	12,5	12,9	13,1	13,1	13,3
- Oppilas/koulu	196,2	202,0	203,5	204,6	208,0
- Oppilas/koulupsykologi	1 177,3	1 211,8	1 221,0	1 227,5	998,4

	2010	2011	2012	2013	2014
	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
- Oppilas/koulukuraattori	941,8	969,4	814,0	701,4	713,1
- Koulunkäyntiavustajia/yleisopetuksen oppilas	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01
- Vierasmaikkakuntalaisten osuus oppilaista %	5,8	7,0	6,0	6,0	6,0
*Toimintakulut, e/oppilas	8 577,69	1 888,69	8 309,15	8 517,91	8 591,08
*Toimintakate, e/oppilas	-7 777,52	-7 554,77	-7 616,80	-7 759,59	-7 637,68
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	485,5	472,12	475,46	475,46	475,46
Toimintakulut /asukas, €	837,91	831,00	-866,36	-887,45	903,74
Toimintakate /asukas, €	-743,13	-754,06	-777,15	-796,69	-811,39
Lukio					
- Lukiot	3	3	3	3	3
- Opiskelijamäärä (ka)	890	900	900	900	900
- Kokonaiskurssimäärä (ka)	1 315	1 200	1 315	1 315	1 315
- Päätoimiset opettajat	55	55	56	56	56
* Toimintakulut, e/opiskelija	6 321	6 242	6 535	6 702	6 873
* Toimintakate, e/opiskelija	-6 117	-6 079	-6 330	-6 483	-6 483
- Kurssimäärä/opiskelija	1,5	1,3	1,5	1,5	1,5
- Opiskelijoita/päätoiminen opettaja	16,2	16,4	16,1	16,1	16,1
- Vierasmaikkakuntalaisten osuus oppilaista %	20,0	22,0	20,0	20,0	20,0
*Toimintakulut, e/asukas	137,2	138,6	140,2	140,2	140,2
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	65	60,8	61,3	61,3	61,3
Toimintakulut /asukas, €	122,95	123,77	124,43	126,77	129,16
Toimintakate /asukas, €	-118,37	-120,11	-119,97	-122,23	-124,55
Asukasmäärä	39 714	40 111	40 512	40 917	41 326
Opetustoimi yhteensä					
Vak.henkilöstömäärä	1 011,2	991,3	1015,6	1023,8	1033,8
Hallinto (sis. varhaiskasvatus ja opetus)	12,2	12,2	12,0	12,0	12,0
Varhaiskasvatus	448,5	446,21	466,8	475	485
Perusopetus	485,5	472,12	475,46	475,46	475,46
Lukiokoulutus	65	60,8	61,3	61,3	61,3
Toimintatuotot /asukas, €	170,95	157,63	168,21	170,06	172,11
Toimintakulut /asukas, €	-1 546,16	-1 554,36	-1 615,09	-1 658,00	-1 688,08
Toimintakate /asukas, €	-1 375,21	-1 396,73	-1 446,88	-1 487,94	-1 515,98

10.7 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

10.7.1 Hallinto- ja talouspalvelut

Hallinto- ja talouspalveluiden roolia tukipalvelujen tuottajana vahvistetaan henkilöstöjärjestelyjen avulla. Tilanvaraus-järjestelmä otetaan käyttöön.

10.7.2 Vapaa sivistys ja muu opetus

Hiiden Opiston toiminta jatkuu nykytasolla: opetustunteja n. 19 800, opiskelijamäärä n. 11 700.

Musiikkiopiston tuntimäärä on 762 tuntia viikossa eli 26 500 lukuvuodessa. Varhaisiän musiikkikasvatus (musiikkileikkikoulu) on aloitettu Nummi-Pusulassa ja Siuntiossa. Toiminta alkaa myös Karjalohjalla. Toiminta-alue laajenee ja tarjonnan varmistamiseksi perustetaan uusi varhaisiän musiikkikasvatuksen opettajan virka. Viran perustamisella vastataan myös ruotsinkielisen tarjonnan lisäämistarpeeseen. Kustannusvaikutus 9 000 euroa (netto).

Kuvataidekoulun, Tanssistudio Funkan ja Tanssikoulu Un Dos Tresin sekä Taito Uusimaan avustuksia on korotettu 3 %:lla. Tanssikoulu Un Dos:n ja Rytmio-omenan avustuksiin osoitetaan yhteensä 5 000 euroa.

10.7.3 Nuorisotoimi

Lohjan nuorisotoimen toiminta jatkuu nykytasolla. Nuorisotoimi ottaa käyttöön laatutyökalut toiminnan tehokkuuden ja tuloksellisuuden mittaamiseksi. Nuorisotoimi tuottaa asiakastarpeeseen perustuvia palveluita.

Laadukkaan toiminnan turvaamiseen saadaan lisäresurssina yksi erityisnuorisotyöntekijä, jonka kustannusvaikutus on 40 000 euroa, turvaamaan Omin Jaloin työn jatkuvuutta. ESR-rahoitteinen Monialaisten yhteistyöverkoston kehittämishanke (MYK) jatkuu. Hankkeen omarahoitusosuuden osalta nuorisotoimen määrärahojen lisäys on 11 000 euroa projektikoordinaattorin henkilöstökuluihin. Ely-keskukselta saatu tuki mahdollistaa nuorisotyöpajan toiminnan kehittämisen.

Talotoiminnan kehittäminen tulee olemaan rajallista henkilöstöresurssin vajeen vuoksi. Nuorisokahvila Dixin toiminnan kehittämiseen panostetaan. Kehittämistyössä ja toteutuksessa on mukana koko nuorisotoimen henkilöstö.

10.7.4 Kulttuuritoimi

Tytyrin Kaivosmuseon valmistuneen kehittämissuunnitelman perusteella Kaivosmuseon toimintaa lähdetään rakentamaan valtakunnalliseksi kaivos- ja ruukkitoiminnan erikoismuseoksi ja kansainvälisesti vetäväksi matkailukohteeksi. Lohjan Museon pedagogion perusnäyttely rakennetaan valmiiksi ja museon 100-vuotishistoria julkaistaan. Lohjan Museo toimii aktiivisesti Museoviraston vetämissä TAKO-nykydokumentointihankkeessa. Museo tekee yhteistyötä Länsi-Uudenmaan ammattimuseoiden kanssa kokoelmatyössä ja näyttelytoiminnassa. Museo on mukana muiden lohjalaisten kulttuuritoimijoiden kanssa eri hankkeissa, mm. Lohjan Muisti, Lohjan Kesä ja Menneen ajan joulumarkkinat.

Orkesterin alueellista palvelu- sekä konserttitoimintaa vahvistetaan ja kehitetään ottamalla huomioon mahdolliset kuntaliitokset. Ohjelmatarjonnassa painotetaan monipuolisuutta ottaen huomioon eri-ikäisten asiakasryhmien tarpeet. Yhteistyötä muiden paikallisten kulttuuritoimijoiden kanssa

lisätään. Orkesteri osallistuu Lohjan Tenoripäivien järjestämiseen vuonna 2012. Päivien järjestämisessä pyritään löytämään taloudellisia ja toiminnallisia etuja tekemällä laajaa yhteistyötä yritysten ja elinkeinoelämän kanssa.

Teatterissa valmistuu kolme produktiota vuoden 2012 aikana. Produktioissa on otettu huomioon eri kohderyhmät ja teatterin eri lajityylit: draama, musiikkiteatteri ja lasten näytelmä.

Yleinen kulttuuritoimi säilyy vuoden 2011 tasolla. Pääpaino vuonna 2012 on Menneen Ajan Joulumarkkinoissa, Tenoripäivissä ja Lohjan Kesän tapahtumissa. Lohjan Kesän organisointi selvitetään. Yleinen kulttuuri osallistuu Kesäteatterin ja mahdollisen kulttuurikeskuksen suunnitteluun.

10.7.5 Kirjastotoimi

Lukki-kirjastojen tietojärjestelmä päivitetään Axiell Origosta Axiell Auroraan, joka pohjautuu uusiin vaatimusten mukaisesti MARC 21 –formaattiin. Samalla vaihdetaan asiakasliittymä. Lukki-kirjastot ovat mukana Kansalliskirjaston ylläpitämässä KDK (Kansallinen digitaalinen kirjasto) – asiakasliittymähankkeessa, jonka toisen vaiheen toteutus ajoittunee syksyyn 2012. Asiakasliittymän kautta voi hakea kirjastojen, museoiden ja arkistojen aineistoja ja käyttää niiden palveluita. Kustannusvaikutus 30 000 euroa, joka jaksotetaan kahdelle vuodelle.

Uudenmaan Ely-keskuksen projektirahoituksen turvin toteutetaan Lukki-kirjastojen yhteistyönä vähintään kolme hanketta, joihin on saatu projektirahaa 25 500 euroa. Laadunarviointi-hankkeen tavoitteena on luoda malli kirjastojen kokoelmien laadunarvioinnin toteuttamiseksi, arvioida kirjastojen kokoelmat sekä luoda yhtenäiset kokoelmapoliittiset periaatteet. Tekijänoikeudet tutuksi -hankkeen tavoitteena on kouluttaa kirjastojen henkilökuntaa antamaan tekijänoikeuksiin liittyvää koulutusta Lukki-kirjastojen alueen 6. luokkalaisille. Arkistojen aarteet asiakkaiden käyttöön -hankkeen tavoitteena on tarkentaa Lukki-kirjastojen kokoelmissa olevien arvokkaiden kirjojen luettelointitietoja tiedonhaun parantamiseksi.

Yhteistyötä kirjaston, päivähoiton ja koulun kanssa lisätään. Laaditaan yhteistyösuunnitelma kirjastojen, päivähoiton ja koulujen kanssa ottaen huomioon myös kuntaliitospäätökset sekä ruotsinkielisten oppilaiden kirjastopalvelut. Suunnitelmallisella ja tavoitteellisella yhteistyön kehittämällä voidaan vastata muuttuviin tarpeisiin. Mäntynummen kirjaston uudet tilat suunnitellaan siten, että niissä voidaan toimia sekä koulu- että yleisenä kirjastona. Kirjastossa hyödynnetään kirjastoautomaatiota palvelun tehostamiseksi. Myös tietokoneiden ja muiden välineiden tehokas yhteiskäyttö on tavoitteena. Lukuharrastuksen edistämiseksi toteutetaan projektirahoituksen avulla kirjavinkkausprojekti kolmasluokkalaisille ja käynnistetään uudenlaiset satutunnit 1-3 -vuotiaille lapsille.

10.7.6 Liikuntatoimi

Lohjan kaupungin liikuntabudjetti muodostuu Lohjan Liikuntakeskus Oy:n saamasta konserniavustuksesta n. 2,5 milj. euroa, johon lisätään 50 000 euroa, sekä Lohjan Liikuntahallit Oy:n yhtiövastikkeiden maksamiseen varatuista 178 800 euron suuruisista määrärahoista. Vuonna 2012 uusitaan Lohjan Liikuntahallit Oy:n hallinnoimien Sporttikeskus Tennarin palloiluhallin ja tennishallin lattiat sekä tehdään kiinteistölle välttämättömiä perusparannustoimenpiteitä. Mäntynummen liikuntahallin tilakustannukset sisältyvät konserniavustukseen.

Lohjan Liikuntakeskus käynnistää vuonna 2012 ulkoilureittisuunnitelmatyön, jonka tarkoituksena on luoda yhä houkuttelevampi ympärivuotinen ulkoliikuntaverkosto Lohjalla ja aikaansaada maanomistajien kanssa selkeä sopimustilanne. Vuosikustannukset 30 000 euroa. (sis. konserniavustukseen).

Lohjan Liikuntakeskus on mukana Aalto-yliopiston vetämässä RYM-projektissa, jonka tavoitteena on löytää energiatehokkaampia toimintamalleja jäähallin ja uimahallin ylläpitoon. Vuosikustannukset 20 000 euroa (sis. konserniavustukseen).

10.7.7 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan suoritteet

Yksikkö- ja asukaskohtaisten tunnuslukujen määrittelyt

Suorite- / tuotekohtaisten kustannusten laskemiseksi toimintakulut, jotka on kohdennettu tuotettuun palvelu-suoritteeseen tai siihen rinnastettavaan sijaisyksikköön, sisältävät varsinaisten kulujen lisäksi Lohjan kaupungin kustannuslaskennan määrittelyn mukaisesti keskitettyjen, sisäisten hallintopalvelusten kustannukset vyörytyksinä sekä pääomakustannukset pääomavuokrina ja poistoina. Näin saatuja kustannuksia voidaan käyttää mm. palvelun-tuottajien hintavertailuissa.

Tulosalue- tai toimialakohtaisesti lasketut asukaskohtaiset kulut ja toimintakatteet on laskettu toiminta- ja taloustilaston määrittelyn mukaisesti eivätkä sisällä hallinnon yleiskustannuksia eivätkä pääomakustannuksia. Asukaskohtaisia kustannuksia voidaan käyttää tällöin mm. kuntavertailussa.

Toimielin/toiminto	2010 Tot.	2011 Tavoite	2012 Tavoite	2013 Tavoite	2014 Tavoite
KULTTUURI-JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA					
Vapaa sivistys ja muu opetus					
-Opiskelijämäärä	13 685	13 400	13 700	13 700	13 700
Hiiden Opisto	12 045	11 700	12 000	12 000	12 000
Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto	992	1 000	1 000	1 000	1 000
Muut (Kuvataidekoulu+Funka)	648	700	700	700	700
-Tunnit	44 696	46 500	46 500	46 500	46 500
Hiiden Opisto	19 846	20 000	20 000	20 000	20 000
Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto	24 850	26 500	26 500	26 500	26 500
*Toimintakulut/opiskelija	267,81	280,01	281,47	289,19	297,14
*Toimintakate/opiskelija	-200,12	-209,31	-213,11	-220,26	-226,88
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	45,7	45,73	46,07	44	44
Toimintakulut /asukas, €	82,26	83,66	86,15	87,77	90,31
Toimintakate /asukas, €	-58,93	-60,05	-63,03	-64,69	-66,79
Nuorisotoimi					
Nuorisotalojen kävijämäärät	19 386	19 280	19 300	19 300	19 300
Ennaltaehk. nuorisotyön asiakaskontaktit	6 038	8 755	5 375	5 375	5 375
Ennaltaehk. päihdetyön asiakaskontaktit	234	205	220	220	220
Linkin kävijämäärät	1 507	1 580	1 500	1 500	1 500
Linkin asiakasmäärät	177	140	140	140	140
Nuorisotyöpajan asiakasmäärät	88	73	85	85	85
Sij. työhön, koulutukseen jne.pajajakson jälkeen, 100 %	87	100	100	100	100
*Toimintakulut/kävijä	44,87	41,34	41,98	43,60	44,63
*Toimintakate/kävijä	-33,19	-34,45	-35,06	-36,56	-37,46

Toimielin/toiminto	2010 Tot.	2011 Tavoite	2012 Tavoite	2013 Tavoite	2014 Tavoite
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	20,4	20,35	21,35	21,35	21,35
Toimintakulut /asukas, €	34,43	30,62	31,54	32,75	33,69
Toimintakate /asukas, €	-22,71	-23,78	-24,74	-25,89	-26,71
Kulttuuritoimi					
-Orkesterin konsertit, kpl	98	60	70	70	70
-Orkesterin kuulijat, yht.	30 027	23 700	25 000	25 000	25 000
-Teatterin näytökset, kpl	54	50	50	50	50
-Teatterin katsojat, yht.	7 407	9 400	7 500	7 500	7 500
-Näyttelyt, kpl	21	20	20	20	20
-Museon kävijämäärä (sis kaivos)	29 352	25 000	27 500	27 500	27 500
-Kulttuuritoimen avustukset, e/asukas	1,03	1,18	1,20	1,20	1,20
*Toimintakulut/asiakas (orkesteri, teatteri ja museo)	27,90	32,07	31,06	31,06	31,06
*Toimintakate/asiakas (orkesteri, teatteri ja museo)	-22,19	-25,51	-24,70	-24,70	-24,70
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	24	23,6	24,0	26,1	26,1
Toimintakulut /asukas, €	59,77	49,70	57,55	59,13	60,78
Toimintakate /asukas, €	-45,01	-42,61	-45,20	-46,66	-48,06
Kirjastotoimi					
-Kirjastokäyntien lukumäärä vuodessa	327 028	349 000	333 000	353 000	356 000
-Verkkokäyntien lukumäärä vuodessa	182 619	192 000	201 000	206 000	216 000
-Lainausten määrä	733 266	760 000	780 000	810 000	834 000
-Tehty työaika, henkilötyövuodet	34,0	34,5	34,5	35	35
-Lainaukset/henkilötyövuosi	21 567,0	22 029,0	22 608,7	23 478	24 174
-Lainausten määrä/asukas	18,46	18,94	19,25	20	20
-Kirjastokäyntien määrä/asukas	8,23	8,70	8,22	9	9
*Toimintakulut/lainaus	3,85	3,74	3,76	3,72	3,69
*Toimintakate/lainaus	-3,72	-3,62	-3,64	-3,60	-3,58
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	34,5	34,5	34,5	34,5	34,5
Toimintakulut /asukas, €	52,71	53,71	56,19	57,55	59,15
Toimintakate /asukas, €	-50,30	-51,60	-53,92	-55,27	-56,84
Liikuntatoimi					
-Neidonkeidas, kävijämäärä	272 633	270 000	270 000	270 000	270 000
-Muiden liikuntapalvelujen käyttäjämäärä	888 267	840 000	890 000	890 000	890 000
-Liikuntatoimen avustukset, e/asukas	3,52	3,55	3,52	3,48	3,48
*Toimintakulut, e/kävijä	2,15	2,30	2,38	2,49	2,55
*Toimintakate, e/kävijä	-2,10	-2,21	-2,34	-2,44	-2,50
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	0	0	0	0	0
Toimintakulut /asukas, €	62,42	63,22	65,10	67,31	69,18
Toimintakate /asukas, €	-61,20	-60,70	-63,72	-65,91	-67,75

Toimielin/toiminto	2010 Tot.	2011 Tavoite	2012 Tavoite	2013 Tavoite	2014 Tavoite
Toimiala yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	127,6	128,4	129,4	129	129
Toimintatuotot /asukas, €	53,90	42,22	42,75	43,29	43,29
Toimintakulut /asukas, €	-297,00	-286,39	-291,47	-296,50	-296,50
Toimintakate /asukas, €	-243,11	-244,18	-248,72	-253,21	-253,21
Henkilökunnan määrä	127,6	128,4	129,4	129,5	129,5
Hallinto	3,2	3,2	3,5	3,5	3,5
Vapaa sivistys ja muu opetus	45,7	46,7	46,1	44,0	44,0
Nuorisotoimi	20,4	20,4	21,4	21,4	21,4
Kulttuuritoimi	23,8	23,6	24,0	26,1	26,1
Kirjastotoimi	34,5	34,5	34,5	34,5	34,5

10.8 Tekninen lautakunta

10.8.1 Hallinto

Hallinnon palvelut kohdennetaan vyörytyserinä keskuksen toiminnoille talousarviomäärärahojen suhteessa. Aluepelastuslaitoksen maksuosuuden suuruus on varattu pelastuslautakunnan 8.9.11 käsitellyn mukaisena. Jätehuollon järjestämistehtävien hoitamisessa valmistaudutaan uuden jätelain mukaiseen toimintaan. Jätehuollon palvelut rahoitetaan kerättävillä maksutuotoilla siten, ettei tehtävien järjestäminen aiheuta menoa. Entisten kaatopaikkojen riskikartoituksen jatkoselvityksiin on varattu 20 000 euroa. Yksityistieavustukset ovat aiempien vuosien tasolla.

10.8.2 Kunnallistekniikka

Konekeskuksen hinnoittelua on tarkistettu vuoden 2011 tasosta. Konekeskuksen tavoitteena on poistoja vastaava toimintakate. Leasingautojen määrää on nostettu perusturvan tarpeiden mukaisesti.

Katuvalaistuksen kesä- ja yöaikainen sammutus pidetään teknisen lautakunnan päättämällä tasolla. Kasvavan liikenneväylien määrän, puistojen ja katuvalaistuksen aiheuttamat kustannukset (50 000 euroa) on lisätty talousarvioon. Olemassa olevien puistojen ja leikkipaikkojen yms. määrää ja varustetasoa tarkastellaan niiden uusimistarpeen yhteydessä luokitukseen perustuen, uusien alueiden tarpeellisuus arvioidaan kaavoitusprosessissa. Metsän myynnin tuottotavoite on pidetty hyväksytyn metsänhoitosuunnitelman mukaisella tasolla. Talouden tasapainottamistoimenpiteenä on kunnossapitokustannuksista vähennetty 40 000 euroa, joka vaikuttaa liikenneväylien ja viheralueiden kunnossapidon laatutasoon heikentävästi.

Rakennuttamisen lisäresurssi on sisällytetty kunnallistekniikan investointeihin.

Vesihuoltolaitos

Alueellisen vesihuollon linjat valmistuvat ja otetaan käyttöön vuoden 2012 lopussa. Tällöin Karjalohjan, Saukkolan ja Sammatin jätevedenpuhdistamot lakkautetaan vuoden kuluttua vesihuoltotyön valmistumisesta ja jätevedet johdetaan puhdistettavaksi Pitkäniemen jätevedenpuhdistamoon. Jätevedenpumppaamoiden määrä lisääntyy kuudella ja paineenkorotusasemien yhdellä. Lisäksi otetaan käyttöön Sammatin Haarjärven sakokaivolietteen vastaanottoasema. Vesihuoltolinjojen käyttöönotto lisää jätevesimäärää Nummi-Pusulasta 160 000 m³/v ja Karjalohjalta 130 000 m³/v. Hoitokustannukset puhdistuksessa ja johtamisessa lisääntyvät 138 000 euroa/v. Kunnat maksavat vastaanotetusta jätevedestä 40 % taksan mukaisesta hinnasta yhteensä n. 200 000 euroa/v. Käyttöönotto ajoituu syksyille 2012.

Vesihuoltoavustuksiin ei ole tehty määrärahavarausta. Mikäli avustushakemuksia tulee, on määräraha käsiteltävä erillisasiana.

Vesihuoltolaitoksen sijoitetun pääoman sitovaa tuottotavoitetta ei esitetä muutettavaksi. Vesihuoltolaitoksen jäännöspääoman sitovaksi tuottotavoitteeksi vahvistetaan aiempien vuosien mukaisena 9 %:a. Jäännöspääoman eli laitokseen sijoitetun pääoman suuruus 31.12.2010 on 19,7 milj.euroa. Jäännöspääoman tuottotavoite on n. 1,7 milj.euroa.

Vesihuoltolaitos sisältää vesi- ja jätevedenpuhdistamoiden, pumppaamoiden ja verkoston lisäksi vesihuoltolain mukaan sadevesiverkoston. Uuden kadun rakentamisen kustannuksista kohdennetaan sadevesiverkoston osuutena 25 % vesihuoltolaitokselle. Sadevesiverkoston 25 % osuus perustuu katurakenteen kustannuslaskennan tekijöihin.

Veden ja jätevedenhinnan korotustarpeen on laskettu olevan käyttömenojen kustannuskehityksen 3 %. Palkkakustannusten korotus vuoden 2011 palkkatasosta on 4,3 %, yleinen hintatason muutos on 6 % vuoden 2010 tasosta. Energian kustannuskehitys on merkittävästi korkeampi. Lämpöenergian kustannusmuutos on 11,5 % ja sähköenergian 24 % vuoden 2010 tasosta.

Koska vesihuoltolaitos on kirjanpidollisesti eriytetty liikelaitos, on tarkoituksenmukaista sisällyttää vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma talousarvion perusteisiin. Vesihuoltolaitoksen vuoden 2012 talousarvioehdotukseen sisältyvä tuloslaskelma on seuraava:

Tuloslaskelma €
547 Vesihuolto

	TP10	TA11(muut.)	KH12	TA11/KH12
Toimintatuotot	6 228 622	5 913 802	6 440 347	8,9
Myyntituotot	6 198 926	5 819 950	6 409 784	10,1
Maksutuotot	20 183	75 586	20 688	-72,6
Tuet ja avustukset	1 482	1 501	1 482	-1,3
Muut toimintatuotot	8 031	16 765	8 393	-49,9
Toimintakulut	-3 106 742	-3 000 092	-3 369 151	12,3
Henkilöstökulut	-964 419	-808 496	-998 745	23,5
Palkat ja palkkiot	-720 516	-589 636	-739 457	25,4
Henkilösivukulut	-243 903	-218 860	-259 288	18,5
Eläkekulut	-202 874	-182 955	-216 309	18,2
Muut henkilösivukulut	-41 029	-35 905	-42 979	19,7
Palvelujen ostot	-1 137 327	-1 072 891	-1 220 921	13,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-906 058	-820 683	-1 063 868	29,6
Avustukset	-3 311	-217 790	-3 473	-98,4
Muut toimintakulut	-95 626	-80 232	-82 144	2,4
Toimintakate	3 121 880	2 913 710	3 071 196	5,4
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 148	0	0	0,0
Muut rahoitustuotot	12 599	0	0	0,0
Muut rahoituskulut	-13 746	0	0	0,0
Vuosikate	3 120 733	2 913 710	3 071 196	5,4
Poistot ja arvonalentumiset	-1 893 420	-1 958 806	-2 024 279	3,3
Suunnitelman muk. poistot	-1 893 420	-1 958 806	-2 024 279	3,3
Kustannuslaskennalliset kulut	-143 002	-131 512	-158 321	20,4
Tilikauden tulos	1 084 311	823 392	888 596	7,9

10.8.3 Tilapalvelut

Talousarvioon on lisätty uudet tilat: Mäntynummen liikuntahalli, Solbrinkenin koulun laajennus, Paloniemen erityisasuntoyksikkö ja Maksjoentie 11 päiväkotit. Palveluverkko 2018 toimenpideohjelma sekä korjaustarpeet on otettu esille vuoden 2012 investointien valmistelun yhteydessä. Poistuneita kiinteistöjä ovat: myyty yritysautomo, palanut Sahakatu 6 sekä purettu Sammatin rivitalo 1. Kiinteistöjen myynnistä ja purkamisista tehdään erilliset yksilöidyt päätökset. Omaisuudesta luopuminen vaikuttaa korjausvelkaan alentavasti.

Toimintamenot katetaan käyttäjiltä perittävillä tuotoilla, jolloin tilapalveluihin nettovaikutusta ei ole. Tilojen ylläpitovuokra määritellään kohdekohtaisesti kolmen edellisen vuoden kustannusten keskiarvona, joka korotetaan talousarviovuoden tasoon kustannuskehitys huomioiden. Laadintaohjeiden mukaisesti ylläpitovuokrien korotustaso on 9 %. Korotustasoon merkittävimmin vaikuttaa energiakustannukset, joiden osuus tilakustannuksista on 46 %. Lämmityshinnan arvioidaan nousevan 11,5 % ja sähköhinnan 24 % vuoden 2010 tilinpäätöstasosta. Vuoden 2010 lämmönominaiskulutus oli pienentynyt 8,5 % edellisvuodesta, sähkön ja veden olivat lähes ennallaan. Toimintaansa liittyviä energiatehokkuustoimenpiteitä kaupungin toimintayksiköt voivat suorittaa mm. energiatehokkuuden toimintasuunnitelman ehdotusten mukaisesti säästöjen saamiseksi.

Tulosalueen toimintakate vastaa ulkoisten vuokrien tuottotavoitetta. Pääomavuokra on käytössä kustannuslaskennallisena eränä tilinpäätöksessä. LOST:n käytössä olevissa tiloissa pääomavuokra on tuloslaskelman sisällä tulona.

Kahtena edellisvuotena investoinnit ovat painottuneet korjausrakentamiseen, ja korjausrakentamisen osuus on ollut n. 3,5 % rakennusten teknisestä arvosta. Korjausrakentamisen tavoiteltava taso olisi 2,7 % rakennusten teknisestä arvosta. Alle 500 m²:n tiloja on kappalemääräisesti 55 % tilakannasta. Tilaverkkoon kohdistuvilla toimenpiteillä pyritään tilojen optimaalisuuteen ja kustannustehokkuuteen.

Resurssimuutoksena tilapalveluihin on sisällytetty yksi ulkoaluetyöntekijä sekä yksi rakennusammattimies, joka korvaa ulkoisia ostopalveluja. Talouden tasapainottamistoimenpiteenä on korjausrakentamisen määrärahavaraksesta vähennetty 40 000 euroa.

10.8.4 Ruoka- ja siivouspalvelut

Ruokapalvelujen toiminta Sammatissa sijaitsevilla toimipaikoilla jatkuu ostopalveluina. Ostopalvelun arvo ollut n. 220 000 euroa vuodessa.

Talousarvioon on sisällytetty Kultakodit -vuokra-asunnot ateriatuotanto ja siivous, Mäntynummen liikuntahallin siivous, Solbrinkenin koululaajennuksen siivous, Maksjoentie 11 päiväkodin ateriatuotanto ja siivous sekä Kartanonmäen laitoshuoltajien työn muuttuminen kaksivuorotyöksi. Resurssimuutoksena Kartanonmäen laitoshuoltajien työn muuttaminen päivätyöstä vuorotyöksi edellyttää 2-3 uutta henkilöä ja Kultakodit vuokra-asunnot 2 uutta henkilöä. Ruokapalvelujen ruokalistoissa jatketaan edullisten elintarvikevaihtoehtojen suosimista sekä reseptiikan kehittämistä. Elintarvikkeiden hinnat tulevat nousemaan 4-6 % vuoden 2011 tasosta. Talouden tasapainotustoimenpiteenä ruokatuotannon elintarvikeostoihin osoitetusta varauksesta on vähennetty 40 000 euroa.

Sisäisen laskutuksen lähtötiedot on hyväksytty tilaajilla. Ruoka- sekä siivouspalvelujen hinnoittelu pidetään vuoden 2011 tasolla. Yksikköhinnoittelun tasoon on vaikuttanut Aromi-tuotannon ohjausjärjestelmän myötä saadut hyödyt sekä Perttilän tuotantokeittiön valmistuminen. Tulosalueen tavoitteena on, että tuloilla katetaan toiminnasta aiheutuvat menot.

Keskuskeittiön suunnittelua jatketaan (kuntaliitospäätösten jälkeen, jolloin tiedetään hankkeen laajuus) niin, että investointivalmius olisi vuosina 2013-2014.

10.8.5 Teknisen lautakunnan suoritteet

Yksikkö- ja asukaskohtaisten tunnuslukujen määrittelyt

Suorite- / tuotekohtaisten kustannusten laskemiseksi toimintakulut, jotka on kohdennettu tuotettuun palvelu-suoritteeseen tai siihen rinnastettavaan sijaisyksikköön, sisältävät varsinaisten kulujen lisäksi Lohjan kaupungin kustannuslaskennan määrittelyn mukaisesti keskitettyjen, sisäisten hallintopalvelusten kustannukset vyörytyksinä sekä pääomakustannukset pääomavuokrina ja poistoina. Näin saatuja kustannuksia voidaan käyttää mm. palvelun-tuottajien hintavertailuissa.

Tulosalue- tai toimialakohtaisesti lasketut asukaskohtaiset kulut ja toimintakatteet on laskettu toiminta- ja talustilaston määrittelyn mukaisesti eivätkä sisällä hallinnon yleiskustannuksia eivätkä pääomakustannuksia. Asukaskohtaisia kustannuksia voidaan käyttää tällöin mm. kuntavertailussa.

Suoritteet ja tunnusluvut	2010	2 011	2012	2013	2014
Talousarvio 2012	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
Toimielin/toiminta					
TEKNINEN LAUTAKUNTA					
KUNNALLISTEKNIikka					
Liikenneväylät					
Liikenneväylät, km	306	307	309	311	313
Päällystysprosentti	88	88	88	88	88
Valaistut liikenneväylät, km	274	276	278	280	282
Maksullisia p-paikkoja, kpl	468	468	468	468	468
* Toimintakulut / asukas, €	108,41	101,86	107,62	112,94	115,93
Yksityistiet, km	320	320	320	320	320
Avustetut yksityistiet, km	298	300	300	300	300
* Yksityistieavutukset €/km	553,09	565,81	582,79	595,26	607,99
Puistot ja yleiset alueet					
Hoidettuja puistoalueita, ha	78,5	78,5	78,5	78,5	78,5
Puistometsiä, ha	429	429	429	429	429
Talousmetsiä, ha	1102	1 102	1 102	1 102	1 102
Leikkipuistoja kpl	33	33	33	33	33
Uimarantoja, kpl	19	19	19	19	19
Venepaikkoja, kpl	1 412	1 412	1 412	1 412	1 412
Matonpesupaikkoja, kpl	12	12	12	12	12
Vuokrattavia palstoja, kpl	95	87	87	87	87
* Toimintakulut / asukas, €	31,71	33,25	32,15	32,96	33,59
Vesi- ja viemärilaitos					
Verkostoon pumpattu vettä, m ³	2 505 873	2 480 000	2 510 000	2 510 000	2 510 000
Myyty vesi, m ³	2 092 800	2 151 000	2 070 000	2 070 000	2 070 000
Puhdistettu jätevesi, m ³	4 564 034	4 050 000	4 050 000	4 050 000	4 050 000
Vesihuoltoverkoston pituus, km	311	311	313	315	317
Liittymisaste %	86	86	86	86	86
Vesijohtoverkoston pituus, km	311	310	312	314	316

Suoritteet ja tunnusluvut	2010	2 011	2012	2013	2014
Talousarvio 2012	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
Verkostoon liittyneitä	31 500	31 800	32 100	32 100	32 100
Liittymisaste %	86	86	86	86	86
Jätevesiverkoston pituus, km	309	309	311	313	315
Liittymisaste %	86	86	86	86	86
Sadevesiverkoston pituus, km	136	136	138	140	142
* Toimintakulut €/myyty m ³	2,46	2,28	2,68	2,76	2,82
* Toimintakate/€/myyty m ³	0,52	0,59	0,58	0,57	0,58
Veden hinta €/m ³	1,08	1,11	1,14	1,16	1,19
Jäteveden hinta €/m ³	1,68	1,72	1,77	1,81	1,84
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	76	76	77	77	77
Toimintakulut /asukas, €	-211,81	-197,43	-215,98	-220,4	-223,88
Toimintakate /asukas, €	-0,65	-0,17	-2,12	-4,02	-4,96
TILAPALVELUT					
Hallinnassa olevat tilat, k-m ²	179 632	179 632	182 725	182 725	182 725
Korjaukset teknisestä arvosta %	2,7	3,6	2,5	2,5	2,5
Toimintakulut €/k-m ²	61,64	60,82	68,33	71,24	73,35
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	37	37	39	39	39
Toimintakulut /asukas, €	-178,89	-173,64	-196,67	-200,41	-203,2
Toimintakate /asukas, €	55,73	65,13	60,46	59,79	60,14
RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUT					
Ruokapalvelut					
Ateriat, kpl	2 417 787	2 480 000	2 480 000	2 480 000	2 480 000
* Toimintakulut / ateria, €	2,44	2,62	2,79	2,88	2,95
Siivouspalvelut					
Siivousala hum ²	122 216	122 216	124 000	124 000	124 000
* Toimintakulut/hum ² , €	34,27	36,36	36,97	38,05	39,16
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	192,3	193,6	198	198	198
Toimintakulut /asukas, €	-234,7	-251,28	-265,38	-270,96	-275,63
Toimintakate /asukas, €	21,23	8,93	5,82	8,57	8,86
HALLINTO					
Keskuksen hallinto					
*Toimintakulut / asukas, €	108,42	82,52	121,48	124,79	126,9
Pelastustoimi					
* Toimintakulut /asukas, €	70,84	71,42	71,72	74,25	75,58
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	8,4	8,4	8,3	8,3	8,3
Toimintakulut /asukas, €	-96,2	-88,15	-98,4	-101,38	-103,15
Toimintakate /asukas, €	-90,48	-88,07	-93,55	-96,5	-98,25

Suoritteet ja tunnusluvut	2010	2 011	2012	2013	2014
Talousarvio 2012	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
Toimiala yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	313,7	315	322,3	322,3	322,3
Toimintatuotot /asukas, €	703,82	695,17	742,19	756,11	766,76
Toimintakulut /asukas, €	-714,92	-709,66	-768,01	-784,59	-797,18
Toimintakate /asukas, €	-11,1	-14,5	-25,82	-28,48	-30,42

10.9 Ympäristölautakunta

10.9.1 Hallinto

Hallinnon menoihin sisältyvät ympäristölautakunnan toimintamenot. Hallinnon palvelut näkyvät vyörytyserissä aiemman sisäisen laskutuksen sijaan. Menoihin sisältyy Uudenmaan liiton mak-suosuus ilmoitetun mukaisena. Maankäytön kehittämiskorvauksien taso on säilytetty vuoden 2009 tasossa (314 000 euroa), tiedossa olevia sopimuksia ei talousarviovalmisteluvaiheessa ole.

10.9.2 Maankäyttö

Kaavoituksen kohteista ja aikataulusta sovitaan erillisessä kaavoitusohjelmassa. Maankäytön asiantuntijapalveluksiin osoitetut määrärahat ovat tasossa, jolla kaavoitusohjelmaa voidaan toteuttaa.

Kaupunginarkkitehdin tehtävän jäätyä avoimeksi tehtävää on hoidettu sisäisellä siirrolla arkkitehdin toimesta. Arkkitehdin tehtävä on avoinna. Talouden tasapainottamistoimenpiteenä talousarvioehdotus sisältää asiantuntijapalveluksissa 50 % arkkitehdin palkkauksen määrärahasta, eikä tehtävää noin ollen vuoden 2012 aikana täytetä. Muodostuva säästö on 30 000 euroa.

10.9.3 Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta huolehtii sopimuksella Karjalohjan rakennustarkastajan tehtävien hoidosta. Myyntituottoihin on sisällytetty sopimuksen perusteella 30 000 euroa. Rakennuslupamaksujen varaus on vuoden 2010 tilinpäätöksen mukaisessa tasossa ja näin realistisella tasolla. Talousarvio sisältää toimistotyöntekijän lisäresurssin rakennusjärjestyksen uudistuksen aiheuttamien lisätöiden johdosta.

10.9.4 Ympäristönsuojelu

Talousarvioon sisältyy sekä Hiidenveden kunnostuksen jatkohankkeeseen (78 792 euroa) osallistuminen että Lohjan muiden järvien kunnostuksiin osallistuminen 10 000 eurolla. Asiantuntijapalveluksiin osoitetuilla määrärahoilla pystytään toteuttamaan pakolliset hankkeet.

Talousarvioon sisältyy opiskelijoiden työharjoittelujaksoon tai kesätyöntekijöihin varattu määräraha (3 000 euroa).

10.9.5 Ympäristönvalvonta

Ympäristövalvonnan asiantuntijapalveluihin osoitetuilla määrärahoilla kyetään toteuttamaan suunnitellut hankkeet. Talousarvio sisältää erillisen varauksen opiskelijoiden työharjoittelujaksoon tai kesätyöntekijöihin (8 000 euroa).

Talousarvioon ei esitetty ympäristövalvonnalle erillistä määrärahaa kaatopaikkojen lisätutkimuksiin, koska niiden selvittäminen on katsottu olevan teknisen toimen alaista. Määräraha on sisällytetty jätehuollon määrärahavaraukseen.

10.9.6 Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen tuettujen matkalippujen hinnan alentaminen ja liikennöitsijäkorvauksen periaatteiden muuttaminen on kasvattanut tuettujen matkojen määrää ja alentanut liikennöitsijälle makset-

tavia korvauksia vuonna 2011. Joukkoliikenteen valtionosuus on alentunut. Toimintakate on säilytetty aiemman suuruisena, joka mahdollistaa joukkoliikenteen kehittämisen kaupungin strategisten tavoitteiden mukaisesti. Liikennöintisopimuksissa tapahtuu muutoksia liikennöitsijälle taloudellisesti kannattamattomien reittien osalta. Määrärahaa käytetään ostopalveluliikenteen hankkimiseen joukkoliikenteen mahdollisuuksien kehittämiseksi ja säilyttämiseksi nykyisellään. Lisäksi arvioidaan mahdollisuudet asiointi- ja palveluliikenteen kehittämiseen (lisäpäivät, ajo-ajan pidentäminen) keväällä toteutettavan kilpailutuksen yhteydessä.

Vuoden 2011 aikana valmistuu valtakunnallinen joukkoliikenteen palvelutasomääritys, jonka perusteella käynnistetään vuonna 2012 valmistautuminen vuosien 2014-2019 päättyviin liikennöitsijäsopimuksiin. Joukkoliikenteen palvelevuutta parantavana hankkeena on käynnissä liityntäpysäköintisuunnittelu koko Uudenmaan alueella sekä kevyt liikennettä palvelevana että uusien liityntäpysäköintipaikkojen tarkasteluna ja toteuttamisena.

Valtuustoaloitteessa esitetty Siuntion liityntäliikenteen järjestäminen ei sisälly toimintasuunnitelmaan.

Henkilöliikennelogistikko siirtyi 1.8.2011 alkaen Lohjan kaupungille. Yhteistyö jatkuu toistaiseksi sopimuksella muiden aiemmin mukana olleiden kuntien kanssa Vihdin jäädessä pois yhteistyöstä.

10.9.7 Kiinteistö- ja kartastotoimi

Tulo-odotukset on varattu vuoden 2010 tason pohjalta, tulovaraus on optimistinen kiinteistönmuodostuksen ja aineistomyynnin osalta. Arvio maanvuokratuloista on vuoden 2011 tulo-odotusta suurempi, mutta todennäköisesti toteutumassa uusista maanvuokrasopimuksista johtuen.

Varatulla asiantuntijamäärärahalta on tarkoitus toteuttaa Paloniemen kaavanpohjakartan ajantasaisaminen ja täydentäminen, EUREF-FIN/ETRS-GKn tasokoordinaattijärjestelmään siirtymien, opaskartan uudistaminen ja mahdollisuuksien mukaan ortoilmakuvien päivittäminen.

Talousarvioon sisältyy maastomittauksiin palkattu kartoittajaksi kouluttautuva oppisopimusopiskelija.

10.9.8 Ympäristölautakunnan suoritteet

Yksikkö- ja asukaskohtaisten tunnuslukujen määrittelyt

Suorite- / tuotekohtaisten kustannusten laskemiseksi toimintakulut, jotka on kohdennettu tuotettuun palvelu-suoritteeseen tai siihen rinnastettavaan sijaisyksikköön, sisältävät varsinaisten kulujen lisäksi Lohjan kaupungin kustannuslaskennan määrittelyn mukaisesti keskitettyjen, sisäisten hallintopalvelusten kustannukset vyörytyksinä sekä pääomakustannukset pääomavuokrina ja poistoina. Näin saatuja kustannuksia voidaan käyttää mm. palvelun-tuottajien hintavertailuissa.

Tulosalue- tai toimialakohtaisesti lasketut asukaskohtaiset kulut ja toimintakatteet on laskettu toiminta- ja taloustilaston määrittelyn mukaisesti eivätkä sisällä hallinnon yleiskustannuksia eivätkä pääomakustannuksia. Asukaskohtaisia kustannuksia voidaan käyttää tällöin mm. kuntavertailussa.

Suoritteiden ja tunnuslukujen euromääräiset tiedot lasketaan siinä talousarviovaiheessa, kun kaikki kustannuslaskennalliset erät on budjetoitu.

Suoritteet ja tunnusluvut	2010	2011	2012	2013	2014
Talousarvio 2012	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
Toimielin/toiminta					
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA					
MAANKÄYTTÖ JA YMPÄRISTÖ					
Maankäytön suunnittelu					
Vahvistuneet kaavat ha					
- yleiskaavat, ha	0	300	200	200	200
- asemakaavat, ha	31	90	120	120	120
- ranta-asemakaavat, ha	20	3	20	20	20
Kaavoitettua aluetta yhteensä, ha	12 000	12 000	12 000	12000	12 000
Kaavoitettu tonttivaranto					
- omakotitontit, kpl	131	150	150	150	150
- rivitalotontit, kpl	43	40	35	35	35
- kerrostalotontit, kpl	16	15	15	15	15
- liike- ja teollisuustontit, kpl	50	40	35	35	35
Maa-ainesluvut, m ³	481 000	100 000	50 000	50000	50 000
Poikkeamisluvat, kpl	92	100	115	115	115
* Maankäytön toimintamenot/asukas	19,73	19,79	17,39	18,45	18,77
Joukkoliikenne					
- Tuetut matkat	350 823	375 000	375 000	375000	375 000
* Toimintakulut €/tuettu matka	1,26	1,25	1,19	1,22	1,25
Rakennusvalvonta					
- Rakennusluvut (+ilmoitukset), kpl	822	650	670	670	670
- Katselmus, kpl	1 090	1 100	1 200	1200	1 200
* Toimintakulut, euroa/rakennuslupa	447	632	669	688	707
Ympäristönsuojelu/valvonta					
Valvottavia ympäristölupia, kpl	138	140	140	140	140
Ympäristölakien mukaiset ratkaisut, kpl	82	90	90	90	90
Lausunnot	192	180	180	180	180
Tarkastukset ja valvontakäynnit, kpl	479	400	400	400	400
* Ympäristötoimen toimintamenot/asukas	14,24	13,8	14,84	15	15,36
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	24	24	25	25	25
Toimintakulut /asukas, €	-50,61	-52,48	-50,32	-51,97	-52,9
Toimintakate /asukas, €	-29,34	-26,81	-31,72	-33,22	-34
KIINTEISTÖ- JA KARTASTOTOIMI					
Maanhankinta, ha	16,5	20	20	20	20
Maanluovutus, ha	12	10	10	10	10
Omakotitontit, kpl	29	30	40	40	40
Rivitalotontit, kpl	0	2	2	2	2
Kerrostalotontit, kpl	0	2	2	2	2
Liike- ja teollisuustontit	3	5	5	5	5
Vapaa-ajantontit, kpl	0	0	0	0	0
* Tonttipalvelut toimintakulut/ asukas	3,66	4,56	4,46	4,55	4,63

Suoritteet ja tunnusluvut	2010	2011	2012	2013	2014
Talousarvio 2012	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
Pohjakartta					
yhteensä, ha	8 000	8 000	8 600	8600	8 600
täydennetty, ha	575	600	600	600	600
*Kartastotoimi toimintakulut/ asukas	7,49	8,09	10	10	10,31
Rakennusten merkitsemisiä, kpl	170	150	150	150	150
Tonttijaot, kpl	22	40	40	40	40
Lohkomiset, kpl	74	80	80	80	80
Yleisten alueiden mittauksia, kpl	5	20	20	20	20
* Mittaustoimi toimintakulut/ asukas	9,27	9,23	10,34	10,91	11,27
Tulosalue yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	21,9	21,9	23,9	23,9	23,9
Toimintakulut /asukas, €	-26,08	-27,22	-28,7	-29,24	-29,78
Toimintakate /asukas, €	-8,28	-10,5	-10,74	-11,06	-11,39
Toimiala yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	45,9	45,9	48,9	48,9	48,9
Toimintatuotot /asukas, €	43,89	50,2	41,41	41,8	42,2
Toimintakulut /asukas, €	-84,29	-88,44	-87,45	-89,76	-91,37
Toimintakate /asukas, €	-40,4	-38,25	-46,04	-47,96	-49,17

10.10 Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunta

Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen ohjelma on päivitetty vuodelle 2012. Eniten on muuttunut valtakunnallinen elintarvikevalvontaohjelma, jossa on otettu huomioon elintarvikelain muutos ja mm. tietojärjestelmien valmistumisesta aiheutuneet muutokset. Muutoksia on tehty myös tupakkalain, kuluttajaturvallisuusvalvonnan, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan sekä kemikaalilain valvonnan toimialakohtaisiin valvontaohjelmiin. Terveystensuojelun valvontaohjelmaan ei ole tehty muutoksia.

Säännöllistä valvontaa ja sen osuutta pyritään edelleen lisäämään vuonna 2012, jotta toimijoiden kustantama viranomaisvalvonta saavuttaisi suunnitelmien mukaisen tason ja vaikuttava ennaltaehkäisy tehostuisi. Jos omavalvonta tai toiminnan riskienhallinta ei toimi, kohteen valvontaa lisätään tai ryhdytään pakkotoimiin.

Elintarvikelain ja tuoteturvalain muutoksien seurauksena vuonna 2011 hakemusmenettely muuttui pääosin ilmoitusmenettelyksi. Valvontaa on tässä yhteydessä mahdollisuus tehostaa niveltämällä ilmoituksen käsittelyyn omavalvonnan ja turvallisuusasiakirjan toimivuuden valvonta eli säännöllisen valvonnan elementti, koska ilmoitusmenettelyyn kuitenkin sisältyy kohteen valvontatarpeen määrittely. Myös kuluttajapalveluiden valvonnan prosessi muuttuu vastaavalla tavalla vuonna 2012. Kemikaalivalvonnassa myrkyllisten kemikaalien vähittäismyynnin vaatimus tiukkenee lähinnä säilytyksen suhteen.

Teurastamoiden lihantarkastus on vuonna 2011 siirtynyt Länsi-Uudenmaan ympäristöterveydeltä EVIRA:lle.

Eläinlääkintähuoltolaki edellyttää eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan suunnitelman laatimista. Lainsäädäntömuutos asettaa uusia vaatimuksia eläinlääkintähuollolle, mikä edellyttää sen kehittämistä edelleen myös vuoden 2012 aikana. Kaikkien kotieläinten kiireellisten tapausten palve-

luvelvoite edellyttää toiminnan kehittämistä, mihin vaikuttaa myös yksityisten palveluiden tarjonta. Vuoden 2012 aikana tuotantoeläinten osuus pienenee kun taas erityisesti hevosten, koirien ja kissojen kasvaa, minkä praktikkoeläinlääkärit joutuvat ottamaan huomioon toiminnassaan. Uuden eläinlääkintähuoltolain ja toisaalta kuntaliitoksen aiheuttamat vaikutukset tulevat arvioitavaksi myös vuoden 2012 aikana valittaessa strategiaa eläinlääkäreiden vastaanottojen kehittämiseksi.

Uusi tietojärjestelmä otetaan käyttöön vuonna 2012. Uuden tietojärjestelmän käyttöönotto tehostaa valvonnan tietokantojen hallintaa, valvontatoimen ja erityisesti säännöllisen valvonnan suorittamista riskiluokitteluihin ja laskutuksineen sekä yhteyttä valtion viranomaisiin, joiden kanssa siirytään/valmistaudutaan siirtymään keskitettyyn valvontatietojärjestelmään (KUTI-YHTI). Uudessa järjestelmässä konvertoidaan ja korjataan valvontakohdetietoja ja syötetään valvontatietoja KUTI- ja YHTI-luokitusten mukaisesti. Ympäristöterveydenhuollon yhteinen portaali valvontaviranomaisille ja mahdollisesti toiminnanharjoittajille ja kansalaisille on tekeillä v. 2012 aikana. Ohjelman uudistuksen yhteydessä on mahdollisuus saada myös yhtenäinen eläinlääkintäohjelmisto.

Kuntaliitoskaavailut antavat aiheen vuoden 2012 aikana arvioida kunnallisen ympäristöterveydenhuollon organisaation vaihtoehtoja ja mahdollisia muutoksia nykyiseen organisaatioon.

Hygieenikko/kaupungineläinlääkärin tehtävä on ollut avoimena 1.5.2011 alkaen. Talouden tasapainottamistoimenpiteenä on tehtävien hoitamista varten varattu asiantuntijapalveluksiin 50 % palkkamäärärahoista. Tehtävää ei ole tarkoitus täyttää vuoden 2012 aikana. Menosäästö vaikuttaa muiden kuntien maksuosuuksiin ja säästövaikutus on nettona 18 000 euroa.

10.10.1 Länsi-Uudenmaan ympäristöterveyslautakunnan suoritteet

Yksikkö- ja asukaskohtaisten tunnuslukujen määrittelyt

Suorite- / tuotekohtaisten kustannusten laskemiseksi toimintakulut, jotka on kohdennettu tuotettuun palvelu-suoritteeseen tai siihen rinnastettavaan sijaisyksikköön, sisältävät varsinaisten kulujen lisäksi Lohjan kaupungin kustannuslaskennan määrittelyn mukaisesti keskitettyjen, sisäisten hallintopalvelusten kustannukset vyörytyksinä sekä pääomakustannukset pääomavuokrina ja poistoina. Näin saatuja kustannuksia voidaan käyttää mm. palvelun-tuottajien hintavertailuissa.

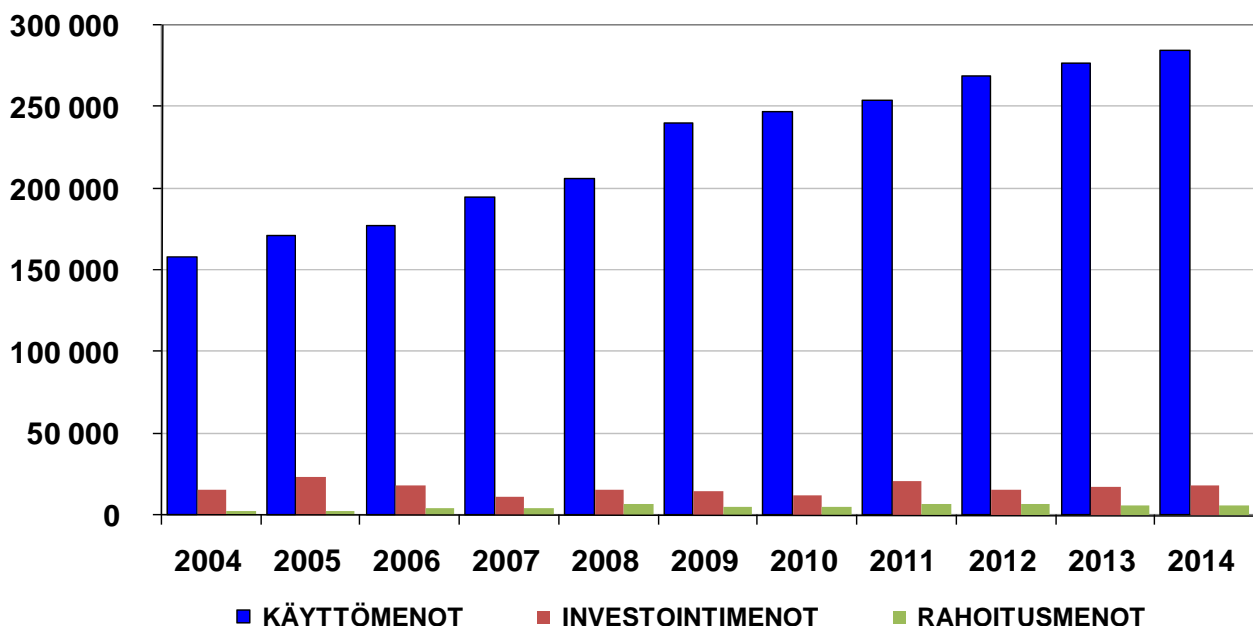
Tulosalue- tai toimialakohtaisesti lasketut asukaskohtaiset kulut ja toimintakatteet on laskettu toiminta- ja taloustilaston määrittelyn mukaisesti eivätkä sisällä hallinnon yleiskustannuksia eivätkä pääomakustannuksia. Asukaskohtaisia kustannuksia voidaan käyttää tällöin mm. kuntavertailussa.

Suoritteet ja tunnusluvut	2010	2011	2012	2013	2014
Talousarvio 2012	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
LÄNSI-UUDENMAAN					
YMPÄRISTÖTERVEYSLAUTAKUNTA					
Ympäristöterveydenhuolto					
Tehty työaika, henkilötyövuodet	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5
Tarkastukset ja näytteenottokerrat, kpl	1200	1250	1250	1250	1250
Eri lakien mukaiset päätökset, kpl	198	85			
EL mukaiset päätökset, kpl	32	40	5	5	5
TsL mukaiset päätökset, kpl	13	20	20	20	20
KuTuL mukaiset päätökset, kpl	0	0	10	10	10
TupL mukaiset päätökset, kpl	151	80	25	25	25
KemL mukaiset päätökset, kpl	0	0	0	0	0
Lääkelain mukaiset päätökset, kpl	2	10	10	10	10
Ulkoilulain mukaiset päätökset, kpl	0	0	0	0	0
Annetut lausunnot, kpl	30	60	60	60	60
Näytteenotot, kpl	300	250			
Elintarvikenäytteet, kpl	500	200	10	10	10
Vesinäytteet, kpl	0	400	250	250	250
Sisäilmanäytteet, kpl	0	10	0	0	0
Toimeksiannot muilta viranomaisilta, kpl	0	5	5	5	5
Annetut asiantuntijapalvelut, kpl	0	60	60	60	60
* Toimintamenot euroa/toiminta-alueen asukas	12,83	12,73	13,15	13,83	14,05
Eläinlääkärikäyntejä, kpl	7700	6800	6800	6800	6800
* Toimintamenot euroa/toiminta-alueen asukas	4,75	4,39	4,78	4,85	4,92
Asukasmäärä Lohja	39 714	40 111	40 512	40 917	41 326
Asukasmäärä koko yhteistoiminta-alue	90 017	92587	93 728	94 829	95 931
Toimiala yhteensä					
Vak. henkilöstömäärä	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5
Toimintatuotot /asukas, €	17,05	16,17	15,98	16,7	16,79
Toimintakulut /asukas, €	23,87	23,57	23,96	25,5	25,97
Toimintakate /asukas, €	-6,82	-7,39	-7,97	-8,8	-9,18

11 TALOUDEN YHTEENVETOTAULUKOT

MENOT	TP	TP	TP	TP	TP	TP	TP	TA	TA	TS	TS
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
KOKONAISMENOT	175 836	196 876	199 261	210 094	228 352	260 133	264 701	281 409	291 273	300 033	308 883
% kasvu	8,6	12,0	1,2	5,4	8,7	13,9	1,8	6,3	3,5	3,0	2,9
Ulkoiset menot	162 045	182 049	183 374	193 037	210 106	238 980	241 586	259 717	267 960	276 017	284 284
Sisäiset menot	13 791	14 827	15 888	16 531	18 246	21 152	21 006	21 504	23 314	24 017	24 599
KÄYTTÖMENOT	157 476	170 697	176 642	194 135	205 553	239 512	247 183	253 833	268 269	276 768	284 520
% kasvu	4,7	8,4	3,5	9,9	5,9	16,5	3,2	2,7	5,7	3,2	2,8
% kokonaismenoista	89,6	86,7	88,6	92,4	89,3	90,8	92,8	91,7	91,7	92,7	92,7
Ulkoiset menot	143 685	155 870	160 754	177 078	187 334	218 372	225 400	232 141	244 956	252 752	259 921
Sisäiset menot	13 791	14 827	15 888	17 057	18 219	21 139	21 783	21 692	23 314	24 017	24 599
INVESTOINTIMENOT	15 796	23 641	18 487	11 263	15 776	15 201	12 280	20 596	16 095	17 300	18 025
Ulkoiset menot	15 796	23 641	18 487	11 263	15 749	15 188	12 275	20 596	16 095	17 300	18 025
Sisäiset menot	0	0	0	0	27	13	4	0	0	0	0
% kokonaismenoista	9,0	12,0	9,3	5,4	7,6	6,9	5,1	6,2	6,1	7,1	7,1
RAHOITUSMENOT	2 564	2 538	4 133	4 696	7 023	5 419	5 238	6 980	6 909	5 965	6 338
% muutos	36,1	-1,0	62,8	5,1	57,1	-13,5	-10,9	8,5	1,8	2,8	2,8
% kokonaismenoista	1,5	1,3	2,1	2,2	3,1	2,3	2,1	2,1	2,1	3,1	3,1

MENOJEN KEHITYS 2004-2014 (1000 €) (ilman poistoja)

MENOT TOIMIELIMITTÄIN 2004-2014
(1000 eur)

1 KÄYTTÖTALOUS

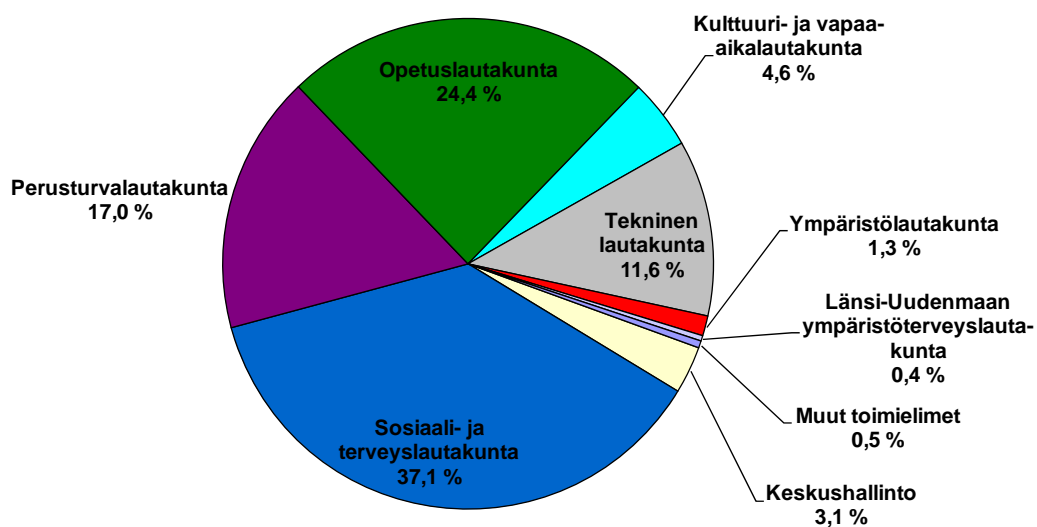
TOIMIELIN	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
KESKUSVAALI-LAUTAKUNTA											
Kokonaismääräraha	157	11	141	105	129	93	2	95	435	0	153
% kasvu	161,7	-93,0	1 184,2	-25,5	22,2	-27,7	-97,7	4 290,5	358,4	-100,0	
Ulkoiset menot	142	10	139	103	127	91	1	92	433	0	151
Sisäiset menot	15	1	2	2	2	2	1	2	2	0	2
TARKASTUSLAUTAKUNTA											
Kokonaismääräraha	59	51	62	66	68	62	71	78	78	82	85
% kasvu	11,3	-13,6	20,7	7,4	2,3	-8,8	14,7	9,6	0,7	5,5	2,7
Ulkoiset menot	56	45	56	61	62	60	70	76	76	80	82
Sisäiset menot	3	6	6	5	6	2	1	1	2	2	3
YLEINEN LUOTTAMUS-HENKILÖHALLINTO											
Kokonaismääräraha	640	651	671	712	809	756	730	770	723	745	766
% kasvu	-9,6	1,7	3,1	6,1	13,6	-6,5	-3,4	5,5	-6,1	3,1	2,8
Ulkoiset menot	560	585	609	646	724	678	629	694	629	648	667
Sisäiset menot	80	66	63	66	85	79	101	77	94	97	99
KESKUSHALLINTO											
Kokonaismääräraha	6 991	7 582	7 253	7 653	8 140	8 118	7 892	8 152	8 395	8 692	8 930
% kasvu	7,4	8,5	-4,3	5,5	6,4	-0,3	-2,8	3,3	3,0	3,5	2,7
Ulkoiset menot	6 426	6 913	6 473	6 834	7 283	7 298	6 981	7 320	7 474	7 747	7 961
Sisäiset menot	565	669	780	819	857	821	910	833	921	945	969
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA (vuoteen 2008 asti perusturvalautakuntaa)											
Kokonaismääräraha						86 077	89 954	93 710	99 591	103 863	106 654
% kasvu							4,5	4,2	6,3	4,3	2,7
Ulkoiset menot						80 525	83 816	88 249	92 868	96 865	99 518
Sisäiset menot						5 552	6 138	5 461	6 724	6 998	7 136
PERUSTURVALAUTAKUNTA											
Kokonaismääräraha	70 637	76 650	80 201	91 066	98 306	41 837	42 647	43 450	45 686	46 020	47 313
% kasvu	4,6	8,5	4,6	0,0	7,9	-57,4	1,9	1,9	5,1	0,7	2,8
Ulkoiset menot	67 498	73 249	76 609	87 341	94 440	41 353	42 226	42 946	45 213	45 534	46 813
Sisäiset menot	3 139	3 401	3 591	3 725	3 866	484	421	503	473	486	499
OPETUSLAUTAKUNTA											
Kokonaismääräraha	46 556	49 158	50 922	53 848	56 448	59 416	61 404	62 347	65 431	67 840	69 762
% kasvu	7,1	5,6	3,6	5,7	4,8	5,3	3,3	1,5	4,9	3,7	2,8
Ulkoiset menot	38 971	41 099	42 417	44 427	46 245	48 586	50 535	50 812	53 868	55 977	57 591
Sisäiset menot	7 585	8 059	8 505	9 422	10 204	10 830	10 869	11 535	11 562	11 863	12 171
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKA-LAUTAKUNTA											
Kokonaismääräraha	9 084	9 706	10 270	10 676	10 840	11 068	11 795	11 514	12 303	12 706	13 065
% kasvu	4,9	6,8	5,8	4,0	1,5	2,1	6,6	-2,4	6,9	3,3	2,8
Ulkoiset menot	8 286	8 852	9 243	9 566	9 784	9 884	10 618	10 354	11 021	11 390	11 714
Sisäiset menot	798	854	1 027	1 110	1 057	1 184	1 178	1 159	1 282	1 316	1 351
TEKNINEN LAUTAKUNTA											
Kokonaismääräraha	20 549	22 658	23 575	26 495	26 606	27 617	28 392	29 224	31 114	32 103	32 944
% kasvu	-2,4	10,3	4,0	12,4	0,4	3,8	2,8	2,9	6,5	3,2	2,6
Ulkoiset menot	19 129	21 139	21 916	24 843	24 747	25 733	26 433	27 313	29 076	30 014	30 802
Sisäiset menot	1 420	1 519	1 659	1 652	1 859	1 885	1 959	1 912	2 038	2 089	2 142
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA											
Kokonaismääräraha	2 805	3 181	3 442	3 513	4 209	3 457	3 348	3 547	3 543	3 673	3 776
% kasvu	18,3	13,4	8,2	2,1	19,8	-17,9	-3,2	6,0	-0,1	3,7	2,8
Ulkoiset menot	2 618	2 928	3 187	3 256	3 925	3 201	3 186	3 380	3 372	3 498	3 596
Sisäiset menot	187	253	255	257	284	256	161	167	170	175	179
LÄNSI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖTERVEYSLAUTAKUNTA (vuoteen 2008 asti Ympäristölautakuntaa)											
Kokonaismääräraha	0	0	0	0	0	1 009	948	945	971	1 043	1 073
% kasvu							-6,1	-0,3	2,7	7,5	2,9
Ulkoiset menot	0	0	0	0	0	965	905	904	925	997	1 026
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	45	43	41	45	46	48
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1 KÄYTTÖTALOUS (yhteensä)	157 478	169 648	176 536	194 135	205 553	239 512	247 183	253 833	268 269	276 768	284 520
muutos-%	4,7	7,7	4,1	10,0	5,9	16,5	3,2	2,7	5,7	3,2	2,8
Ulkoiset menot	143 686	154 820	160 649	177 078	187 335	218 372	225 400	232 141	244 956	252 752	259 921
Sisäiset menot	13 792	14 828	15 888	17 057	18 219	21 139	21 783	21 692	23 314	24 017	24 599

2 INVESTOINNIT

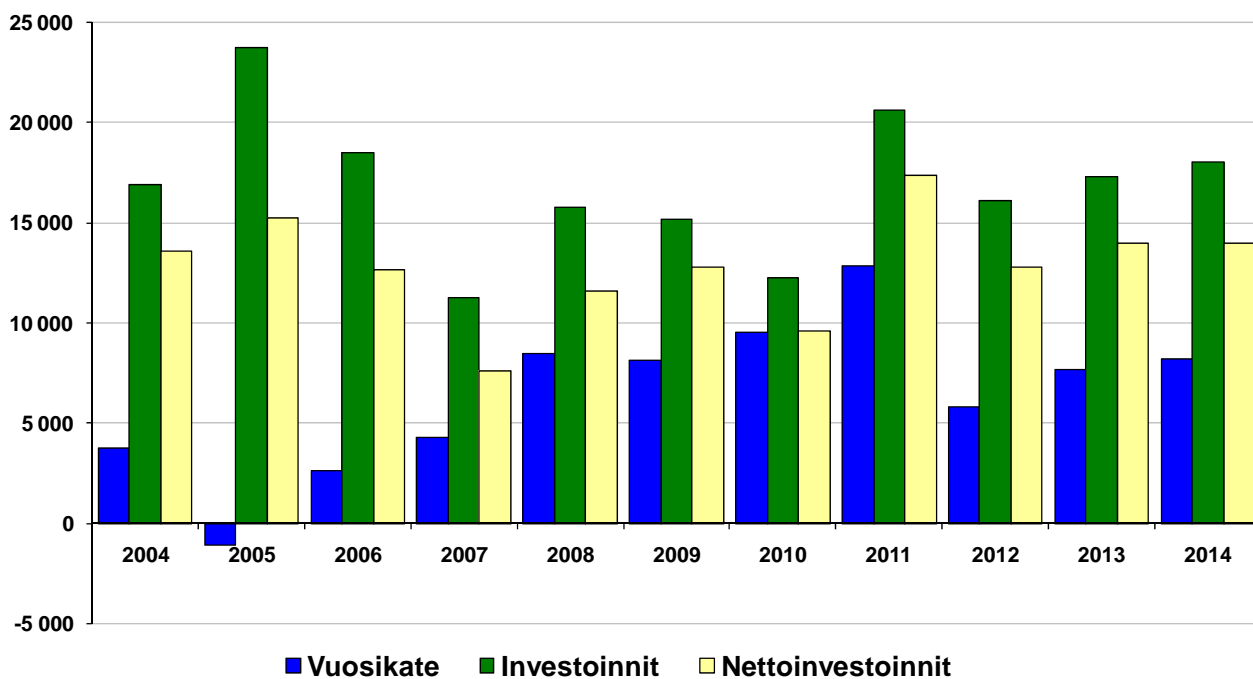
TOIMIELIN	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
KAUPUNGINHALLITUS	720	1 838	1 055	1 785	2 329	1 352	1 060	2 100	1 210	1 210	1 210
% investoinneista	4,6	7,7	5,7	15,8	14,8	8,9	8,6	10,2	7,5	7,0	6,7
SOSIAALI- JA TERVEYS- LAUTAKUNTA						47	451	597	900	800	200
% investoinneista						0,3	3,7	2,9	5,6	4,6	1,1
PERUSTURVA- LAUTAKUNTA	125	128	767	375	92						
% investoinneista	0,8	0,5	4,1	3,3	0,6						
OPETUSLAUTAKUNTA	434	157	689	60	276	488	237	412	435	440	925
% investoinneista	2,7	0,7	3,7	0,5	1,7	3,2	1,9	2,0	2,7	2,5	5,1
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKA- LAUTAKUNTA	242	669	260	48	37	33	12	105	100	330	50
% investoinneista	1,5	2,8	1,4	0,4	0,2	0,2	0,1	0,5	0,6	1,9	0,3
TEKNINEN LAUTAKUNTA	14 195	20 911	15 647	8 878	12 951	13 063	10 417	17 247	13 315	14 385	15 505
Ulkoiset menot	14 195	20 911	15 647	8 878	12 925	13 050	10 466	17 247	13 315	14 385	15 505
Sisäiset menot	0	0	0	0	27	13	0	0	0	0	0
% investoinneista	89,9	88,1	84,6	78,8	82,2	86,0	84,5	83,7	82,7	83,2	86,0
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	80	45	69	117	91	218	103	135	135	135	135
% investoinneista	0,5	0,2	0,4	1,0	0,6	1,4	0,8	0,7	0,8	0,8	0,7
2 INVESTOINNIT(yhteensä)	15 796	23 748	18 487	11 263	15 776	15 202	12 280	20 596	16 095	17 300	18 025
Ulkoiset menot	15 796	23 748	18 487	11 263	15 749	15 188	12 329	20 596	16 095	17 300	18 025
Sisäiset menot	0	0	0	0	27	14	(49)	0	0	0	0
muutos-%	63,7	50,3	-22,2	-39,1	40,1	-3,6	-19,2	67,7	-21,9	7,5	4,2
3 RAHOITUS (yhteensä)	2 564	2 538	4 143	4 696	7 023	5 419	5 238	6 980	6 909	5 965	6 338
muutos-%	36,1	-1,0	63,2	13,4	49,5	-22,8	-3,4	33,3	-1,0	-13,7	6,3
MAARARAHAT (yhteensä)	175 838	195 934	199 166	210 094	228 352	260 134	264 701	281 408	291 273	300 033	308 883
Kasvu %	8,6	11,4	1,6	5,49	8,69	13,92	1,76	6,31	3,51	3,01	2,95
Ulkoiset menot	162 046	181 106	183 278	193 037	210 107	238 980	242 967	259 717	267 960	276 017	284 284
Sisäiset menot	13 792	14 828	15 888	17 057	18 246	21 153	21 734	21 692	23 314	24 017	24 599

KÄYTTÖTALOUSMENOT TOIMIELIMITTÄIN 2012

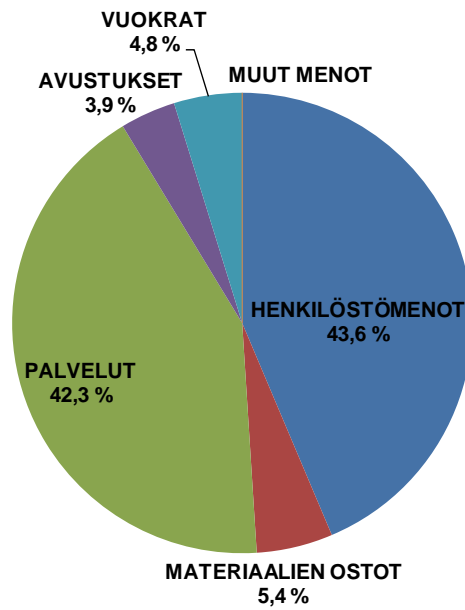
TULORAHOITUS JA INVESTOINNIT 2004-2014

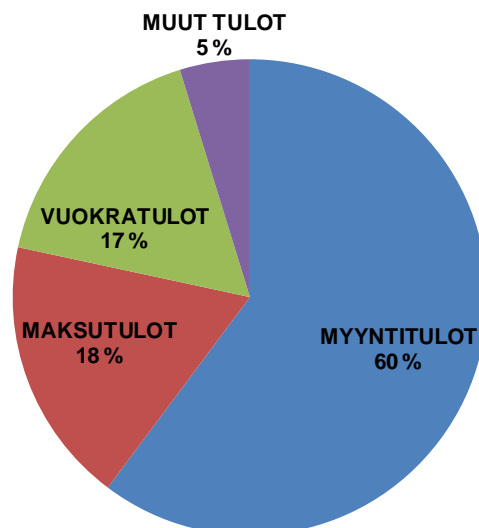
MENOT LAJEITTAIN 2004-2014 (1000 eur)
(sisältää myyntitappiot)

MENOLAJI	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1 KÄYTTÖTALOUS											
Palkat	53 319	56 236	58 356	61 766	66 335	77 274	80 884	84 370	90 003	93 670	96 601
Kasvu %	3,4	5,5	3,8	5,8	7,4	16,5	4,7	4,3	6,7	4,1	3,1
%-käyttömenoista	33,9	32,9	33,0	31,8	32,3	32,2	32,7	33,2	33,5	33,8	34,0
Henkilöstösivukulut	17 514	17 346	18 680	20 236	20 984	23 566	23 802	25 025	27 005	28 072	28 927
Kasvu %	15,2	-1,0	7,7	8,3	3,7	12,3	1,0	5,1	7,9	4,0	3,0
%-käyttömenoista	11,1	10,2	10,6	10,4	10,2	9,8	9,6	9,9	10,1	10,1	10,2
Materiaalin ostot	8 538	10 056	10 076	11 186	11 706	12 014	12 417	13 053	14 384	14 847	15 160
Kasvu %	-0,7	17,8	0,2	11,0	4,7	2,6	3,4	5,1	10,2	3,2	2,1
%-käyttömenoista	5,4	5,9	5,7	5,8	5,7	5,0	5,0	5,1	5,4	5,4	5,3
Ulkoiset menot	8 308	9 822	9 843	10 948	11 460	11 709	12 122	12 798	14 122	14 579	14 887
Sisäiset menot	230	234	233	237	246	305	295	255	262	268	273
Asiakaspalvelujen ostot	42 922	47 154	49 078	55 967	58 020	69 655	72 940	71 633	75 865	76 937	79 091
Kasvu %	8,0	9,9	4,1	14,0	3,7	20,1	4,7	-1,8	5,9	1,4	2,8
%-käyttömenoista	27,3	27,6	27,8	28,8	28,2	29,1	29,5	28,2	28,3	27,8	27,8
Ulkoiset menot	42 637	47 133	49 056	55 925	57 950	69 598	72 801	71 633	75 865	76 937	79 091
Sisäiset menot	285	21	2	42	71	57	139	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	20 331	22 571	23 714	27 617	31 453	34 018	35 082	35 084	37 703	38 919	39 908
Kasvu %	-0,4	11,0	5,1	16,5	13,9	8,2	3,1	0,0	7,5	3,2	2,5
%-käyttömenoista	12,9	13,2	13,4	14,2	15,3	14,2	14,2	13,8	14,1	14,1	14,0
Ulkoiset menot	11 003	12 233	12 655	16 111	19 156	20 982	21 564	21 758	23 481	24 198	24 819
Sisäiset menot	9 328	10 338	11 060	11 506	12 296	13 036	13 518	13 326	14 222	14 721	15 089
Avustukset	9 135	10 300	10 151	9 409	9 179	10 653	10 319	11 757	10 467	10 707	10 932
Kasvu %	1,7	12,8	-1,4	-7,3	-2,4	16,1	-3,1	13,9	-11,0	2,3	2,1
%-käyttömenoista	5,8	6,0	5,7	4,8	4,5	4,4	4,2	4,6	3,9	3,9	3,8
Ulkoiset menot	9 097	10 277	10 139	9 402	9 173	10 650	10 317	11 757	10 467	10 707	10 932
Sisäiset menot	38	23	12	7	6	3	2	0	0	0	0
Vuokrat	5 531	5 794	6 097	7 389	7 615	11 978	11 325	12 908	12 841	13 411	13 691
Kasvu %	-1,0	4,8	5,2	21,2	3,1	57,3	-5,4	14,0	-0,5	4,4	2,1
%-käyttömenoista	3,5	3,4	3,5	3,8	3,7	5,0	4,6	5,1	4,8	4,8	4,8
Ulkoiset menot	1 621	1 582	1 537	2 131	2 014	4 240	3 497	4 797	4 012	4 383	4 454
Sisäiset menot	3 910	4 212	4 560	5 258	5 600	7 738	7 829	8 111	8 829	9 028	9 236
Verot	161	121	129	129	133	138	120	0	1	1	1
Kasvu	-39,0	-24,8	6,3	0,1	3,4	3,8	-13,1	-100,0		2,1	2,1
%-käyttömenoista	0,10	0,07	0,07	0,07	0,06	0,06	0,05	0,00	0,00	0,00	0,00
Ulkoiset menot	161	121	129	129	133	138	120				
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	0	0	0			
Muut menot	161	1 243	384	567	262	355	295	3	1	205	210
KÄYTTÖTALouden MENOT	157 637	170 818	176 665	194 264	205 687	239 650	247 183	253 833	268 269	276 768	284 520
Kasvu %	4,6	8,4	3,4	10,0	5,9	16,5	3,1	2,7	5,7	3,2	2,8
% kokonaismenoista	89,6	86,7	88,7	92,4	90,0	92,1	93,4	90,2	92,1	92,2	92,1
Ulkoiset menot	143 846	155 991	160 778	177 215	187 468	218 511	225 400	232 141	244 956	252 752	259 921
Sisäiset menot	13 791	14 827	15 867	17 049	18 219	21 139	21 783	21 692	23 314	24 017	24 599
2 INVESTOINNIT											
INVESTOINTIMENOT	15 796	23 735	18 487	11 263	15 776	15 202	12 280	20 596	16 095	17 300	18 025
Ulkoiset menot	15 796	23 735	18 487	11 263	15 776	15 188	12 265	20 596	16 095	17 300	18 025
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	14	15	0	0	0	0
% kokonaismenoista	9,0	12,0	9,3	5,4	6,9	5,8	4,6	7,3	5,5	5,8	5,8
3 RAHOITUS											
MENOLAJI	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
3 RAHOITUS											
Korot	980	934	1 460	2 014	2 272	1 611	1 591	1 801	1 742	2 065	2 438
Muu rahoitusmenot	1	5	3	9	53	146	111	21	21	21	21
Siirrot rahastoihin	0	0	0	0	0	0					
Talousarviolainojen lyhennykset	1 584	1 577	2 630	2 674	4 698	3 535	3 536	5 158	5 146	3 879	3 879
Lainananto	0	0	50	0	0	127	0	0	0	0	0
RAHOITUSMENOT	2 564	2 516	4 143	4 696	7 023	5 419	5 238	6 980	6 909	5 965	6 340
Muutos- %	36,1	-1,9	64,7	13,4	49,5	-22,8	-3,4	33,3	-1,0	-13,7	6,3
% kokonaismenoista	1,5	1,3	2,1	2,2	3,1	2,1	2,0	2,5	2,4	2,0	2,1
MENOT YHTEENSA	175 997	197 069	199 274	210 223	228 485	260 272	264 701	281 408	291 273	300 033	308 885
Kasvu %	8,5	12,0	1,1	5,5	8,7	13,9	1,7	6,3	3,5	3,0	3,0
Ulkoiset menot	162 206	182 242	183 407	193 174	210 266	239 119	242 903	259 717	267 960	276 017	284 286
Sisäiset menot	13 791	14 827	15 867	17 049	18 219	21 153	21 798	21 692	23 314	24 017	24 599

KÄYTTÖTALOUSMENOT LAJEITTAIN 2012

KÄYTTÖTALOUSOSAN TULOT LAJEITTAIN 2012

TULOT LAJEITTAIN 2004-2014(1000 eur)
(ilman poistoja)

TULOLAJI	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1 KÄYTTÖTALOUS											
Myyntitulot	17 782	20 172	19 929	22 345	24 269	42 859	45 915	46 637	48 429	50 031	51 382
Kasvu %	-0,4	13,4	-1,2	12,1	8,6	76,6	7,1	1,6	3,8	3,3	2,7
Ulkoiset tulot	8 165	9 617	8 667	10 654	11 745	29 559	32 128	33 082	33 959	35 015	35 948
Sisäiset tulot	9 617	10 555	11 262	11 691	12 524	13 300	13 787	13 555	14 470	15 017	15 434
Maksut	7 405	8 246	8 149	8 986	9 956	12 170	13 654	13 021	14 622	14 922	15 145
Kasvu %	0,5	11,4	-1,2	10,3	10,8	22,2	12,2	-4,6	12,3	2,1	1,5
Ulkoiset tulot	7 209	8 170	8 076	8 894	9 835	12 060	13 473	13 021	14 608	14 907	15 131
Sisäiset tulot	196	76	73	92	121	111	181	0	14	14	15
Tuet ja avustukset	2 389	3 645	2 741	2 879	2 829	3 307	3 741	3 333	3 276	3 225	3 355
Kasvu %	-17,6	52,6	-24,8	5,0	-1,7	16,9	13,1	-10,9	-1,7	-1,6	4,0
Muut tuotot	958	982	1 129	1 605	1 073	992	642	825	556	556	556
Kasvu %	-10,8	2,5	15,0	42,1	-33,2	-7,5	-35,3	28,5	-32,6	0,0	0,0
Vuokrat	6 801	7 119	8 057	9 123	9 610	11 789	12 006	12 493	13 555	14 110	14 423
Kasvu %	-0,5	4,7	13,2	13,2	5,3	22,7	1,8	4,1	8,5	4,1	2,2
Ulkoiset tulot	2 901	2 900	3 496	3 844	4 009	2 827	4 175	4 381	4 726	5 080	5 187
Sisäiset tulot	3 900	4 219	4 561	5 278	5 574	8 961	7 831	8 111	8 829	9 030	9 236
KÄYTTÖTALOUDEN TULOT	35 904	40 163	40 005	44 937	47 736	71 117	75 956	76 309	80 438	82 845	84 862
Kasvu %	-2,0	11,9	-0,4	12,3	6,2	49,0	6,8	0,5	5,4	3,0	2,4
Ulkoiset tulot	22 191	25 313	24 109	27 876	29 491	48 746	54 159	54 642	57 125	58 784	60 176
Sisäiset tulot	13 713	14 850	15 896	17 061	18 219	22 371	21 798	21 666	23 314	24 061	24 686
2 INVESTOINNIT											
INVESTOINTITULOT	3 983	8 507	5 851	3 652	4 187	2 434	2 700	3 220	3 295	3 300	4 025
Ulkoiset tulot	3 983	8 507	5 851	3 652	4 187	2 434	2 700	3 220	3 295	3 300	4 024
Sisäiset tulot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Muutos %	57,2	113,6	-31,2	-37,6	14,7	-41,9	10,9	19,3	2,3	0,2	22,0
3 RAHOITUSTULOT											
TULOLAJI	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Valtionosuudet	25 354	28 004	31 109	33 073	37 541	41 509	42 170	45 300	48 600	50 447	52 364
Verotulot	101 244	100 567	108 709	118 255	130 100	133 376	137 305	144 200	145 718	152 146	157 149
Korkotulot	354	180	192	243	222	153	150	187	187	187	187
Muut rahoitustulot	464	588	608	844	780	3 228	2 834	2 482	912	912	632
Talousarviolainojen otto	0	10 000	0	0	5 000	0	15 000	0	0	0	0
Antolainojen lyhennykset	2 127	320	42	350	0	0	0	301	301	75	75
Liittymismaksut	392	848	821	629	389	489	565	400	500	500	500
Poistoerot											
RAHOITUSTULOT	129 935	140 507	141 499	153 393	174 032	178 756	198 023	192 870	196 218	204 267	210 907
Kasvu %	-3,1	8,1	0,7	8,4	13,5	2,7	10,8	-2,6	1,7	4,1	3,3
TULOT YHTEENSÄ	169 822	189 177	187 355	201 983	225 930	252 307	276 679	272 399	279 951	290 412	299 794
Kasvu %	-2,0	11,4	-1,0	7,8	11,9	11,7	9,7	-1,5	2,8	3,7	3,2
Ulkoiset tulot	156 109	174 327	171 459	184 921	207 710	229 935	254 882	250 732	256 638	266 351	275 108
Sisäiset tulot	13 713	14 850	15 896	17 061	18 219	22 371	21 798	21 666	23 314	24 061	24 687
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN JA TOIMINTAPÄÄOMAN MUUTOS	6 505	6 843	7 599	1 957	3 690	6 375	-15 961	8 900	11 300	9 900	9 000

KÄYTTÖTALouden MENOT TOIMIELIMITTÄIN JA LAJEITTAIN 2012 (1000 eur)

MENOLAJI	Keskusvaali- lautakunta	Tarkastus- lautakunta	Yleinen luot- tamushenk. hallinto	Keskus- hallinto	Sosiaali- ja terveys- lautakunta	Perusturva- lautakunta Lohja	Opetus- lautakunta	Kulttuuri- ja vapaa-aika- lautakunta	Tekninen lautakunta	Ympäristö- lautakunta	L-U:n Ympäristö lautakunta
Palkat	343	33	415	3 104	34 374	149	35 061	5 166	9 158	1 641	558
% -osuus menoista	78,9	42,0	57,4	37,0	34,5	0,3	53,6	42,0	29,4	46,3	57,5
Muut henkilöstösivukulut	13	1	16	182	2 047	8	2 077	304	540	95	32
% -osuus menoista	2,9	1,8	2,2	2,2	2,1	0,0	3,2	2,5	1,7	2,7	3,3
Eläkekulut	23	5	68	836	6 101	2 839	7 140	1 239	2 939	351	149
% -osuus menoista	5,4	6,1	9,4	10,0	6,1	6,2	10,9	10,1	9,4	9,9	15,4
Materiaalin ostot	9	1	10	222	3 675	4	1 379	530	8 487	43	23
% -osuus menoista	2,1	1,1	1,4	2,6	3,7	0,0	2,1	4,3	27,3	1,2	2,4
Ulkoiset menot	9	1	10	222	3 675	4	1 379	530	8 224	43	23
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	0	0	0	262	0	0
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	18	27 179	41 790	1 679	2 562	2 638	0	0
% -osuus menoista	0,0	0,0	0,0	0,2	27,3	91,5	2,6	20,8	8,5	0,0	0,0
Ulkoiset menot	0	0	0	18	27 179	41 790	1 679	2 562	2 638	0	0
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	45	37	205	3 758	13 538	103	10 577	1 445	6 518	1 326	151
% -osuus menoista	10,3	47,1	28,4	44,8	13,6	0,2	16,2	11,7	20,9	37,4	15,6
Ulkoiset menot	45	36	116	2 966	9 999	90	2 785	864	5 218	1 239	123
Sisäiset menot	0	1	90	792	3 539	13	7 791	581	1 300	87	28
Avustukset	0	0	3	51	6 633	25	3 409	184	161	1	0
% -osuus menoista	0,0	0,0	0,4	0,6	6,7	0,1	5,2	1,5	0,5	0,0	0,0
Ulkoiset menot	0	0	3	51	6 633	25	3 409	184	161	1	0
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuokrat	2	1	6	225	6 045	768	4 108	871	674	85	57
% -osuus menoista	0,4	1,9	0,9	2,7	6,1	1,7	6,3	7,1	2,2	2,4	5,9
Ulkoiset menot	0	0	2	96	2 860	308	337	170	198	2	40
Sisäiset menot	2	1	5	129	3 185	460	3 771	701	476	83	17
Muut toimintakulut	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
% -osuus menoista	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ulkoiset menot	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KÄYTTÖTALouden											
MENOT	435	78	723	8 395	99 591	45 686	65 431	12 302	31 114	3 543	971
Ulkoiset menot	433	76	629	7 474	92 868	45 213	53 868	11 020	29 076	3 372	925
Sisäiset menot	2	2	94	921	6 724	473	11 562	1 282	2 038	170	45

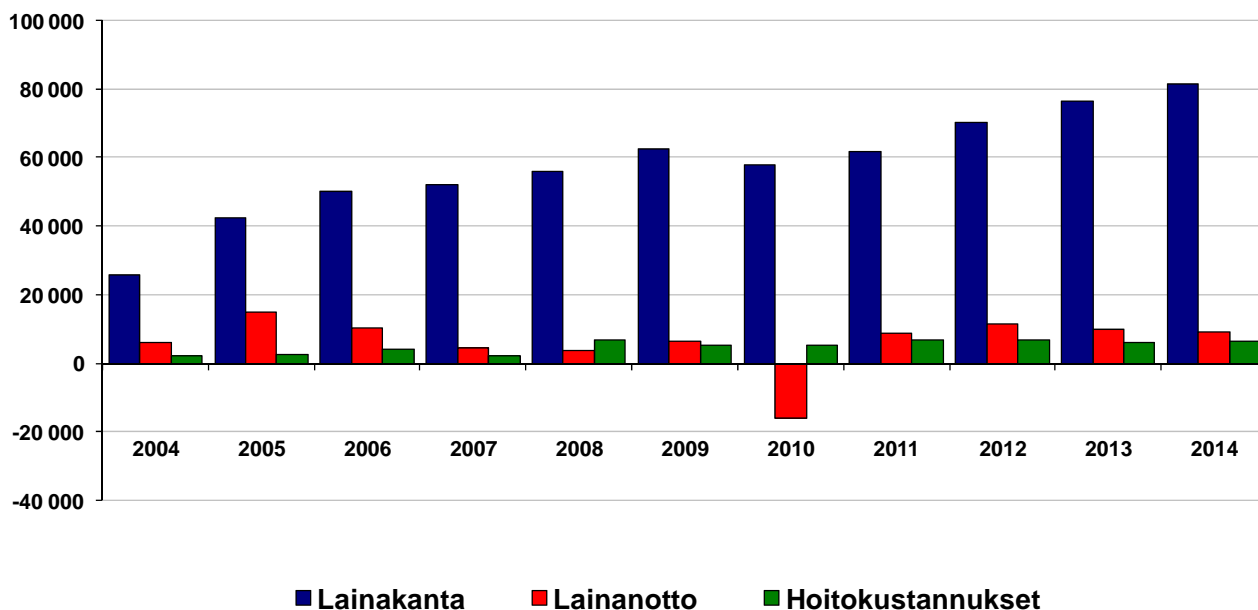
KÄYTTÖTALouden TULOT TOIMIELIMITTÄIN JA LAJEITTAIN 2012 (1000 eur)

TULOLAJI	Keskusvaali- lautakunta	Tarkastus- lautakunta	Yleinen luot- tamushenk. hallinto	Keskus- hallinto	Sosiaali- ja terveys- lautakunta	Perusturva- lautakunta Lohja	Opetus- lautakunta	Kulttuuri- ja vapaa-aika- lautakunta	Tekninen lautakunta	Ympäristö- lautakunta	Ympäristö- lautakunta
Myyntitulot	0	0	0	1 831	23 349	123	3 588	475	18 726	337	0
% -osuus tuloista	0,0	0,0	0,0	65,4	66,3	10,1	52,6	25,4	62,3	20,1	0,0
Ulkoiset tulot	0	0	0	280	22 719	123	3 588	419	6 492	337	0
Sisäiset tulot	0	0	0	1 551	630	0	0	56	12 234	0	0
Maksut	0	0	0	68	8 825	0	2 953	1 083	264	791	638
% -osuus tuloista	0,0	0,0	0,0	2,4	25,1	0,0	43,3	57,9	0,9	47,2	98,5
Ulkoiset tulot	0	0	0	54	8 825	0	2 953	1 083	264	791	638
Sisäiset tulot	0	0	0	14	0	0	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	114	0	0	585	2 142	0	159	110	59	98	10
% -osuus tuloista	100,0	0,0	0,0	20,9	6,1	0,0	2,3	5,9	0,2	5,8	1,5
Muut tuotot	0	0	12	290	201	0	4	35	16	-1	0
% -osuus tuloista	0,0	0,0	100,0	10,4	0,6	0,0	0,1	1,9	0,1	-0,1	0,0
Ulkoiset tulot	0	0	12	290	201	0	4	35	16	-1	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuokrat	0	0	0	25	697	1 100	111	167	11 002	453	0
% -osuus tuloista	0,0	0,0	0,0	0,9	2,0	89,9	1,6	8,9	36,6	27,0	0,0
Ulkoiset tulot	0	0	0	6	697	1 100	77	148	2 245	453	0
Sisäiset tulot	0	0	0	18	0	0	34	19	8 758	0	0
KÄYTTÖTALouden											
TULOT	114	0	12	2 798	35 213	1 224	6 815	1 870	30 068	1 678	648
Ulkoiset tulot	114	0	12	1 215	34 583	1 224	6 781	1 795	9 076	1 678	648
Sisäiset tulot	0	0	0	1 583	630	0	34	75	20 991	0	0

LAINAKANTA, LAINANOTTO JA HOITOKUSTANNUKSET VUOSINA 2004-2014 (1000 eur)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Lainakanta	25 784	42 414	50 013	51 970	55 963	62 406	57 909	61 650	70 304	76 425	81 546
eur/asukas	712	1 159	1 353	1 392	1 484	1 587	1 458	1 537	1 735	1 868	1 973
Lainanotto (pitkä- ja lyhytaikaiset)	6 000	15 000	10 229	4 588	3 690	6 375	-15 961	8 900	11 300	9 900	9 000
eur/asukas	165,66	410,00	276,65	122,86	97,85	162,09	-401,91	221,88	278,93	241,95	217,78
Korot	715	934	1 460	2 014	2 272	1 611	1 591	1 801	1 742	2 065	2 438
eur/asukas	19,74	25,53	39,49	53,93	60,24	40,96	40,05	44,90	43,00	50,47	58,99
Lyhennykset	1 586	1 577	2 630	43	4 698	3 535	3 536	5 158	5 146	3 879	3 879
eur/asukas	43,79	43,11	71,13	1,15	124,57	89,88	89,04	128,58	127,02	94,80	93,86
Hoitokustannukset yht.	2 301	2 511	4 090	2 057	6 970	5 146	5 127	6 959	6 888	5 944	6 317
eur/asukas	63,53	68,63	110,62	55,08	184,81	130,83	129,09	173,48	170,02	145,27	152,86

Lainakanta, lainanotto ja hoitokustannukset 2004-2014

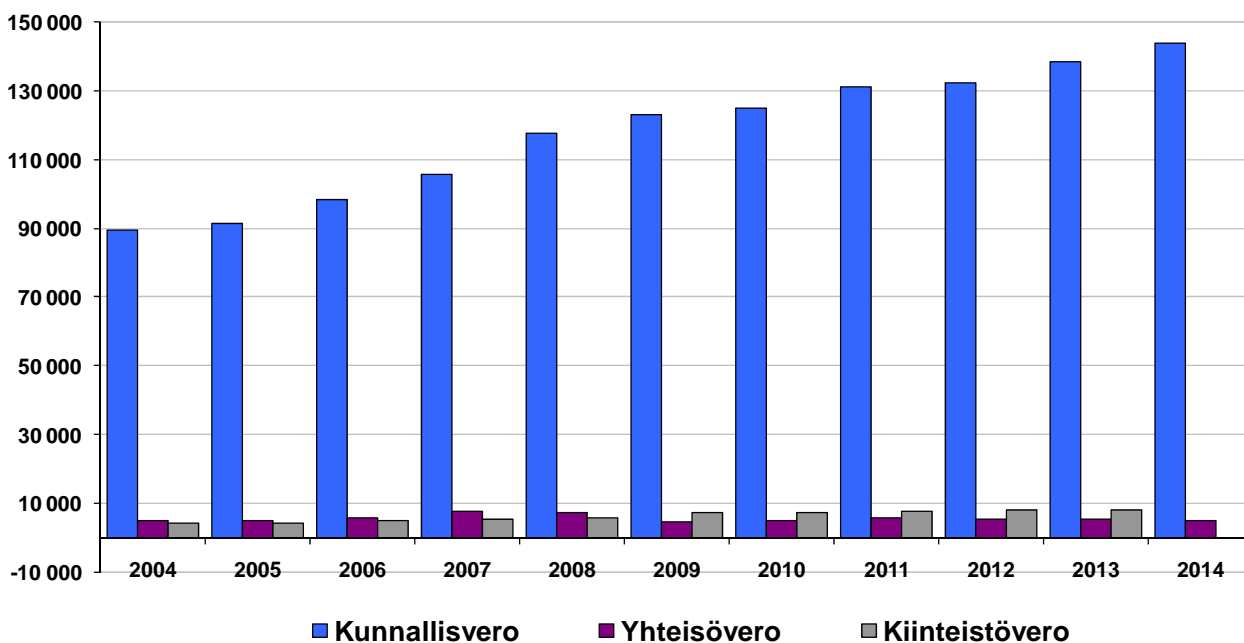

VEROTULOT VUOSINA 1997-2014 (1000 eur)

Vuosi	Henkilökoht. verotettava tulo	Verotettava		Kasvu %	Kunnallis- vero	Yhteisö- vero	Kiinteistö- vero	Muut verot	Verotulot yht.
		Kasvu %	tulo/asukas eur						
1997	368 656		10 788		60 785	6 557	2 671	35	70 048
1998	394 574	7,0	11 464	6,3	65 603	7 054	2 589	32	75 279
1999	413 998	4,9	11 899	3,8	70 308	12 197	3 115	31	85 651
2000	434 277	4,9	12 322	3,6	72 360	11 046	3 233	31	86 670
2001	460 903	6,1	12 973	5,3	80 079	18 155	3 341	31	101 606
2002	475 149	3,1	13 261	2,2	90 376	4 929	3 464	30	98 799
2003	485 313	2,1	13 479	1,6	87 841	6 499	3 990	33	98 363
2004	496 534	2,3	13 710	1,7	89 629	5 216	3 957	31	98 833
2005	510 478	2,8	13 953	1,8	91 252	5 089	4 196	31	100 568
2006	539 791	5,7	14 599	4,6	98 517	5 871	4 292	30	108 710
2007	583 063	8,0	15 613	6,9	105 605	7 623	4 997	30	118 255
2008	636 000	9,1	16 442	5,3	117 572	7 166	5 333	29	130 100
2009	630 354	-0,9	16 026	-2,5	122 877	4 502	5 971	26	133 376
2010	642 333	1,9	16 174	0,9	125 008	5 123	7 174	0	137 305
2011	669 883	4,3	16 701	3,3	130 917	5 874	7 409	0	144 200
2012	689 854	3,0	17 028	2,0	132 414	5 521	7 783	0	145 718
2013	720 422	4,4	17 607	3,4	138 592	5 546	8 008	0	152 146
2014	748 557	3,9	18 113	2,9	143 986	4 938	8 225	0	157 149

- Ennen vuotta 2008 ei sisälly entisen Sammatin verotettava tulo

Verotulojen kehitys 2004-2014

LOHJAN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖMÄÄRÄ 2010-2014

(VAKINAINEN HENKILÖKUNTA)

tiedot kerätty suoritetauluista

TOIMIELIN/TULOSALUE	2010	2011	2012	2013	2014
TARKASTUSLAUTAKUNTA	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
YLEINEN LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO	1,2	1,4	1,4	1,4	1,4
Kaupunginhallitus	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Kaupunginvaltuusto		0,2	0,2	0,2	0,2
KESKUSHALLINTO, YHTEENSÄ	76,9	75,4	75,0	75,0	77,0
Elinkeinopalvelut	6,0	4,5	4,0	4,0	4,0
Hallinto- ja talouspalvelut	27,7	27,7	27,8	27,8	27,8
Henkilöstöpalvelut	21,2	21,2	21,2	21,2	22,2
Oikeuspalvelut	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Tietohallinto	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Puheviestintä	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
PERUSTURVALAUTAKUNTA	3,6	4,6	4,6	4,6	4,6
Hallinto- ja talouspalvelut	3,6	4,6	4,6	4,6	4,6
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA	791,0	798,0	879,0	879,0	879,0
Hallintopalvelut	14,0	13,0	13,0	13,0	13,0
Vanhuspalvelut ja sairaalapaalvelut	450,0	452,0	506,0	506,0	506,0
Erityispalvelut	37,0	37,0	44,0	44,0	44,0
Sosiaalipalvelut	48,0	52,0	67,0	67,0	67,0
Terveyspalvelut	242,0	244,0	249,0	249,0	249,0
OPETUSLAUTAKUNTA	1011,2	991,3	1015,6	1023,8	1033,8
Hallinto (sis. varhaiskasvatus ja opetus)	12,2	12,2	12,0	12,0	12,0
Perusopetus (syyslukukausi)	485,5	472,1	475,5	475,5	475,5
Lukio-opetus (syyslukukausi)	65,0	60,8	61,3	61,3	61,3
Varhaiskasvatuspalvelut	448,5	446,2	466,8	475,0	485,0
SIVISTYS-JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA	127,5	128,5	129,6	129,6	129,6
Hallinto	3,2	3,2	3,5	3,5	3,5
Sivistys- ja vapaa-aikatoimi	45,7	46,7	46,1	44,0	44,0
Nuorisotoimi	20,4	20,4	21,4	21,4	21,4
Kulttuuritoimi	23,6	23,6	24,0	26,1	26,1
Kirjastotoimi	34,5	34,5	34,5	34,5	34,5
TEKN. LAUTAKUNTA/INVEST.KOhteet	313,7	315,0	322,3	322,3	323,3
Hallinto	8,4	8,4	8,3	8,3	8,3
Kadut ja yleiset työt	57,5	57,5	58,5	58,5	58,5
Vesi- ja viemärilaitos	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5
Tilahallinto	37,0	37,0	39,0	39,0	39,0
Palo- ja pelastustoimi	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Ruoka- ja siivouspalvelut	192,3	193,6	198,0	198,0	198,0
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	45,9	45,9	48,9	48,9	49,9
Maankäyttö ja ympäristö	24,0	24,0	25,0	25,0	25,0
Kiinteistö- ja kartastotoimi	21,9	21,9	23,9	23,9	23,9
Ympäristöterveydenhuolto	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0
L-U:n YMPÄRISTÖTERVEYSLAUTAKUNTA	13,5	13,5	13,5	13,5	14,5
Ympäristöterveydenhuolto	13,5	13,5	13,5	13,5	14,5
YHTEENSÄ	2 384,8	2 374,0	2 490,2	2 498,4	2 513,4

